

Master Thesis Leisure Studies

Een onderzoek naar de verschillen in leefstijl tussen
fitnessers en zwemmers

Eline van Rooijen
726390

Scriptiebegeleider: Dr. K. Breedveld (W. J. H. Mulier Instituut)
Tweede lezer: Drs. A. von Heijden

Master Leisure Studies
Faculteit Sociale Wetenschappen
Universiteit van Tilburg

augustus 2010

Voorwoord

Voor u ligt mijn Master Thesis die ik heb geschreven ter afsluiting van de Master Leisure Studies aan de Universiteit van Tilburg. Na het succesvol afronden van mijn HBO studie Vrijtijdsmanagement, wilde ik graag de uitdaging aan gaan om ook nog mijn master te halen. Na twee jaar hard werken, kijk ik met een tevreden gevoel terug op mijn keuze. Ik heb veel verdiepende kennis opgedaan tijdens de verschillende colleges en als afsluiting een interessante scriptie kunnen schrijven.

De interesse voor het onderwerp sport is gewekt tijdens de presentatie die werd gegeven door de heer Breedveld in het kader van de colleges van Contemporary Themes. Tijdens deze collegereeks kwamen de verschillende afstudeeronderwerpen aan bod. Het onderwerp sport wekte gelijk mijn belangstelling. Na overleg met de heer Breedveld van het Mulier Instituut werd een onderzoeksvraag opgesteld. Na een eerste verdieping in het onderwerp fitness en zwemmen wist ik zeker dat ik mijn scriptie over dit onderwerp wilde schrijven.

Ik heb deze afstudeerperiode ervaren als een stressvolle, maar zeker ook leerzame tijd. Er zijn veel mensen die mij bijgestaan hebben bij het schrijven van mijn scriptie. Enkele mensen wil ik graag in het bijzonder bedanken. Ten eerste mijn scriptiebegeleider Koen Breedveld. Hij heeft mij zeer goed geholpen bij het schrijven van mijn scriptie. Zijn onuitputtelijke kennis op het gebied van sport, maar ook zijn kritische blik heeft bijgedragen aan het feit dat dit een scriptie is geworden waar ik heel tevreden mee ben en waarmee ik hoop mijn studententijd af te kunnen sluiten.

Ten tweede wil ik mevrouw Van der Linden van zwembad Merwestein en de heer Karrenbelt van De Mix Fitness bedanken voor de mogelijkheid die ze mij geboden hebben om in hun organisatie de enquêtes af te kunnen nemen.

Als laatste wil ik mijn ouders, mijn vriend en vriendinnetjes bedanken voor hun onvoorwaardelijke steun. Allen waren zij zeer geïnteresseerd in mijn onderzoek en hielpen mij waar het kon. Zelfs als ik er "even helemaal klaar mee was" wisten zij, met liefdevolle woorden, mij te motiveren om deze scriptie tot een goed resultaat te brengen.

Eline van Rooijen
Houten, augustus 2010

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	6
1. Introductie	10
1.1 Doelstelling	10
1.2 Probleemstelling	11
1.3 Relevantie	11
1.4 Opdrachtgever	11
1.5 Theoretische achtergrond	12
1.6 Determinanten.....	13
1.7 Leefstijl.....	14
1.8 Conceptueel model	16
1.9 Onderzoeksvragen	16
1.10 Operationalisering van centrale concepten	17
2. Methoden en technieken van onderzoek	18
2.1 Onderzoeksdesign.....	18
2.2 Populatie/steekproef	18
2.3 Dataverzameling	18
2.4 Onderzoeksinstrumenten	19
2.5 Analysetechnieken	19
3. Resultaten	21
3.1 Persoonskenmerken	21
3.2 Sportgedrag.....	26
3.3 Sportfaciliteiten.....	38
3.4 Leefstijl.....	39
3.5 Factoranalyse	46
3.5 Logistische regressieanalyse	47
4. Conclusie en aanbevelingen	48
Literatuurlijst	53

Bijlage I: Enquête	55
Bijlage II: Levenswaarden	64
Bijlage III: Factoranalyse	66
Bijlage IV: Logistische regressieanalyse	76

Samenvatting

Dit onderzoek is geschreven in de vorm van een scriptie. Deze scriptie vormt het eindoordeel voor het behalen van het diploma van vrijetijdswetenschapper aan de Universiteit Tilburg. Deze samenvatting geeft weer wat de belangrijkste punten zijn die naar voren komen in dit rapport. Dit rapport is de weergave van een onderzoek naar de factoren en leefstijlen die de keuze voor fitness en zwemmen verklaren.

De aanleiding voor het uitvoeren van dit onderzoek is het feit dat fitness en zwemmen twee van de meest beoefende sporten van Nederland zijn (Rapportage Sport, 2008). Beide sporten hebben veel overeenkomstige aspecten, toch worden deze sporten niet vaak gecombineerd. Mensen die fitnessen, die zwemmen niet en vice versa (Breedveld, 2009). Dit onderzoek richt zich op de verschillen die er zijn tussen de fitnessers en de zwemmers. Gekeken is naar de persoonskenmerken en het sport- en vrijetijdsgedrag. Aan de hand van de verschillen zijn er meerdere analyses uitgevoerd om te kijken of er een coherent patroon van gedragingen gevormd wordt bij de fitnessers en de zwemmers. Dit coherente patroon van gedragingen wordt ook wel gezien als een leefstijl.

Dit onderzoek is onder andere geschreven, omdat er nog weinig bekend is over de verschillen tussen fitnessers en zwemmers. Van veel sporten is wel bekend dat ze een bepaalde doelgroep aan trekken, maar waar die precieze verschillen in zitten, is vaak niet bekend. Daarnaast kunnen de resultaten helpen bij het aantrekken van een nieuwe doelgroep voor zowel het fitnesscentrum als het zwembad. Tevens is er een maatschappelijke relevantie. Nederlanders worden steeds dikker en dit kost de maatschappij veel geld. Als men weet, zowel overheid als organisatie, hoe de fitnessers en zwemmers te bereiken zijn, kan er een campagne gestart worden om de mensen op de hoogte te brengen van het feit dat fitness en zwemmen goed te combineren is. Niet alleen omdat beide sporten ongeveer dezelfde aspecten delen, maar ook omdat fitnesscentra en zwembaden vaak dicht bij elkaar gelegen zijn en op deze manier 'tijd' geen belemmerende factor meer kan zijn.

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de verschillende determinanten die bijdragen in de keuze om te gaan zwemmen dan wel te gaan fitnessen. Dit is een verklarende onderzoeksvraag. Uiteindelijk wordt inzicht verkregen in de verschillen qua leefstijl van mensen die fitnessen en/of zwemmen, teneinde aanbevelingen te kunnen doen voor toekomstig onderzoek en verbeterpunten voor beide organisaties op het gebied van fitness en zwemmen zodat zij de intensiteit van fitnessers die zwemmen en vice versa kunnen verhogen. Onder leefstijl wordt het geheel van gedragingen gezien. In een leefstijl komt tot uiting wie je wilt zijn, dit wordt onder andere tot uiting gebracht in de vrijetijdsparticipatie. Sport is een vorm van vrijetijdsparticipatie en daardoor een uiting van een bepaalde leefstijl. Door middel van het afnemen van enquêtes bij mensen die zwemmen en/of fitnessen is gezocht naar een antwoord op de volgende probleemstelling:

Wat zijn de verschillen qua leefstijl tussen zwemmers en fitnessers?

Dit onderzoek is van kwantitatieve aard. Het is een casesurvey, omdat er intensief wordt gekeken naar de bezoekers van twee organisaties (De Mix Fitness en Merwestein) en deze met elkaar vergeleken worden. Tevens is dit onderzoek een publieksonderzoek, omdat alleen de fitnessers en de zwemmers geënquêteerd zijn en niet de niet-sporters. Publieksonderzoek is echter wel het beste middel om oordelen van gebruikers over het geboden product vast te stellen (Richtlijnen voor publieksonderzoek, 2007).

Allereerst is er een literatuuronderzoek gedaan naar de theorie die er bestaat rondom leefstijl. Vanuit deze theorieën is er een conceptueel model opgesteld dat de belangrijkste determinanten weergeeft die invloed hebben op de keuze voor fitness danwel het zwemmen. Met behulp van het conceptueel model is er vervolgens een enquête opgesteld. De enquêtes zijn afgenomen onder de bezoekers van De Mix Fitness en Merwestein. Om representatieve en

significante verschillen of overeenkomsten te ontdekken, is er gestreefd naar een steekproef van 210 respondenten. Uiteindelijk zijn er 226 enquêtes afgenomen; 117 bij de fitness en 109 bij het zwemmen wat voldoende is voor een representatief onderzoek. De enquêtes zijn schriftelijk afgenomen. Daarnaast is er een kleine observatie uitgevoerd. Hierbij is gekeken naar uiterlijk, houding en lichaamstaal. De enquêtes zijn vervolgens geanalyseerd met behulp van het statistische computerprogramma SPSS 17.0. Om antwoord te krijgen op de algemene onderzoeksvraag is er gebruik gemaakt van diverse analysetechnieken. Ten eerste zijn er frequentie- en kruistabellen uitgevoerd om te zien welke percentages er per antwoordcategorie gegeven zijn en in hoeverre er verschillen zijn tussen bijvoorbeeld sexe, leeftijd, opleidingsniveau en politieke voorkeur. Ten tweede is er een factoranalyse uitgevoerd. Met behulp van de factoranalyse zijn de vele variabelen gereduceerd tot twee factoren die gezien kunnen worden als een coherent patroon van gedragingen van de fitnesser en de zwemmer. Als laatste is er een logistische regressieanalyse uitgevoerd om te zien hoe groot de invloed is van de belangrijkste achtergrondeterminanten in de kans dat iemand fitness of zwemt.

De resultaten uit het onderzoek zijn opgedeeld in vier onderdelen; persoonskenmerken, sportgedrag, sportfaciliteit en leefstijl. De belangrijkste resultaten komen in deze alinea naar voren.

Uit de persoonskenmerken is naar voren gekomen dat er verschillen zijn tussen de fitnessers en de zwemmers. Leeftijd, sexe, opleidingsniveau, maatschappelijke positie, kerkbezoek en politieke voorkeur laten de grootste en meest opvallende verschillen zien. Zo is de gemiddelde leeftijd van de zwemmers hoger dan de fitnessers. Ten tweede zijn er procentueel veel meer vrouwen die zwemmen dan fitnessers. Daarnaast is het opleidingsniveau van de zwemmers (vooral onder de ouderen) lager dan dat van de fitnessers. Ook maatschappelijke positie wordt hierdoor beïnvloedt, zo zijn er onder de fitnessers nog veel meer mensen met een fulltime baan. Een ander verschil is het kerkbezoek tussen de fitnessers en zwemmers, zwemmers gaan veel vaker naar de kerk. Leeftijd speelt hier wederom een belangrijke rol. Gevolg van deze christelijke overtuiging is dat zwemmers meer op partijen stemmen met een christelijke grondslag, de andere zwemmers stemmen linkser dan de fitnessers. De onderzochte variabelen hebben veel invloed op elkaar, vooral leeftijd kan vaak gebruikt worden als verklarende variabele in de verschillen tussen fitnessers en zwemmers. Maar ook de andere variabelen hebben in de verdere analyse een groot deel verklaard.

Uit de paragraaf sportgedrag is naar voren gekomen dat ook hier enkele verschillen zitten tussen de fitnessers en de zwemmers. De sportfrequentie onder de fitnessers is hoger dan de sportfrequentie onder de zwemmers. Bij de fitness zijn het vooral de mannen die meerdere keren per week sporten en bij het zwemmen zorgen de ouderen voor een hoger gemiddelde. Ten tweede zitten er verschillen in het tijdstip waarop men sport. De fitnessers sporten verspreid over de hele dag en de zwemmers zijn meer in de ochtend en de avond in het zwembad te vinden. Deze spreiding wordt vooral veroorzaakt door het aanwezige aanbod van beide organisaties. Vooral bij de fitness trekken de verschillende dagdelen verschillende doelgroepen aan. Uit de vraagstelling naar vervoersmiddel is gebleken dat fitnessers vaker met de auto komen. Dit kan te maken hebben met gemakzucht en het hebben van minder vrije tijd dan de zwemmers. Uit de observaties is gebleken dat de fitnessers veel gehaaster waren. Ze komen al helemaal aangekleed in hun modieuze sportoutfit naar De Mix Fitness en gaan snel weer naar huis als ze klaar zijn. Daardoor was deze groep veel minder eenvoudig te bereiken of aan te spreken voor het afnemen van een enquête. Ze liepen snel langs, vaak met muziek in de oren, waardoor ze de buitenwereld om zich heen een beetje vergeten. De zwemmers daarentegen waren veel gemoedelijker. Ze wachten in de hal op hun zwemmaatjes en kleden zich rustig om voor het zwemmen begint. Ze waren in veel gevallen meer bereid om deel te nemen aan het onderzoek.

Tevens zijn er enkele vragen gesteld over de sportfaciliteit, in dit onderzoek De Mix Fitness en Merwestein. Aan de hand van de antwoorden zijn analyses uitgevoerd. Dit is echter een onderdeel geweest dat heel gemiddeld is beantwoord door de respondenten en waar enkele missings geconstateerd zijn. Mensen vonden het moeilijk om met één cijfer hun mening over de

faciliteit kwijt te kunnen. In de aanbeveling komt naar voren dat vooral dit onderdeel vraagt om verder onderzoek.

Uit de analyses naar leefstijl zijn enkele opvallende verschillen naar voren komen die een duidelijk beeld geven van de verschillen tussen fitnessers en zwemmers. Allereerst is duidelijk geworden dat men ongeveer even veel tv kijkt en naar de radio luistert. Dit is nog een duidelijke overeenkomst, maar daarna komen de verschillen naar voren die passen in de leefstijl van de fitnessers en zwemmers. De fitnessers lezen populairdere bladen en kranten, zwemmers daarentegen kiezen voor intellectuelere lectuur. Bij de uitgaansgelegenheden kwam duidelijk naar voren dat er verschillen bestaan tussen beide groepen. Fitnessers zijn meer geïnteresseerd in lowbrow culture en zwemmers in de highbrow culture. Bij de variabele eten halen/bezorgen komt naar voren dat fitnessers zich meer luxe permitteren dan zwemmers, ze laten vaker voor zich zorgen. Fitnessers gaan meer mee met hun tijd, gezien het computer- en Internetgebruik. De fitnessers trekken meer de wijde wereld in dan de zwemmers, dit past in het beeld dat de fitnessers zich meer luxe en beleving permitteren. Daarnaast is gekeken naar hoe de fitnessers en zwemmers in het leven staan. Ook hier zijn duidelijke verschillen waar naar voren gekomen, bijvoorbeeld dat carrière maken en een ruim inkomen hebben van groot belang zijn voor de fitnessers. Hiermee kunnen ze hun luxere leven bekostigen en waaraan status verbonden is. De zwemmers vinden hun gezin belangrijker en ze willen iets goeds doen voor deze wereld. Daaraan gekoppeld kan worden dat de zwemmers meer vrijwilligerswerk verrichten dan zwemmers, maar dat kan komen door het feit dat zwemmers over het algemeen van mening zijn dat ze meer vrije tijd hebben dan fitnessers.

Concluderend kan gezegd worden dat fitnessers en zwemmers erg van elkaar verschillen. Dit maakt het moeilijker om deze groepen allebei aan te trekken tot dezelfde sportfaciliteit. Waar fitnessers meer gericht zijn op nieuwe trends en dus moderner zijn, zich meer luxe veroorloven en zich richten op lowbrow culture zijn zwemmers rustiger, maar niet ouderwets. Ze zijn gematigder in hun doen en laten, dit is te zien in hun voorkeur voor highbrow culture en hun levenswaarden. De belangrijkste determinanten waar rekening mee gehouden moet worden bij het aantrekken van de 'andere partij' zijn leeftijd, sexe, opleidingsniveau, maatschappelijke positie, politieke voorkeur en keuzes op het gebied van vrijetijdsbesteding. De aanbevelingen zijn in die richting geschreven.

Ten eerste is verder onderzoek wenselijk als men meer wil weten over de motivatie achter het wel of juist niet beoefenen van een sport. Met kwalitatief onderzoek kan beter worden gekeken naar de kwaliteitseisen van de respondenten met betrekking tot de faciliteit.

Ten tweede kan er gekeken worden naar de overeenkomsten die fitnessers en zwemmers met elkaar hebben. Beide sporten worden vaak beoefend, omdat het goed is voor de gezondheid. In promotiecampagnes moet hier op gefocust worden, omdat dat blijkbaar voor beide doelgroepen een belangrijk argument is om te sporten.

Er kan echter ook gekeken worden naar de verschillen tussen de fitnessers en de zwemmers. Daarbij is het belangrijk om te kijken waar en hoe je de verschillende doelgroepen kunt bereiken. Fitnessers kunnen aangetrokken worden tot het zwemmen door te adverteren bij bioscopen en discotheken, omdat daar hun interesses liggen. Bovendien is de inzet van social media hier een verstandig aspect, omdat de fitnessers in grotere mate gebruik maken van de computer en het Internet. Daarbij kan het zwemmen ingezet worden als bedrijfssport, net zoals nu gebeurt bij de fitness. Merwestein is gelegen in de buurt van veel bedrijven, dus daar liggen kansen voor het zwembad om een nieuwe (al fitnessende) doelgroep aan te trekken. De zwemmers kunnen aangetrokken worden tot het fitnesscentrum door de zwemsport te promoten in bibliotheken en theaters, omdat de zwemmers meer geïnteresseerd zijn in highbrow culture. De prijs van het fitnessen zal omlaag moeten, omdat de zwemmers een ander referentiekader hebben als het gaat om de kosten die ze moeten maken om te kunnen sporten. Een voorbeeld is het introduceren van een 10-rittenkaart. Hierdoor wordt het sporten vrijblijvender en is men niet verplicht om wekelijks te sporten, omdat het anders geld zou kosten als men niet gaat.

Al met al kan gezegd worden dat er diverse mogelijkheden zijn om de intensiteit van de fitnessers die zwemmen en omgekeerd te verhogen. Belangrijk detail daarbij is dat de beide faciliteiten niet te ver af gaan staan van hun huidige activiteiten, omdat anders de mogelijkheid bestaat dat de huidige klantenkring zich gaat vervreemden van de sport waar ze in eerste instantie voor gekozen hebben.

1. Introductie

Fitness en zwemmen zijn twee van de meest beoefende sporten in Nederland (Rapportage Sport, 2008). Beide zijn sporten die eenvoudig alleen gedaan kunnen worden en dit gebeurt dan ook veelal. Daarnaast hebben beide sporten een kleine kans op sportblessures (Breedveld, 2009). Zowel fitness als zwemmen hebben gelimiteerde mogelijkheden als het gaat om het 'spelelement' en daarom worden ze voornamelijk beoefend vanuit een gezondheidsperspectief (Breedveld, 2009).

Naast de overeenkomsten die fitness en zwemmen met elkaar hebben, zijn er ook verschillen in de sporten. Uit het AVO/NSO 2003 blijkt dat er niet veel personen zijn die beide sporten beoefenen. Van de 2242 respondenten geeft 66,3% aan geen van beide sporten te beoefenen. Van de respondenten die wel één van deze twee sporten beoefenen, geeft 36,4 % aan dat hij of zij zwemt en 49,8% van alle respondenten doet liever aan fitness dan aan zwemmen. Van alle 2242 respondenten zijn er maar 104 respondenten (4,6%) dat alle twee de sporten beoefenen, dit is 13,8% van alle respondenten die één van de twee sporten beoefent (tabel 1). De meeste mannen en vrouwen hebben een waarneembare voorkeur voor juist het zwemmen of de fitness, zelfs als de faciliteiten dicht bij elkaar liggen. De sporten hebben veelal dezelfde eigenschappen; goed voor de gezondheid, goed voor het doorzettingsvermogen en individualistisch (Van den Dool, Wisse en Breedveld, 2009). Ondanks deze overeenkomsten, zit er verschil in de doelgroep die de faciliteiten trekken. Dit onderzoek richt zich op deze verschillen. Waarom voelen sommige mensen zich meer aangetrokken tot het zwembad, waar anderen zich meer aangetrokken voelen tot de fitnesszaal? Welk achtergrond ziet hier achter? En in hoeverre zegt deze voorkeur iets over de algemene leefstijl die iemand heeft (Breedveld, 2009).

Tabel 1: Kruistabel; beoefent men de sport fitness en/of zwemmen, bevolking van 15 tot 79 jaar

			Zwemmen		Total
			niet	wel	
Fitness	niet	Count	1487	275	1762
		% of Total	66,3%	12,3%	78,6%
	wel	Count	376	104	480
		% of Total	16,8%	4,6%	21,4%
Total		Count	1863	379	2242
		% of Total	83,1%	16,9%	100,0%

Bron: AVO/NSO 2003

1.1 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de verschillende determinanten die bijdragen in de keuze om te gaan zwemmen dan wel te gaan fitnessen. Dit is een verklarende onderzoeksvraag. Uiteindelijk wordt inzicht verkregen in de verschillen qua leefstijl van mensen die fitnessen en/of zwemmen, teneinde aanbevelingen te kunnen doen voor toekomstig onderzoek en verbeterpunten voor beide organisaties op het gebied van fitness en zwemmen. Onder leefstijl wordt het geheel van gedragingen gezien. In een leefstijl komt tot uiting wie je wilt zijn, dit wordt onder andere tot uiting gebracht in de vrijetijdsparticipatie. Sport is een vorm van vrijetijdsparticipatie en daardoor een uiting van een bepaalde leefstijl.

1.2 Probleemstelling

Door middel van het afnemen van enquêtes bij mensen die zwemmen en/of fitnessen is er gezocht naar een antwoord op de volgende probleemstelling:

Wat zijn de verschillen qua leefstijl tussen zwemmers en fitnessers?

1.3 Relevantie

De aanbevelingen die voortkomen uit dit onderzoek naar zwemmen en fitness kunnen gebruikt worden door organisaties die deze faciliteiten aanbieden. Dit is de praktische relevantie van dit onderzoek. Uit dit onderzoek zal naar voren komen waarin personen die fitnessen en/of zwemmen verschillen en overeenkomen. Dit betekent dat de organisaties hun marketingactiviteiten daar op aan kunnen passen. Tevens kunnen de overeenkomsten leiden tot samenwerking tussen fitnesscentra en zwembaden. Vaak zijn deze twee faciliteiten dicht bij elkaar gelegen en zou een samenwerking kostenbesparing en meer tevreden klanten op kunnen leveren.

Ten tweede is er een maatschappelijke relevantie. Het percentage Nederlanders dat meerdere sporten beoefent, kan toenemen als blijkt dat zwemmen en fitness goed te combineren is. Met een steeds dikker wordend Nederland, zou dit een positief effect zijn. Aan de ene kant is obesitas een individueel probleem, doordat mensen met obesitas vaker ziek zijn en meer kans hebben op ernstige ziektes, zoals suikerziekte, hart- en vaatziekten en bepaalde vormen van kanker (www.tno.nl). Aan de andere kant heeft overgewicht effect op de gehele maatschappij. Naast dat veel openbare voorzieningen aangepast moeten worden aan de alsmaar dikker wordende Nederlander, kost obesitas de overheid, en indirect de samenleving, een hoop geld. Vooral het ziekteverzuim zorgt voor extra kosten, want de vraag naar zorg en extra werknemers neemt toe. Dit heeft als gevolg dat de ziektekosten van alle Nederlanders omhoog gaat, zo schrijven Klink, Rosemöller en Polder (2008) in hun artikel 'Het economisch gewicht van overgewicht' in het tijdschrift Economische Statistische Berichten. In 2003 werden de kosten van overgewicht geschat op 1,2 miljard euro, merken Van Baal et al. (in Klink, Rosemöller en Polder, 2008) hier op. Deze kosten worden opgebracht door middel van de ziektekostenverzekeringen die betaald worden door de hele Nederlandse bevolking.

Ten derde is er sprake van een wetenschappelijke relevantie, omdat er nooit eerder een onderzoek gedaan is naar de verschillen qua leefstijl tussen mensen die fitnessen en/of zwemen. Dit onderzoek kan een bijdrage leveren en een aanvulling zijn op het onderzoek naar sporttheorieën. Scheerder et al. onderzoeken al geruime tijd of sport sociaal gestratificeerd is. Dit onderzoek zal laten zien in hoeverre de personen die fitnessen en/of zwemmen van elkaar verschillen of juist toch overeenkomen. Daarnaast zal het onderzoek een bijdrage leveren in het bredere onderzoek naar leefstijlen en voorkeuren. Bourdieu is één van de grondleggers als het gaat om leefstijlen. Bourdieu stelt dat iemands voorkeuren worden gevormd door economisch, sociaal en cultureel kapitaal. Deze kapitalen zijn een soort hulpbronnen en zorgen er voor dat men bepaalde smaakvoorkeuren vormt. Hierdoor komt men in een soort leefwereld terecht, ook wel veld genoemd. In dit veld is heeft iedereen min of meer dezelfde gebruiken van classificatie, waardering, veroordeling, verwachtingen en manieren. Dit alles samen wordt wel de habitus van een persoon genoemd, of het collectieve onderbewuste (Turner, 1991). Een uitgebreidere uiteenzetting van deze begrippen is terug te lezen in de theoretische achtergrond van dit onderzoeksvorstel.

1.4 Opdrachtgever

Op 12 april 2002 is het W.J.H. Mulier Instituut opgericht, met als doel het bevorderen van de onderlinge afstemming, coördinatie en diepgang van het sociaalwetenschappelijk sportonderzoek in Nederland. Het Mulier Instituut doet veel onderzoek op het gebied van sport en bewegen. Hierbij streven ze naar een goede afstemming tussen kennisontwikkeling en de toepassing en verspreiding van kennis. Daarnaast richt het instituut zich op theoretische verdieping, innovatief, longitudinaal en

internationaal vergelijkend sportonderzoek. Het Mulier Instituut werkt veel samen met belangrijke beleids- en onderwijsinstanties (www.mulierinstituut.nl).

De enquêtes zijn afgenomen in een zwembad en fitnesscentrum in Nieuwegein. Het zwembad waar de enquêtes afgenomen zijn, is zwembad Merwestein. Merwestein is een subtropisch zwembad. Het bedrijf bestaat sinds 1981, maar is door de jaren heen sterk veranderd. Waar vroeger alleen gezwommen kon worden, kan er tegenwoordig ook gebruik worden gemaakt van de diverse zalen waarin gesport, vergaderd of een evenement georganiseerd kan worden. Merwestein heeft deze extra taken op zich genomen, omdat alleen het zwemmen niet rendabel genoeg is. Het onderhouden van een zwembad kost veel geld en dat moet ergens mee terug verdiend worden (Van der Linden, 2010).

De Mix Fitness is het fitnesscentrum waar de enquêtes zijn afgenomen. De Mix Fitness is gelegen in hetzelfde gebouw als Merwestein, maar het zijn twee verschillende organisaties. Merwestein en de Mix Fitness werken op enige manier samen. Iemand die een duurder fitnessabonnement heeft, kan 'gratis' gebruik maken van het zwembad. Als iemand gebruik maakt van het zwembad, betaalt de Mix Fitness de entreekosten aan Merwestein. Andersom, zwemmers die mogen fitnessen, is nog niet aan de orde. De Mix Fitness heeft alle gebruikelijke faciliteiten en sportactiviteiten (www.demixnieuwegin.nl).

Er is gekozen voor deze twee organisaties, omdat ze in hetzelfde gebouw gelegen zijn. De determinant ' nabijheid' of 'afstand tot de sportlocatie' zal in dit onderzoek geen betekenis hebben. Tevens is er voor gekozen om maar twee locaties te bezoeken, gezien de tijd waarin dit onderzoek afgerond moet zijn. De toegekende tijd was te beperkend om meerdere locaties te onderzoeken. Dit is mede veroorzaakt door het feit dat er een geheel nieuwe enquête opgesteld moest worden, die vaak aangepast is om deze optimaal te laten zijn voor het onderzoek. Achteraf gezien was het zinvol geweest om minimaal één andere locatie te onderzoeken. Dit had niet alleen geresulteerd in meer respondenten in de 'moeilijke' vakantieweken, maar er hadden ook verschillen naar voren kunnen komen zoals het verschil in stedelijke en niet-stedelijke gebieden.

Het feit is wel dat met deze selectie geen mensen geënquêteerd zijn die niet aan fitnessen en/of zwemmen doen en hun beweegredenen daar achter. Wat deze selectie op de afhankelijke variabele voor gevolgen heeft gehad voor de analyse van dit onderzoek zal naar voren komen in het hoofdstuk methoden van onderzoek.

1.5 Theoretische achtergrond

De centrale begrippen uit de hierboven gestelde probleemstelling zullen hieronder nader toegelicht worden. Dit zijn de (achtergrond)determinanten en leefstijl. Vervolgens komt het conceptueel model aan bod, dat als hulpmiddel heeft gediend bij het opstellen van de enquête. Dit model zal kort besproken worden.

Theorieën over leefstijl geven geen eenduidig beeld. Enerzijds geeft de theorie argumenten voor het feit dat de keuze voor een bepaalde sport er voor zorgt dat men in een coherent patroon van gedragingen komt, wat geïnterpreteerd kan worden als een leefstijl. Anderzijds wordt er gezegd dat de leefstijl wordt uitgedrukt in, onder andere, de sport die men beoefent. In dit onderzoek wordt er vanuit gegaan dat leefstijl een uitdrukking is van de keuze om te gaan fitnessen en/of te gaan zwemmen. Deze keuze zorgt er voor dat men vaak dezelfde vrijetijdsactiviteiten onderneemt, dezelfde achtergrond-determinanten heeft en een bepaalde beeldvorming heeft.

De vraag blijft of leefstijl een oorzaak is of een uitdrukking van een bepaalde leefstijl. Wanneer leefstijl een oorzaak is voor bepaalde keuzes, dan betekent het dat opvoeding en beeldvorming een grote rol spelen in de keuze om te gaan fitnessen en/of te gaan zwemmen. Vanuit de opvoeding krijgt iemand bepaalde gedachtegoeden mee. Dit zorgt er voor dat iemand in een bepaald veld leeft en een bepaald beeld vormt van een bepaalde sport. Wanneer leefstijl een uitdrukking is, dan betekent het dat de keuze voor de fitness en/of zwemmen gelijk in een bepaalde patroon van gedragingen, ook wel leefstijl, terecht komt. Vaak blijkt dat bepaalde voorkeuren met elkaar

clusteren; als iemand graag voetbalt, zal hij of zij daarbij graag naar een voetbalwedstrijd kijken en Studio Sport volgen. Deze verzameling van gedragingen kan gezien worden als een leefstijl.

1.6 Determinanten

Het gedrag van mensen wordt bepaald door een aantal determinanten. Al deze determinanten, die leiden tot voorkeuren, kunnen samen geïnterpreteerd worden als een bepaalde leefstijl. Verschil in gedrag kan ontstaan door “verschillen in milieu van opvoeding en vorming” (Von Heijden-Brinkman, 2009). Echter, opvoeding bepaalt niet al het gedrag. Knulst ontwierp het algemene gedragsmodel om te laten zien welke determinanten een rol spelen bij het maken van een keuze uit het aanbod of de voorzieningen.

Iedereen heeft bepaalde voorkeuren en behoeften, deze worden beïnvloed door de het aanwezige aanbod. “Een voorkeur is een wensbeeld dat ingevuld wordt (gefixeerd) door een specifiek soort aanbod; zonder gespecialiseerd aanbod zouden er geen gedifferentieerde voorkeuren (smaken) bestaan” (Cursusboek Consumptie en vrijetijdsbesteding, 2009:41).

Voorkeuren en behoeften kunnen wel of niet bevredigd worden. Het al dan niet vervullen van een behoefte wordt beïnvloed door de basiscondities en de middelen en restricties. Nederstigt en Poiesz (2006) geven aan dat deze basiscondities zich op verschillende niveaus bevinden. Knulst noemt deze niveaus persoonskenmerken, kenmerken groepsverbanden van persoon en kenmerken samenleving.

Basiscondities worden gevormd door opvoeding of sociale verbanden. De basiscondities kunnen zowel betrekking hebben op de voorkeur als de middelen en beperkingen waar iemand tegenaan loopt. Levensfase bepaalt bijvoorbeeld of je wel of niet van rockmuziek houdt en daar dus een voorkeur voor hebt. Basiscondities zijn ook van invloed op de middelen en restricties.

Het vervullen van behoeften en voorkeuren kan bevorderd worden door bepaalde middelen en tegengewerkt worden door bepaalde beperkingen. Hulpmiddelen zijn bijvoorbeeld een goede lichamelijke conditie, veel beschikbare tijd, goede ligging, het hebben van geld en kennis. Beperkingen, ook wel restricties genoemd, staan het vervullen van de behoefte in de weg. Enkele van deze beperkingen zijn het hebben van geen tijd, het tekort aan geld, kennis of het ontbreken van gezelschap waar de activiteit mee ondernomen wordt (Cursusboek Consumptie en vrijetijdsbesteding, 2009). Deze hulpmiddelen en restricties hebben dus een directe invloed op het wel of niet bevredigen van de behoeftes.

Hoewel er geen direct, dwingend verband is tussen de basiscondities en vrijetijdsbesteding, hebben levensfase, economische middelen, sociale netwerken, opvoeding en opleiding wel zijn invloed. Leeftijd kan zorgen voor levenservaring en kennis, maar kan lichamelijk een restrictie zijn (Cursusboek Consumptie en vrijetijdsbesteding, 2009).

Knulst heeft tal van basiscondities, middelen en restricties en voorkeuren genoemd in zijn model. Als al deze variabelen onderzocht zouden moeten worden, zal dit een groot aantal respondenten vereisen om significante verschillen te onderscheiden. Gezien de beperkte tijd voor dit onderzoek en de kleine relevantie van bepaalde basiscondities, wordt het aantal variabelen verkleind. In het onderzoek zullen de volgende determinant aan bod komen. Ten eerste een economische determinant. Dit houdt in of iemand kapitaalkrachtig genoeg is om en bepaalde sport uit te oefenen. Hierin worden de basiscondities ‘sociaal-economische positie’ en ‘levensfase’ verwerkt. Het middel of restrictie ‘materieel’ speelt hierbij een rol, omdat een sportuitrusting aangeschaft moet worden. Tevens wordt het toegangkaartje/abonnement gezien als een materieel middel of restrictie. Ten tweede is er de sociale determinant. Met wie beoefent iemand deze sport, waarom en hoe is hij of zij tot deze sport gekomen. Ten derde is er gekeken naar de informatievoorziening van de faciliteiten. Hoe worden mensen op de hoogte gehouden, is er überhaupt wel genoeg informatievoorziening en is men op de hoogte van het feit dat fitnessers ‘gratis’ kunnen zwemmen? Als laatste wordt gekeken naar het beeld dat iemand heeft over zijn eigen, maar ook over de andere sport. Zijn er vooroordelen betreffende het zwemmen of fitnessen en hoeverre bepaalt dit de keuze om een sport wel of niet te beoefenen.

De middelen en restricties uit het model van Knulst worden in mindere mate meegenomen in dit onderzoek, omdat ze niet allemaal even relevant zijn. Zo zijn de middelen/restricties geografisch en materieel niet relevant, omdat ze bij beide sporten gelijk zijn. De faciliteiten op dezelfde locatie gelegen en voor beide sporten hoeft men alleen de juiste sportkleding mee te nemen. Lichamelijk speelt in principe geen rol, omdat beide sporten gezien worden als goed voor de gezondheid, niet moeilijk om aan te leren en niet blessuregevoelig (Van den Dool, Wisse en Breedveld, 2009).

1.7 Leefstijl

Iedere persoon heeft een leefstijl, deze leefstijl wordt gevormd door alle “activiteiten die men in niet-beroepsmatige zin - de vrije tijd - onderneemt” (Ganzeboom (1988) in Kraaykamp, 1996:172). Echter, beroepskeuze, politieke voorkeur, gezin- en woonsituatie geven de mogelijkheid om een leefstijl te uiten.

Mensen met dezelfde smaken en voorkeuren vormen samen een sociale klasse, groep of identiteit. Deze smaken en voorkeuren zorgen voor een bepaalde structuur. Mensen uit dezelfde groep laten vaak eenzelfde patroon van gedragingen zien. Dit patroon kan geïnterpreteerd worden als een leefstijl. De voorkeur voor een bepaalde culturele activiteit resulteert logischerwijs in de voorkeur voor andere culturele activiteiten. Smaken en voorkeuren worden onder andere gevormd door opvoeding en ervaring. Maar ook de eerder genoemde hulpbronnen spelen hierbij een rol.

De interesses van diverse personen verschillen. Mensen zijn in hun vrijetijd niet bezig met één of twee activiteiten maar ze ontwikkelen een reeks van activiteiten. Mensen zijn dus niet alleen sporter of niet-sporter of cultuurliefhebber tegenover cultuurbaar. Het feit dat niemand alleen A of B is, is te omschrijven als intrapersoonlijke diversiteit van de vrijetijdsbesteding (Van Eijck, 2009).

Sommige activiteiten matchen beter dan anderen. Voetballers zullen graag naar Studio Sport kijken (Van Eijck, 2009) terwijl kunstliefhebbers naar Tussen Kunst en Kitsch kijken. Je kunt zelfs zo ver gaan dat je de verschillende domeinen van de vrijetijdsbranche (toerisme, cultuur en sport) met elkaar in verband gaat brengen. Op deze manier ontstaan bepaalde patronen die aanzienlijk vaker voorkomen. Hier wordt de combinatie van activiteiten tussen personen bekeken en daarom spreekt men van interpersoonlijke diversiteit (Van Eijck, 2009). Deze interpersoonlijke diversiteit of vrijetijdspatronen kunnen gezien worden als een bepaalde leefstijl. Vrijetijdspatronen doen zich vaak voor onder bepaalde sociale groepen. Zo zullen sommige patronen beter passen bij jongeren en andere bij ouderen, maar ook opleiding en afkomst bepaalt op een zekere manier het vrijetijdspatroon. Echter leefstijlen worden niet alleen gevormd door vrijetijdsgelateerde interesses, maar bepalen het wel voor een groot gedeelte.

Bourdieu wordt gezien als een van de belangrijkste sociologen op het gebied van leefstijlen. In de kern combineert Bourdieu een Marxistische theorie met een Weberiaanse theorie. Marx onderzocht de verschillende klassen in combinatie met productie en Weber deed onderzoek naar statusgroepen en politiek. Wat hier uit voortgekomen is, is de conceptualisering van kapitaal. In de context van Bourdieu wordt kapitaal niet alleen gezien als iets economisch, maar spreekt hij ook over sociaal kapitaal, cultureel kapitaal en symbolisch kapitaal (Turner, 1991). Economisch kapitaal wordt gezien als het geld en de materie die gebruikt kunnen worden voor de aanschaf van productie goederen en diensten (Turner, 1991). Het sociale kapitaal is de positie en/of relatie die iemand heeft in groepen en sociale netwerken (Turner, 1991). Het culturele kapitaal dat iemand heeft, zijn de informele, inter-persoonlijke vaardigheden, gebruiken, manieren, taalgebruik, opleidingsniveau, smaak en leefstijl die iemand heeft (Turner, 1991). Als laatste spreekt Bourdieu over symbolisch kapitaal. Hiermee bedoelt hij het gebruik van symbolen ter legitimatie van het bezit van de andere drie soorten kapitaal (Turner, 1991). Deze drie vier kapitalen kunnen evenzeer gezien worden als een soort hulpbronnen, zoals die genoemd worden door Knulst. Economisch kapitaal zorgt er voor of je genoeg geld hebt om een activiteit te ondernemen. Sociaal kapitaal zorgt er voor dat je in een netwerk van mensen zit met wie je bepaalde activiteiten kan ondernemen. Het culturele kapitaal zorgt er vervolgens voor dat iemand een bepaalde voorkeur ontwikkeld, waarmee hij of zij zich vestigt in een bepaalde leefstijl.

Volgens Bourdieu is er een driehoeksrelatie tussen het veld, de habitus en het kapitaal. Deze drie groundbegrippen samen vormen de verschillen in smaak en voorkeuren, die onderdeel zijn van een bredere leefstijl (Pels, 1992). Het veld kan vertaald worden als de wereld waarin men leeft. Een veld is een soort netwerk van objectieve relaties die invloed uitoefenen op de spelers in het netwerk. Om deel te kunnen nemen in het veld moet men in het bezit zijn van een zeker kapitaal en men moet de regels kennen (Pels, 1992). De spelers in het veld delen een aantal investeringen en belangen. Personen uit een bepaald veld delen zekere gebruiken van classificatie, waardering, veroordeling, verwachtingen en manieren. Dit alles samen wordt ook wel de habitus van een persoon genoemd, of het collectieve onderbewuste (Turner, 1991). Volgens Pels (1992) is de relatie tussen veld en habitus tweezijdig. Volgens hem is de habitus “de belichaming van de immanente structuur en noodzakelijkheid van een veld, terwijl zij op haar beurt bijdraagt aan het (voort)bestaan van het veld doordat zij de oorsprong is van praktische representatie- en zingevingschema’s en strategieën van praktisch handelen.” (Pels, 1992:13). In dit onderzoek zal habitus gezocht worden in de verschillende achtergrondeterminanten die samen geïnterpreteerd kunnen worden als een leefstijl.

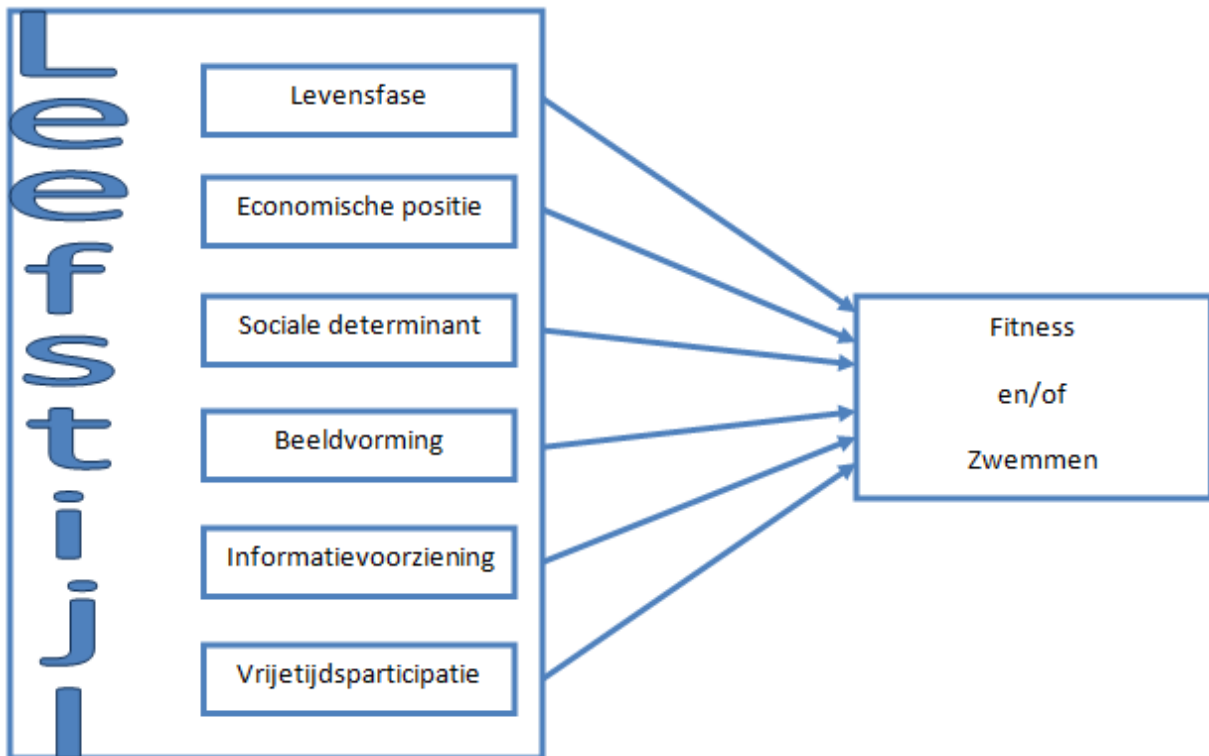
Uit de bovenstaande alinea’s is duidelijk geworden dat iemands leefstijl niet alleen gevormd wordt door de hulpbronnen, maar ook door het veld, de habitus en de kapitalen.

In principe zijn sommige hulpbronnen te vergelijken met de kapitalen van Bourdieu. Economisch kapitaal kan gezien worden als de sociaal-economische hulpbron, maar ook levensfase is te zien als een economisch kapitaal. Er vanuit gaande dat oudere mensen over het algemeen meer te besteden hebben dan jongeren. Het sociale kapitaal kan gelijk gesteld worden aan onder andere de gezinssituatie. Ten slotte is het culturele kapitaal bijvoorbeeld in te wisselen voor de hulpbronnen opvoeding en opleiding.

De habitus van een bepaald persoon is de houding die iemand heeft op de wereld, de leefstijl die iemand heeft is een concrete uiting van deze habitus. Men heeft één enkele habitus, maar kan zich wel in verschillende velden begeven, in elk van deze velden geef je jezelf een houding; de habitus. Vroeger waren de velden erg met elkaar verweven. Één van de oorzaken hiervoor waren de zuilen in Nederland, die duidelijk aangeven wat je wel en niet kon doen. Was je katholiek, dan keek je naar de KRO en zat je op de katholieke voetbalclub. Postmoderne onderzoekers van tegenwoordig laten echter zien dat de velden waarin men zich begeeft niet meer op één lijn hoeven te liggen. Iemand die naar het theater gaat, kan net zo goed staan te juichen op de tribune van zijn of haar favoriete voetbalclub. De smaken en voorkeuren die samen een leefstijl vormen, zijn goed zichtbaar in het dagelijkse leven. Vandaar dat tegenwoordig leefstijlen veel beter geschikt zijn om groepsverschillen aan te duiden dan de maatschappelijke posities van vroeger (Kraaykamp, 1996). Vrijtijdsgedrag zorgt er voor dat er groepen gevormd worden waarin mensen zitten die gelijk denken. In dit onderzoek wordt de fitness en zwemmen gezien als het veld en wordt er geprobeerd de habitus te interpreteren aan de hand van de achtergrondeterminanten die moeten leiden tot een coherent patroon van gedragingen ook wel te zien als een leefstijl.

Om vast te kunnen stellen wie deze personen zijn, is gekeken naar wat persoonskenmerkende determinanten. Er is uit onderzoek gebleken dat er zowel bij het zwemmen als bij de fitness meer vrouwen dan mannen zijn (Rapportage Sport, 2008). Volgens het Rapportage Sport 2008 zit er wel verschil in de leeftijd. Zo zwemmen er vooral kinderen en 60-plussers en bij de fitness is de groep van 19-34 het meest vertegenwoordigd. Dit zal terug te zien zijn in de verschillen als het gaat om gezinssituatie; de zwemmers zullen zich in een stabielere levensfase bevinden dan de fitnessers. Hiermee wordt bedoeld dat er zich onder de fitnessers meer vrijgezellen bevinden en bij de zwemmers zullen kinderen een grotere rol spelen. Daarnaast is van beide sporten bekend dat de beoefenaars zich bevinden in een hogere inkomenscategorie en een hogere opleiding genoten hebben.

1.8 Conceptueel model

Uit dit conceptueel komt naar voren dat alle achtergrondeterminanten samen zorgen voor de keuze om te gaan fitnessen of te gaan zwemmen. Deze achtergrondeterminanten zorgen tevens voor een coherent patroon aan gedragingen die te interpreteren is als een leefstijl. De fitness en zwemmen is een uitdrukking van de leefstijl.

1.9 Onderzoeksvragen

Uit het conceptueel model komen een aantal onderzoeksvragen naar voren die bij kunnen dragen aan het beantwoorden van de probleemstelling.

1. Wat zijn de verschillen tussen mensen die zwemmen en fitnessen in termen van levensfase, economische positie, gezinssituatie, opleiding, sociale netwerken en andere aspecten van een leefstijl?
2. Welke overige achtergrondeterminanten, zoals informatievoorziening, beeldvorming en vrijetijdsparticipatie hangen samen met de keus om te gaan zwemmen en/of fitnessen?
3. Kunnen deze resultaten een coherent patroon van gedragingen vormen voor fitnessers en zwemmers die te interpreteren is als een leefstijl en verschillen ze van elkaar?

In de het volgende hoofdstuk zal duidelijk worden hoe deze onderzoeksvragen geoperationaliseerd zijn, zodat ze onderzocht konden worden.

1.10 Operationalisering van centrale concepten

Uit de theorie en het conceptueel model zijn een aantal centrale begrippen naar voren gekomen. Deze worden hieronder, per onderzoeksvraag, geoperationaliseerd.

Wat zijn de verschillen tussen mensen die zwemmen en fitnessen in termen van sexe, levensfase, leeftijd, gezinssituatie, opleiding, sociale netwerken en andere aspecten van een leefstijl?

- Sexe (nominaal)).
- Economische positie (opleiding, ordinaal; type woning, nominaal; maatschappelijke positie, nominaal). Er van uitgaande dat opleiding, type woning en maatschappelijke positie genoeg informatie geven over de economische positie van een respondent is er gekozen om in de enquête niet te vragen naar inkomen, omdat dit vaak als een 'vervelende' vraag wordt beschouwd.
- Sociale determinant (Waarom sport u?; Hoe bent u tot deze sport gekomen? Allen nominaal)
- Levensfase (leeftijd, gezin, type huis, carrière). Er wordt gevraagd naar beginleeftijd, omdat daarmee duidelijk kan worden in hoeverre de sportkeuze verband houdt met opvoeding of eigen keuzes.

Welke overige achtergrondeterminanten, zoals informatievoorziening, beeldvorming en vrijetijdsparticipatie hangen samen met de keus om te gaan zwemmen en/of fitnessen?

- Informatievoorziening (hoe wordt u op de hoogte gehouden?; nominaal, hoe vaak?; ratio)
- Beeldvorming (Hoe wordt aangekeken tegen de eigen en andere sport? Hier wordt naar bepaalde vooroordelen gevraagd. Dit in de vorm van stellingen waarmee aan de hand van een Likert-schaal gekeken wordt in hoeverre mensen instemmen met de stelling). Als het gaat over beeldvorming gaat het niet alleen om de sportactiviteit an sich, maar ook over de sfeer die rond de faciliteit hangt.

Er wordt gevraagd naar imago, omdat leefstijlen altijd bepaalde vooroordelen hebben. Er is of er heel anders naar elkaars sport gekeken wordt en in hoeverre fitnessers of zwemmers onderling daar hetzelfde over denken of van elkaar verschillen.

Er is tevens gevraagd naar de kwaliteit van de faciliteit om te kijken of fitnessers en zwemmers verschillen qua eisenpakket als het gaat om de faciliteit waar ze sporten. Sommige mensen verwachten meer van de mensen om hun heen dan anderen en dit kan samenhangen met de overige uitingen die gezien worden in een leefstijl.

Kunnen deze resultaten een coherent patroon van gedragingen vormen voor fitnessers en zwemmers die te interpreteren is als een leefstijl en verschillen ze van elkaar?

- Om te onderzoeken of de keuze voor fitness en/of zwemmen samenhangt met een coherente verzameling van gedragingen zal in de enquête gevraagd worden naar de participatie in andere vrijetijdsactiviteiten. Hierin zullen alle domeinen van de vrijetijdswetenschappen aan bod komen; sport, cultuur, toerisme en media.

2. Methoden en technieken van onderzoek

In dit hoofdstuk zal aan bod komen hoe het onderzoek is uitgevoerd.

2.1 Onderzoeksdesign

Dit onderzoek kan gezien worden als een casesurvey, omdat er intensief gekeken wordt naar de bezoekers van twee organisaties en deze met elkaar vergeleken worden (Swanborn, 1996). In dit geval zijn dit de bezoekers van zwembad Merwestein en de Mix Fitness. Omdat deze casesurvey kwantitatief van aard is, is er sprake van een deductief onderzoek. De vragen van de enquête worden opgesteld aan de hand van de gevonden literatuur (Bryman, 2008). De vraag bij casesurveys is vaak hoe generaliseerbaar ze zijn. In hoeverre kan één individuele case representatief zijn voor de gehele populatie? De externe validiteit van het onderzoek zal lager zijn (Bryman, 2008).

Dit onderzoek is een publieksonderzoek. Publieksonderzoek vindt alleen plaats onder het publiek (gebruikers of bezoekers) van bepaalde diensten. Vaak is niet bekend wie er tot de niet-bezoekers behoren (Richtlijnen voor publieksonderzoek, 2007). Ondanks dat je bij publieksonderzoek niet weet waarom niet-bezoekers niet gaan fitnessen of zwemmen, is publieksonderzoek wel het beste middel om oordelen van gebruikers over het geboden product vast te stellen (Richtlijnen voor publieksonderzoek, 2007). Het nadeel van een publieksonderzoek is dat je selecteert op de afhankelijke variabele. Wat dit voor gevolgen heeft zal naar voren komen in de paragrafen steekproef en analyse.

2.2 Populatie/steekproef

De steekproef bestaat uit de bezoekers van Merwestein en de Mix Fitness. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een aselechte steekproef. Dit houdt in dat elke fitnesser of zwemmer uit de onderzoekspopulatie evenveel kans heeft om in de steekproef terecht te komen (Bryman, 2008).

Gezien het feit dat er geselecteerd wordt op de afhankelijke variabele moet er rekening gehouden worden met positieve en negatieve effecten. Aangezien er alleen fitnessers en zwemmers worden ondervraagd is het een zwakker design, omdat de niet-zwemmers en niet-fitnessers niet ondervraagd worden en de achtergronden daarvan niet bekend zijn (Swanborn, 1996).

Een ander negatief effect is het regressie-effect. De sporters worden maar op één moment ondervraagd en op deze manier kan je er niet zeker van zijn dat uitkomsten op een ander moment anders zijn. Extremen die de eerste keer gemeten worden, zullen extreem blijven en niet geminimaliseerd worden door verschillende meetmomenten (Swanborn, 1996).

Om representatieve en significante verschillen of overeenkomsten te ontdekken, is er gestreefd naar een steekproef van 180 respondenten. Uitgaande van het feit dat er zes relevante variabelen zijn waarvan de significantie onderzocht moet worden, moesten er $6 * 30 = 180$ respondenten geënquêteerd worden. Uiteindelijk zijn er voor dit onderzoek 117 fitnessers en 109 zwemmers geënquêteerd, samen 226 enquêtes. Hetgeen voldoende is voor een representatief onderzoek.

2.3 Dataverzameling

De enquêtes zijn gedurende twee weken afgenomen. De enquêtes onder de zwemmers zijn alleen 's avonds en 's morgens vroeg afgenomen, omdat 's avonds en 's morgens de aquasporten en het baantjes trekken plaatsvinden. De enquêtes onder de fitnessers zijn gedurende de hele dag afgenomen. De vragen zullen zo gesteld worden dat het niet nodig is om sociaal wenselijk te antwoorden. Dit wordt bereikt aan de hand van verschillende technieken. Ten eerste wordt in de inleiding duidelijk verteld dat het onderzoek vertrouwelijk en anoniem is. Ten tweede worden er geen suggestieve vragen gesteld, die zijn vragen waarin het meest wenselijke antwoord al verborgen ligt. Daarnaast zijn er geen moeilijke kwesties aangesneden, zoals geloof en inkomen. Deze onderwerpen zijn verborgen in andere vragen bijvoorbeeld maatschappelijke positie en kerkbezoek. Als laatste zijn de enquêtes zelfstandig ingevuld, alleen bij mogelijke vragen van de respondent is hulp toegepast. De enquêtes zijn schriftelijk afgenomen.

Daarnaast is er een kleine observatie uitgevoerd. Hierbij is gekeken naar uiterlijk, houding en lichaamstaal. Deze eigen observaties zijn opgenomen in het hoofdstuk resultaten en zullen zichtbaar zijn door de *schuin gedrukte tekst*.

2.4 Onderzoeksinstrumenten

De enquête is opgesteld aan de hand van de literatuurstudie die reeds uitgevoerd is. In de enquête zijn de centrale begrippen die eerder geoperationaliseerd zijn voren gekomen. Het gaat hier bijvoorbeeld om leeftijd, sexe, opleiding, economische positie, etcetera. De enquêtes zijn geanalyseerd met behulp van het statistische computerprogramma SPSS 17.0.

2.5 Analysetechnieken

Ten eerste is er van elke variabele een frequentietabel gemaakt, daarin is te zien welke percentages er per antwoord gegeven zijn. Vervolgens zijn er vele kruistabellen uitgevoerd om te kijken of er verschillen zitten in de antwoorden als het gaat om bijvoorbeeld leeftijd, sexe, opleidingsniveau, politieke voorkeur etcetera.

Ten tweede is er gebruik gemaakt van een factoranalyse. In de factoranalyse zijn voornamelijk gegevens gestopt die iets zeggen over het vrijetijdsgedrag van de respondent; maar levenswaarden komen ook aan de orde. Voor deze factoranalyse is er gekozen voor een Oblimin (gecorrleerde) rotatie. Normaal gesproken zijn orthogonale (Varimax) rotaties eenvoudiger te interpreteren (Pallant, 2007). Na zowel het uitvoeren van een Varimax als een Oblimin rotatie bleek dat de Oblimin rotatie zorgde voor mooiere factoren. Volgens Pallant (2007) is dit de beste manier van handelen bij een factoranalyse. Een Oblimin rotatie wordt over het algemeen gebruikt bij een Principal Axis Factoring (PAF) (de Vries, n.d.). Om te onderzoeken wat de profielen voor fitnessers en zwemmers zijn, is er onder het kopje 'extraction' gekozen voor 'Principal Axis Factoring' (Mittelhaeuser, 2010). Het doel van Principal Axis Factoring is om de variantie van de variabelen die gelijk is te clusteren en de variantie van de toevalsafwijkingen te minimaliseren (de Vries, n.d.). Om te kijken of het zinvol is om een factoranalyse uit te voeren, is gekeken naar het Kaiser-Meyer-Okin (KMO) en de Bartlett's Test of Sphericity. De KMO moet boven de 0,6 zijn en de Bartlett's Test of Sphericity moet significant zijn wil de data bruikbaar zijn voor een factoranalyse (Pallant, 2007). Aangezien er een profiel voor de fitnesser en een profiel voor de zwemmer naar voren moet komen, is het aantal factoren geforceerd tot twee factoren. Door middel van een factoranalyse zijn er twee mooie profielen gevormd die iets kunnen zeggen over de leefstijl van de zwemmers en de fitnessers. Deze profielen zijn beschreven en vormen een basis in het beantwoorden van de probleemstelling. In de factoranalyse is de variabele sport; fitness/zwemmen niet opgenomen. Deze variabele is dichotoom en daarom niet te plaatsen in een factoranalyse (Mittelhaeuser, 2010). Deze variabele verdeelt zich niet over de twee profielen, waardoor er één factor zou ontstaan met de waarde fitness en één factor met de waarde zwemmen. Normaal gesproken zou dit leiden tot factoren die niet te interpreteren zijn, als zijnde het profiel van de fitnesser of de zwemmer, maar uit de eerdere analyses kwamen resultaten naar voren die er voor zorgden dat de factoren gelabeld konden worden als 'fitness' en 'zwemmen'.

Ten derde is er in SPSS is een logistische regressieanalyse uitgevoerd om te zien welke persoonskenmerken het grootste effect hebben op de afhankelijke variabele. Hierbij is fitness of zwemmen de afhankelijke variabele (Y) en zijn de determinanten de onafhankelijke variabelen (X). Logistische regressieanalyse wordt uitgevoerd als de afhankelijke variabele dichotoom is. Normaal gesproken zou je een lineaire regressieanalyse uitvoeren om te bekijken welke variabele het grootste effect heeft op de afhankelijke variabele. Met een dichotome variabele is dit wel mogelijk, maar de schattingen van de effecten zullen niet helemaal juist zijn. De schattingen zijn niet juist, omdat de normaliteitsassumptie en de assumptie van homoscedasticiteit geschonden worden (Sieben, 2002). De normaliteitsassumptie is de assumptie die er van uit gaat dat de data normaal verdeeld is. Om dit te testen, wordt er vaak een Q-Q plot of P-P plot uitgevoerd in SPSS. Dichotome variabele zijn echter zelden normaal verdeeld en daarom is een logistische regressie geschikter dan een regressieanalyse.

Homoscedasticiteit houdt in dat de “standaardafwijking van de toevallige afwijken, ϵ , voor iedere waarde van Y dezelfde waarde heeft” (Kennisbasis Statistiek, n.d.). Homoscedasticiteit is net als de normaliteitsassumptie een voorwaarde voor het uitvoeren van een regressieanalyse. Als de homogeniteit van de variantie grote afwijkingen vertoont, kan de Pearson-correlatiecoëfficiënt onderschat worden (Pallant, 2007).

Om te zien of de verschillende antwoorden van de fitnessers en de zwemmer significant zijn, zijn er twee toetsten uitgevoerd. Voor de continue variabelen is er een Independent Samples T-test uitgevoerd. Deze toets wordt gebruikt als men de score, van continue variabelen, tussen twee groepen wilt vergelijken (Pallant, 2007). Voor een Independent Samples T-test zijn er twee variabelen nodig; een categorische, in dit geval de variabele ‘sport’ waarin duidelijk wordt of men fitness doet of zwemt en een continue variabele. De Independent Samples T-test laat zien of er significante verschillen zijn tussen de scores van de fitnessers en de zwemmers (Pallant, 2007). Voor de categorische variabele is deze Independent Samples T-test niet mogelijk. Om te zien of deze verschillen significant zijn is er gebruik gemaakt van de Pearson Chi Square en de Phi en Cramer’s V toets.

3. Resultaten

In dit hoofdstuk zal allereerst een beschrijving van de steekproef gegeven worden. Vervolgens zullen beschrijvingen en interpretaties van de resultaten met betrekking tot de specifieke onderzoeksvragen gegeven worden. De enquête is ingedeeld in vier onderdelen, te weten; persoonskenmerken, sportgedrag, sportfaciliteit en leefstijl. De resultaten zullen in deze volgorde besproken worden. De opbouw van elke paragraaf is hetzelfde. Ten eerste zullen er algemene resultaten gegeven worden, die vervolgens gespecificeerd worden naar de verschillende persoonskenmerken. Ten tweede zal er, waar mogelijk, een vergelijking worden gemaakt met eerdere onderzoeken op dit gebied. Als laatste worden de uitkomsten geïllustreerd aan de hand van tabellen en figuren. Alle getoonde tabellen en figuren hebben als bron het databestand dat tot stand is gekomen na het afnemen van de enquêtes bij het fitnesscentrum en het zwembad.

In de afgelopen maanden zijn er enquêtes afgenomen bij fitnesscentrum De Mix Fitness en zwembad Merwestein in Nieuwegein. Uiteindelijk zijn er 117 enquêtes afgenomen bij de fitnessers en 109 bij de zwemmers. Hiermee is de minimale hoeveelheid van 180 enquêtes bereikt. De enquêtes zijn aangeboden aan de sporters op het moment dat ze de sportfaciliteit verlieten. Hier is voor gekozen, omdat de mensen dan niet verplicht naar een les toe moeten en haast hebben. De enquêtes zijn vervolgens zelfstandig door de mensen ingevuld, tenzij er vragen waren over de vraagstelling en dergelijke. Tijdens het wachten op respondenten heeft er ook een observatie plaats gevonden. Hoewel deze observaties niet als wetenschappelijk relevant gezien kunnen worden, kunnen ze wel sommige resultaten bekrachtigen en/of ontkrachten. Deze eigen opvattingen zullen in de tekst verwerkt worden.

In de tekst wordt er diverse malen gesproken over de significantie van een variabele. In dit onderzoek is het significantieniveau vastgesteld op $\alpha < 0.05$.

3.1 Persoonskenmerken

3.1.1 Leeftijd

De leeftijdsopbouw van fitnessers is vrij gelijk. Van jong tot oud, iedere leeftijdscategorie heeft respondenten. Het grootste percentage fitnessers ligt in de categorie 40 tot 49 jaar (21.4%). Volgens het Rapportage Sport 2008 ligt de grootste groep fitnessers tussen de 19 en 34 jaar, maar ook de groep 35 tot 44 jarigen kent een groot aandeel. In dit onderzoek is gekozen voor leeftijdscategorieën van tien jaar, dus een precieze vergelijking is niet te maken. Echter de leeftijdscategorie 40-49 jaar heeft, zoals gezegd, in dit onderzoek het meest aantal respondenten. Volgens het Rapportage Sport 2008 zijn er onder de respondenten die naar de basisschool gaan geen fitnessers. De jongste categorie bij dit onderzoek is jonger dan 20 jaar. Het percentage is hier, met 15,4%, niet het laagste percentage, maar als er gekeken wordt naar de continue variabele leeftijd in plaats van de gehercodeerde variabele leeftijdscategorie, dan blijkt dat de jongste fitnesser 16 jaar is.

Bij zwemmers is de verdeling minder gelijk. Onder de respondenten zaten geen deelnemers die jonger waren dan 20 jaar. Hieruit is niet op te maken dat er geen jongeren zijn die zwemmen. Zij maken in ieder geval geen gebruik van de mogelijkheid om baantjes te trekken of mee te doen aan de groepslessen. Jongeren zwemmen vooral recreatief, maar deze doelgroep is niet meegenomen in dit onderzoek, omdat recreatief zwemmen niet gezien kan worden als sport. Vooral de groep vanaf 50 jaar is sterk vertegenwoordigd (57,8%). Opmerkelijk is dat het aandeel 60 plussers bij het zwemmen drie keer groter is dan bij de fitnessers. Zwemmen, als sport zijnde, kan gezien worden als een sport die vooral door ouderen beoefend wordt. Tijdens het afnemen van de enquête is gebleken dat er wel jongere/kinderen zwemmen, maar zij doen dit vooral op recreatieve basis en deze doelgroep is niet meegenomen in dit onderzoek. Het rapport "Wie zwemt er tegenwoordig" van Remko van den Dool en Koen Breedveld (2009) laat zien dat de grootste groep zwemmers tussen 35 en 59 jaar ligt, echter geven zij aan dat het aandeel 60 plussers dat zwemt veel stabiel is en gestaag

groeit. Dit komt onder andere door de vergrijzing, waardoor er steeds meer (fite) ouderen zullen zijn. De verschillen in leeftijd zijn significant en zijn daarom meegenomen in de verdere analyses.

Tabel 2: Frequenties; fitnessers en zwemmers verdeeld naar leeftijdscategorieën

	< 19 jaar *	20-29 jaar *	30-39 jaar *	40-49 jaar *	50-59 jaar *	> 60 jaar *	Totaal	Gemiddelde leeftijd
Fitness	15%	20%	13%	21%	20%	11%	100%	40 jaar
Zwemmen	0%	17%	16%	9%	23%	35%	100%	51 jaar

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.1.2 Sexe

Uit de Rapportage Sport 2008 is naar voren gekomen dat beide sporten door meer vrouwen dan mannen beoefend worden. Dit feit is ook in dit specifieke onderzoek naar voren gekomen, daarbij waren deze resultaten significant. Bij de fitnessers is verdeling minder groot (44,4% man tegen 55,6% vrouw) dan bij de zwemmers (31,2% man tegen 68,8% vrouw). Daarnaast vinden zowel de fitnessers als de zwemmers, in grotere percentages dan andersom, dat zwemmen meer een 'typische vrouwensport' is.

Tabel 3: Frequenties; fitnessers en zwemmers verdeeld naar sexe

	Man *	Vrouw *	Totaal
Fitness	44%	56%	100%
Zwemmen	31%	69%	100%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.1.3 Hoogst voltooide opleiding

Fitnessers zijn hoger opgeleid dan zwemmers. De verschillen zijn in elke categorie zichtbaar. Dat zwemmers lager opgeleid zijn, is te herleiden naar twee aspecten. Ten eerste het sexeverschil; vrouwen zijn lager opgeleid dan mannen, zowel bij de fitnessers als bij de zwemmers. Ten tweede het verschil in leeftijd; tussen de leeftijd van de zwemmers en het opleidingsniveau bestaat een negatieve correlatie. Dit houdt in dat als men ouder wordt het gemiddelde opleidingsniveau daalt. Dit komt sterker naar voren bij de zwemmers dan bij de fitnessers. In de tijd dat de zwemmers jong waren, waren er veel minder mogelijkheden op het gebied van onderwijs, voornamelijk voor vrouwen. Zij kregen kinderen en werden huisvrouw. Maar ook de oudere mannen kregen minder kansen op het gebied van onderwijs en moesten een vak leren. In de groep werkenden (20-59 jaar) is het verschil minder groot, dus de variabele leeftijd heeft een grote invloed op het gemiddelde opleidingsniveau van de zwemmers.

Hoewel zwemmers lager opgeleid zijn dan fitnessers, kan wel gezegd worden dat het opleidingsniveau van de sporters van beide sporten gemiddeld hoger is dan bij andere sporten. Dit is herkenbaar door het percentage dat een HBO of WO opleiding afgerond heeft, dit is 39,5% en dat ligt hoger dan het landelijk gemiddelde van 30% (Sanderse en Harbers (RIVM), 2008). Hiermee worden eerdere resultaten uit het Rapportage Sport 2008 bevestigd. Het hoogst voltooide opleidingsniveau was tevens significant en is daarom meegenomen in diverse analyses.

Tabel 4: Frequenties; fitnessers en zwemmers verdeeld naar hoogst genoten opleiding

	Opleidingsniveau laag *	Opleidingsniveau middelbaar *	Opleidingsniveau hoog *	Totaal
Fitness	11%	45%	44%	100%
Zwemmen	29%	32%	39%	100%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.1.4 Gezinssituatie

Er zijn tevens verschillen gevonden in de huishoudsamenstelling, er zijn veel meer fitnessers die nog thuis wonen. Dit is te herleiden naar leeftijd en maatschappelijke positie. De jongere, scholier/student woont veelal nog thuis. Er is een relatie tussen leeftijd en thuiswonend; hoe jonger de sporter hoe groter de kans dat hij of zij nog thuis woont. Deze relatie is omgekeerd van toepassing bij de categorie alleenstaand, hoe ouder de respondent, des te groter de kans is dat men alleenstaand is. Er zijn meer alleenstaanden onder de zwemmers dan onder de fitnessers. Wat echter wel opvallend is dat onder de alleenstaande zwemmers meer vrouwen zijn en onder de alleenstaande fitnessers meer mannen.

Tabel 5: Frequenties; huishoudsamenstelling van fitnessers en zwemmers

	Thuiswonend *	Alleenstaand *	Samen *	Anders *	Totaal
Fitness	23%	19%	56%	2%	100%
Zwemmen	8%	24%	67%	1%	100%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.1.5 Kinderen

Het aantal kinderen dat de zwemmers en fitnessers hebben, ligt qua verdeling vrijwel gelijk, maar zijn niet helemaal hetzelfde. Zwemmers hebben meer kinderen en de kinderen zijn daarbij ouder. Dit is te verklaren door de hogere gemiddelde leeftijd van de gehele steekproef, maar ook de categorieën geven een zelfde beeld. De verschillen in het hebben van kinderen blijken niet samen te hangen met verschillen in leeftijd, want binnen iedere leeftijdscategorie zie je dat zwemmers meer kinderen hebben dan de fitnessers.

Het feit dat het aantal fitnessers dat geen kinderen betreft groter is, komt door het feit dat de jongere doelgroep < 30 jaar veel vaker geen kinderen heeft. In onderstaande tabel zijn tijdens de analyse de thuiswonende respondenten uitgesloten, omdat dit een vertekend beeld oplevert. Na het uitvoeren van een Pearson Chi Square toets is deze variabele niet significant gebleken. De antwoorden die de fitnessers en zwemmers gegeven hebben, verschillen niet zodanig van elkaar dat het verschijnsel vaker voorkomt dan dat binnen de grenzen van het toeval mogelijk is. Omdat deze verschillen niet kenmerkend zijn, wordt deze variabele niet verder gebruikt in de diverse analyse. Dit omdat het geen verschillen met zich mee zal brengen.

Tabel 6: Frequenties; hebben fitnessers en zwemmers kinderen. Zo ja, in welke leeftijdscategorie

	Kinderen tot 6 jaar	Kinderen vanaf 6 jaar	Geen	Totaal
Fitness	9%	53%	38%	100%
Zwemmen	13%	58%	29%	100%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.1.6 Maatschappelijke positie

Er is de respondenten gevraagd naar hun maatschappelijke positie. Ondanks dat het percentage scholieren/studenten onder de fitnessers veel hoger is, werkt er een groter percentage fitnessers (64%) dan zwemmers (49%). Dit is vooral te verklaren door de hogere leeftijd, deze respondenten zijn al met pensioen (28%). Van de fitnessers werken de meesten meer dan 35 uur per week, onder de zwemmers is dit percentage lager. Mannen werken meer dan vrouwen, zij zijn vaker huisvrouw of hebben een parttime baan. Het percentage vrouwen met een volledige baan is wel groter onder de fitnessers. De hoger opgeleide fitnesser heeft vaker een fulltime baan, maar het beeld wordt een beetje vertroebeld door het aandeel scholieren, dat nog geen baan heeft. Echter het opleidingsniveau onder de scholieren is hoog (havo/vwo) wat in de toekomst leidt tot een hoger opleidingsniveau en daarmee gepaard gaat de kans dat ze een fulltime baan krijgen groter is. Zowel

de alleenstaanden als degene die samenwonen, bevatten het grootste aandeel fulltimers bij de fitnessers.

Onder de zwemmers is de leeftijdscategorie 30-39 jaar de grootste vertegenwoordiger in het aantal fulltimers. Echter de grootste groep zwemmers is gepensioneerd, maar deze respondenten zijn allemaal 60 jaar of ouder. Het aantal gepensioneerde mannen ligt hoger dan het aantal gepensioneerde vrouwen, zij zien zichzelf meer als huisvrouw dan gepensioneerd. Ook onder de zwemmers werken de hoger opgeleiden het meeste aantal uren. Tevens zijn er veel minder mensen die een parttime baan hebben, dit wordt echter verklaard door het feit dat er minder vrouwen werken en die thuis het huishouden regelen. Er zijn onder de zwemmers minder taskcombiners dan onder de fitnessers, want daar werken meer vrouwen en in de huidige samenleving is het nog steeds zo dat vrouwen vaker het huishouden regelen dan mannen. Vanwege het feit dat maatschappelijke positie significante verschillen laat zien, wordt deze variabele gebruikt voor verdere analyses.

Tabel 7: Frequenties; maatschappelijke positie (vereenvoudigd) van de fitnessers en zwemmers

	Scholier/student *	Werkend *	Niet werkend *	Totaal
Fitness	21%	64%	15%	100%
Zwemmen	11%	49%	40%	100%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.1.6 Huizenbezit

De respondenten van DeMix Fitness en Merwestein verschillen niet enorm in hun huizenbezit, het verschil tussen de twee groepen is niet significant. Zowel van de fitnessers als de zwemmers heeft ongeveer twee derde een koopwoning en een derde een huurwoning. Het type woning waar in men woont verschilt niet veel. Opvallend is alleen dat er meer zwemmende respondenten in een flat of anders wonen. Vaak wordt bij 'anders' een aanleunwoning aangegeven. De flatbewoners zijn over het algemeen wat ouder, de kinderen zijn de deur uit of ze zijn alleen en hebben op die manier minder behoefte aan een eengezinswoning.

Tabel 8: Frequenties; type woning bezit van fitnessers en zwemmers

	Huurwoning	Koopwoning	Totaal
Fitness	37%	63%	100%
Zwemmen	33%	67%	100%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.1.7 Kerkbezoek

Een eerste opvallende verschil is dat zwemmers veel meer kerkelijk gezind zijn dan fitnessers. Van de fitnessers zegt 10% wel eens naar de kerk te gaan, tegen 33% van de zwemmers. Vooral de oudere zwemmers (>60 jaar) geven aan nog regelmatig naar de kerk te gaan. Ondanks de secularisering, blijft het aantal oudere kerkaanhangers stabiel. De secularisatie vindt vooral plaats onder de jongeren. Onder de fitnessers is het opvallend om te zien dat de respondenten die meer dan 35 uur per week werken degene zijn die het vaakst een kerk bezoeken.

Tabel 9: Frequenties; kerkbezoek onder fitnessers en zwemmers

	Ja *	Nee *	Totaal
Fitness	10%	90%	100%
Zwemmen	33%	67%	100%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.1.8 Politieke voorkeur

De christelijke overtuiging van de zwemmers vertaalt zich logischerwijs door naar de politieke voorkeur. Zwemmers die een kerk bezoeken, stemmen vaak op het CDA (42%) en SCP/CU (22%). De fitnessers stemmen in grote mate op de VVD (28%), de PVV heeft onder de fitnessers een grotere aanhang dan onder de zwemmers. Nadat er naar de specifieke partij gevraagd is onder de respondenten, zijn de politieke partijen gehercodeerd naar een linkse en rechtse stroming volgens het huidige politieke spectrum. Uit die analyse is gebleken dat fitnessers rechtser stemmen dan de zwemmers. De scholieren onder de fitnessers stemmen erg rechts, er is een groot deel dat de PPV als partij aangeeft, dit geeft de landelijke trend weer ("PVV grote winnaar Scholierenverkiezingen", 8 juni 2010). De werkende fitnessers stemmen rechtser dan de werkelozen of arbeidsongeschikten. Onder de zwemmers is een ander beeld te zien, de werkenden stemmen hier juist links en de gepensioneerden rechts. Dit komt door het feit dat het CDA en de SGP/CU rechtse partijen zijn en deze partijen hebben een grote aanhang onder de (gepensioneerde) 60 plussers.

Tabel 10: Frequenties; politieke voorkeur van fitnessers en zwemmers verdeeld naar Nederlandse politieke partijen

	Fitness *	Zwemmen *
CDA	7%	14%
PvdA	14%	21%
VVD	28%	10%
D66	10%	16%
GroenLinks	7%	8%
SCP/CU	0%	7%
SP	0%	5%
PVV	13%	1%
ToN	3%	0%
PvdD	2%	5%
Andere Partij	1%	1%
Zou niet stemmen	1%	2%
Wil geen partij noemen	3%	3%
Weet niet/mag niet stemmen	11%	7%
Totaal	100%	100%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

Uit de persoonskenmerken kan geconcludeerd worden dat er verschillen zijn tussen de fitnessers en de zwemmers. Leeftijd, sexe, opleidingsniveau, maatschappelijke positie, kerkbezoek en politieke voorkeur laten de grootste en meest opvallende verschillen zien. Zo is de gemiddelde leeftijd van de zwemmers hoger dan de fitnessers. Ten tweede zijn er procentueel veel meer vrouwen die zwemmen dan fitnessers. Daarnaast is het opleidingsniveau van de zwemmers (vooral onder de ouderen) lager dan dat van de fitnessers. Ook maatschappelijke positie wordt hierdoor beïnvloed, zo zijn er onder de fitnessers nog veel meer mensen met een fulltime baan. Een ander verschil is het kerkbezoek tussen de fitnessers en zwemmers, zwemmers gaan veel vaker naar de kerk. Leeftijd speelt hier wederom een belangrijke rol. Gevolg van deze christelijke overtuiging is dat zwemmers meer op partijen stemmen met een christelijke grondslag, de andere zwemmers stemmen linkser dan de fitnessers.

De onderzochte variabelen hebben veel invloed op elkaar, vooral leeftijd kan vaak gebruikt worden als verklarende variabele in de verschillen tussen fitnessers en zwemmers. Maar ook de

andere variabelen hebben in de verdere analyse een groot deel verklaard. De meeste van de variabelen zijn significant, alleen aantal kinderen en het (type) huizenbezit waren niet significant en zijn daarom minder vaak gebruikt in andere analyses. Deze variabele worden minder vaak gebruikt als verklarende variabele in de overige analyse, omdat gezien het feit zij niet significant zijn, ze geen noemenswaardige verschillen zullen laten zien in de analyses. In de volgende paragraaf zullen de verschillen op het gebied van sportgedrag met elkaar vergeleken worden.

3.2 Sportgedrag

3.2.1 Sportfrequentie

Allereerst is in de categorie sportgedrag gekeken naar hoe vaak fitnessers en zwemmers hun sport beoefenen en of de verschillen significant waren. Dit was bij deze variabele het geval. Fitness blijkt vaker meerdere keren per week beoefend te worden dan zwemmen. Vooral de mannen zorgen er voor dat de sportfrequentie onder fitnessers hoger is, zij sporten vaker dagelijks. In het bijzonder de leeftijdscategorieën 40-49 jaar en 50-59 jaar hebben een groot aandeel in de hoeveelheid sporturen per week. Hoger opgeleiden sporten vaker twee keer in de week. Mensen die getrouwd zijn of samenwonen sporten even vaak één keer in de week. De alleenstaanden sporten vaker twee keer in de week (50%). Verder is opvallend dat de ouders met jonge kinderen vaker twee keer in de week sporten (64%) dan de ouders met oudere kinderen (42%). De Mix Fitness heeft echter een kinderopvang voor kinderen van 8 weken tot 8 jaar, dus de kinderen kunnen mee naar de fitness.

Bij het zwemmen, zorgen de ouderen voor het opdrijven van het aantal zwemuren in de week. Al blijft het percentage dat meerdere keren in de week zwemt (16%) ver achter bij het de fitnessers (44%). Geen van de respondenten zwemt dagelijks, iets wat bij het fitnessen wel gebeurt. Vrouwen zwemmen vaker dan mannen, er zijn een aantal mannelijke respondenten geweest die aangeven minder dan één keer per maand te sporten. Het opleidingsniveau heeft een samenhang met het aantal keren in de week dat er gesport wordt, hoe hoger het opleidingsniveau des te minder men sport. Opvallend resultaat is dat mensen die naar de kerk gaan vaker sporten dan mensen die niet naar de kerk gaan, onder de oudere zwemmers zijn veel meer kerkgangers.

Tabel 11: Frequenties; hoe vaak sporten fitnessers en zwemmers in de week

	< 1 keer p.m. *	> 1 keer p.m. *	Wekelijks *	2 keer in de week *	Dagelijks *	Totaal
Fitness	3%	3%	41%	44%	9%	100%
Zwemmen	5%	3%	76%	16%	0%	100%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.2.2 Sportmoment

Het moment van de dag waarop respondenten sporten verschilt van elkaar. Zwemmers zijn ongeveer gelijk verdeeld over de ochtend en de avond. Fitnessers komen gedurende de hele dag sporten. Dit verschil is te verklaren door het aanbod van beide sportorganisaties. De groepslessen bij het zwemmen, vinden vooral 's morgens en 's avonds plaats en ook het baantjes trekken is alleen 's ochtends vroeg en in de loop van de avond. Bij het fitnesscentrum is het gedurende de hele dag mogelijk om te sporten. Er is getracht om de afnamemomenten van de enquêtes zo gespreid mogelijk te verdelen over de dag. Het blijft echter een feit dat er bijvoorbeeld 's avonds veel meer fitnessers zijn, wat resulteert in meer respondenten die logischerwijs invullen dat zij het meest in de avond sporten.

De fitnessende scholieren komen vooral in de middag, de groep werkenden komt het liefst in de avond en de 60 plussers komen in de ochtend hun trainingsrondje doen. De mannen komen, door hun maatschappelijke positie, meer 's avonds naar de sportschool dan vrouwen, zij komen vaker 's ochtends, zelfs al hebben ze kinderen. De fitnessclub heeft een kinderopvang en dat verklaart

waarom moeders 's ochtends komen sporten. Fitnessers met kinderen jonger dan 6 jaar fitnessen vaker in de morgen en ouders met kinderen ouder dan 6 jaar, juist vaker in de avonduren. Daarnaast sporten de werkende 's avonds en de (kort)parttimers en gepensioneerden 's ochtends. Deze spreiding kwam duidelijk naar voren tijdens de observaties. 's Ochtends de kindervagen en 's avonds de mannen in pak.

Vanaf de 50 jaar zwemt men meer 's ochtends dan 's avonds. Dit geldt zowel voor het baantjes trekken als voor de groepslessen zoals aquarobics. Vrouwen zwemmen wel vaker 's avonds, omdat dan de groepslessen gegeven worden die ook voor jongere vrouwen interessant zijn. Uit de analyses blijkt dat er maar weinig mannen zijn die een groepsles bezoeken, tenzij het Fifty Fit of Vitaal Zwemmen betreft. Dit zijn groepslessen die voornamelijk gevolgd worden op advies van een arts en dus ook voor mannen geschikt zijn. Bij het zwemmen is duidelijk zichtbaar dat de maatschappelijke positie van invloed is op het sportmoment, wordt er vaker 's ochtends gezwommen door werkenden. Zij trekken dan vooral baantjes van 7.00 uur tot 8.30 uur voordat zij naar hun werk gaan en hoewel de gepensioneerden meer vrijheid hebben in het kiezen van het sportmoment, kiezen zij er voor om voornamelijk voor om 's ochtends te zwemmen, maar dit heeft te maken met het aanbod.

Tabel 12: Frequenties; moment van de dag waarop fitnessers en zwemmers sporten

	Ochtend	Middag	Avond	Totaal
Fitness	30%	15%	55%	100%
Zwemmen	47%	4%	49%	100%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.2.3 Vervoersmiddel

Zowel de zwemmers als de fitnessers komen het vaakst op de fiets naar het fitnesscentrum/zwembad toe. Fitnessende scholieren/studenten komen, samen met de 50-59 jarigen het vaakst op de fiets. De oudere (30-49 jaar) respondenten daarentegen, die meer dan 35 uur per week werken, geven de voorkeur aan de auto. Mannen gaan vaker met de auto dan vrouwen, maar dit is in verband te brengen met hun maatschappelijke positie. Ze werken meer en willen na een lange dag werken, niet nog eens op de fiets naar hun sport rijden. Vrije tijd moet zo efficiënt mogelijk gebruikt worden. Respondenten met kinderen gaan vaker met de auto. Fitnessers met een koopwoning komen vaker met de auto, dan mensen met een huurwoning. Geld zal hier in een grote rol spelen. Rechtse kiezers komen vaker met de auto, dan linkse kiezers; oog voor het milieu kan hier een rol spelen.

Bij het zwemmen, komt eigenlijk iedereen liever op de fiets, behalve degene die meer dan 24 uur per week werken. Uit de kruistabel is gebleken dat mensen die fietsen bereid zijn om langer onderweg te zijn, dan als men met de auto komt. Als men met de auto gaat, is de reistijd vaak wat korter en minder vermoeiend en houdt men meer tijd over om te sporten of andere activiteiten te ondernemen. Mannen geven ook bij het zwemmen de voorkeur aan de auto.

Tabel 13: Frequenties; keuze van vervoersmiddel om de accommodatie te bereiken

	Lopend	Fiets	Auto	OV	Wisselend	Anders	Totaal
Fitness	1%	42%	45%	3%	3%	6%	100%
Zwemmen	1%	50%	38%	8%	0%	3%	100%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.2.4 Reistijd en abonnementskosten

De gemiddelde reistijd die men kwijt wil zijn, verschilt niet veel van elkaar. Deze variabele is niet significant gebleken. Beide soorten sporters zijn bereid om gemiddeld ongeveer een kwartiertje over hun heenreis te doen. Zwemmers hebben meer reistijd over voor hun heenreis, maar dat komt doordat ze vaker op de fiets komen en vaker gepensioneerd zijn, waardoor ze meer tijd hebben. Hoewel het gemiddelde gelijk ligt bij de fitnessers en zwemmers, is de spreiding niet helemaal gelijk. De fitnessers willen in grotere mate kort over hun reis doen, terwijl er bij de zwemmers ook mensen zijn die meer dan een half uur reistijd over hebben voor een uurtje sporten. Bij beide sporten komt naar voren dat de 60 plussers meer tijd hebben, dan de (jongere) werkenden. Daarnaast laat hoogst voltooide opleiding een verschil zien; hoger opgeleiden willen minder tijd besteden aan de heen/terugreis, maar dit is te koppelen aan de maatschappelijke positie waar al eerder over gesproken is. Hoewel bij het zwemmen mannen en vrouwen evenveel vrije tijd hebben, hebben de vrouwen bij het zwemmen meer tijd om naar de sportfaciliteit te komen.

In tegenstelling tot de reisafstand was de variabele maximale kosten abonnement wel significant. Aan een abonnement willen fitnessers aanzienlijk meer uitgeven. Waar fitnessers gemiddeld €35,64 uit willen geven aan een abonnement is dat bij zwemmers niet meer dan €22,47. Dit verschil is te verklaren, want als iemand één keer in de week sport bij DeMix Fitness is men minimaal €41,95 per maand kwijt en bij het zwemmen is dat minimaal €15,00 per maand (op basis van een 10-badenkaart à €37,50). Fitnessers weten dat fitness een duurdere sport is en zijn bereid dat geld te besteden. Vrouwen zijn bereid om meer te betalen dan de mannen, daarnaast zijn hoger opgeleiden bereid om meer te betalen. Zij werken over het algemeen meer, en hebben een ruimer inkomen.

Tabel 14: Frequenties; maximale reistijd die fitnessers en zwemmers willen besteden aan de heen/terugreis

	< 10 minuten	10-20 minuten	20-30 minuten	> 30 minuten	Totaal
Fitness	12%	69%	11%	6%	100%
Zwemmen	3%	75%	12%	10%	100%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

Tabel 15: Gemiddelde kosten die fitnessers en zwemmers per maand kwijt willen zijn aan hun sport

	Maximale kosten maandabonnement *
Fitness	€ 35,64
Zwemmen	€ 22,47

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.2.5 Beginleeftijd

De gemiddelde leeftijd waar op men begint met sporten verschilt acht jaar tussen de zwemmers en de fitnessers. Fitnessers zijn gemiddeld 33 jaar als ze beginnen en zwemmers 41 jaar. Zwemmen is een sport die fysiek niet zo zwaar is en wordt daarom veel beoefend door oudere mensen. Zwemmen is ook een sport die vaker op advies van de dokter gevolgd wordt. Dit gebeurt dan vaak op een leeftijd dat de eerste kwaaltjes zich beginnen te openbaren en dat is vaak op wat latere leeftijd. Dit verschil in leeftijd kan als significant worden gezien, getest door middel van een Paired Sample T-test.

3.2.6 Eerste aanraking met de sport

Zowel bij de fitness als bij het zwemmen is een overgrote meerderheid zelf met het sporten begonnen, daarnaast werd vaak aangegeven dat kennissen, vrienden, collega's of familie bij de organisatie zat en dat ze daarom zijn gaan fitnessen of zwemmen. Fitness wordt tevens aanmerkelijk vaker gedaan via de werkgever.

Jongere sporters gaan vaker sporten, omdat één van hun vrienden het doet, zij geven vaker aan dat ze sporten voor de gezelligheid. De fitnesssede 60 plussers gaven opvallend vaak aan dat ze zich bij De Mix Fitness ingeschreven hebben naar aanleiding van een advertentie in de media. Mannen nemen vaak zelf het initiatief om te gaan sporten, vrouwen gaan vaker, omdat kennissen/vrienden/collega's of familie bij de sportvereniging zat. Bij het fitnesssen is te zien dat een toename in het opleidingsniveau leidt tot een toename in het zelf initiatief. Hier is sprake van een positieve correlatie. Bij het zwemmen komt dit onderscheid niet zo duidelijk naar voren. De verschillen zijn niet significant

Tabel 16: Eerste aanraking met sport

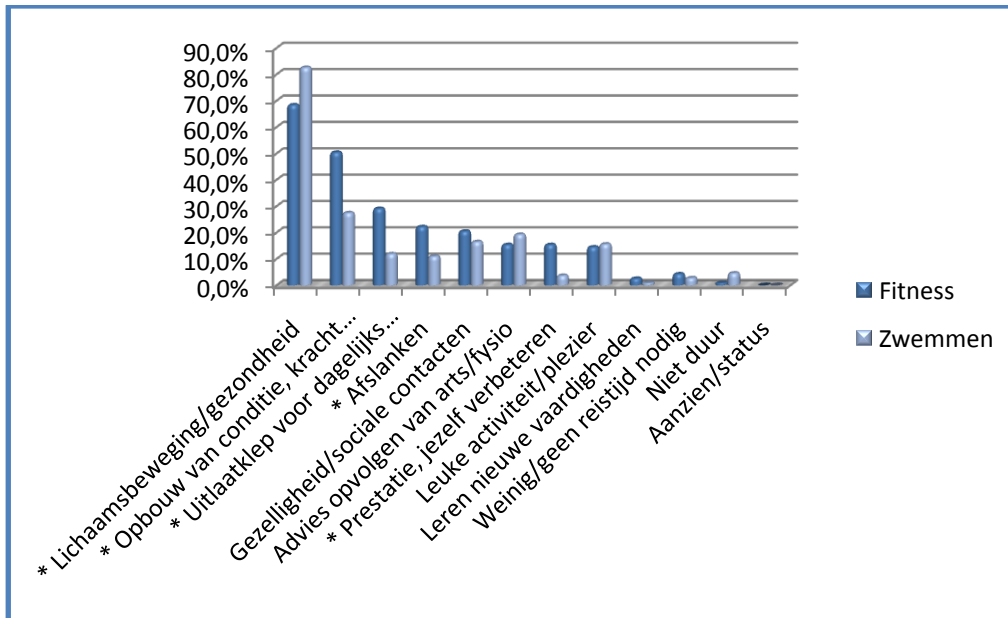
	Zelf mee begonnen/geprobeerd	Deed het af en toe met kennissen, vrienden, collega's, familie	Via school	Via bedrijf/werkgever	Via een proefles, clinic	Kennissen, vrienden, collega's, familie	Zelf aangemeld bij organisatie	Via werving van de sportclub	Via media	Totaal
Fitness	42%	5%	5%	10%	4%	21%	5%	3%	5%	100%
Zwemmen	43%	8%	6%	4%	3%	24%	8%	3%	2%	100%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.2.7 Reden om te sporten

Naast dat zowel fitnesssers als zwemmers aangeven dat lichaamsbeweging de belangrijkste reden is om te sporten, zijn er verder wel verschillen qua motivatie om te gaan sporten. Lichaamsbeweging, opbouw van conditie en uitlaatklep voor dagelijks leven zijn de belangrijkste redenen voor fitnesssers om te gaan sporten. Dit is al eerder naar voren gekomen in de Rapportage Sport 2008. Vooral de werkende fitnesssers zien het sporten echt als een uitlaatklep voor het dagelijkse leven. Daarnaast gaan vrouwen vaker naar het fitnesscentrum om af te vallen en fitnesssen jongeren vooral om hun prestatie en zichzelf te verbeteren. Het verkrijgen van aanzien/status is niet belangrijk gebleken in dit onderzoek. Daarnaast sport men niet omdat het niet duur is of omdat het dichtbij is.

Zwemmers zwemmen vooral vanwege hun gezondheid, de opbouw van conditie/kracht/lenigheid of op advies een arts/fysiotherapeut. Hieruit is op te merken dat zwemmen een relatief ongevaarlijke sport is voor oudere mensen of mensen met een blessure. De jongeren zwemmen vooral vanwege de gezondheid en omdat het een leuke activiteit is. De ouderen daarentegen zwemmen meer vanwege de gezondheid, opbouw van conditie/kracht/lenigheid en op advies van de arts. Lang niet alle redenen om te sporten waren significant, alleen lichaamsbeweging, afslanken, opbouw van conditie, prestaties verbeteren en uitlaatklep van dagelijks leven waren dat wel.

Figuur 1: Frequenties; wat is de belangrijkste reden voor fitnessers en zwemmers om te gaan sporten (*= sig $\alpha < 0.05$)

3.2.8 Type sport

Van alle fitnessers doen de meeste respondenten aan cardio, daarna zijn de groepslessen het meest populair. De categorie hardlopen is niet noemenswaardig vaak genoemd als type sport. Bij het zwemmen zijn het baantjes trekken en de aquasporten ongeveer even populair.

Onder de mensen die 60 jaar of ouder zijn, zijn de aquasporten populairder dan het baantjes trekken. Zoals al eerder genoemd wordt deze groep met name gevormd binnen de lessen Fifty Fit en Vitaal zwemmen. Onder de andere leeftijdscategorieën, heeft baantjes trekken de voorkeur. Zowel mannen als vrouwen trekken vaker banen, maar het percentage dat (ook) lessen volgt, is onder de vrouwen een stuk groter. Hoger opgeleiden en respondenten met een fulltime baan trekken vaker een baantje dan dat ze een les volgen, maar dit is te herleiden naar het leeftijdsverhaal. Want, zo blijkt uit de analyse, onder de gepensioneerden zijn de aquasporten weer favoriet.

Bij de fitness is er een andere verdeling, namelijk cardio, hardlopen en groepslessen (zumba, bodypump, bodybalance, etc.). Daardoor is er geen echte vergelijking te maken tussen de fitness en het zwemmen. Bij de sport fitness kiezen bijna alle leeftijdscategorieën om te cardioën, behalve de groep 50-59 jaar, zij gaan liever naar een groepsles. Onder deze leeftijdscategorie zaten meer vrouwen en dat verklaart waarom deze groep kiest voor de groepslessen. Over de gehele steekproef zijn er namelijk meer vrouwen dan mannen die groepslessen volgen. De moeders met jonge kinderen vormen een belangrijke groep onder de respondenten die naar deze vorm van fitness gaan. Wederom is er een duidelijk verschil te zien tussen de mensen die links en rechts stemmen. De linkse kiezers gaan voor de les, de rechtse kiezer voor de cardio.

Tabel 17: Frequenties; type sport die men beoefent

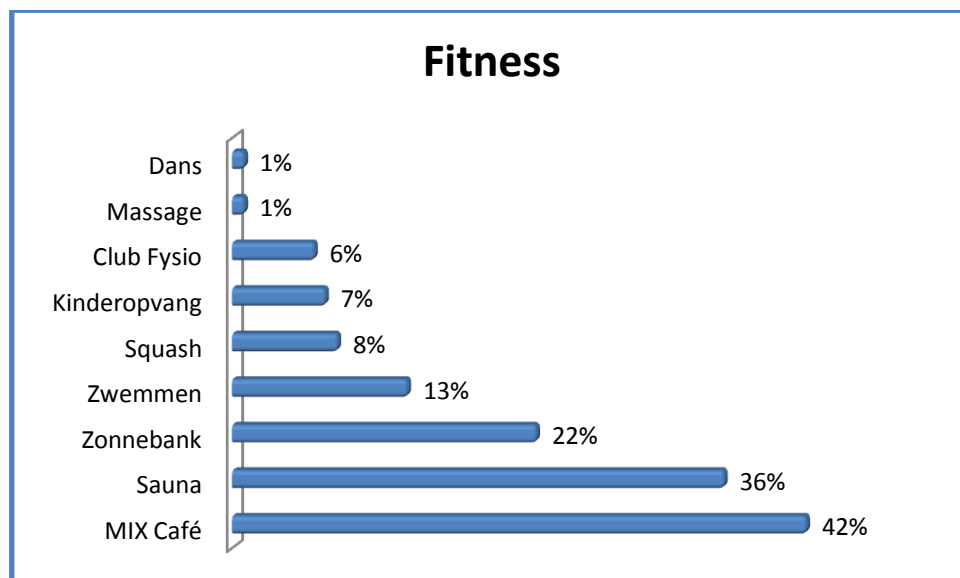
	Cardio	Hardlopen	Groepslessen	Totaal
Fitness	66%	1%	33%	100%
	Trainen	Aquasport	Baantjes trekken	
Zwemmen	1%	45%	54%	100%

(*= sig $\alpha < 0.05$)

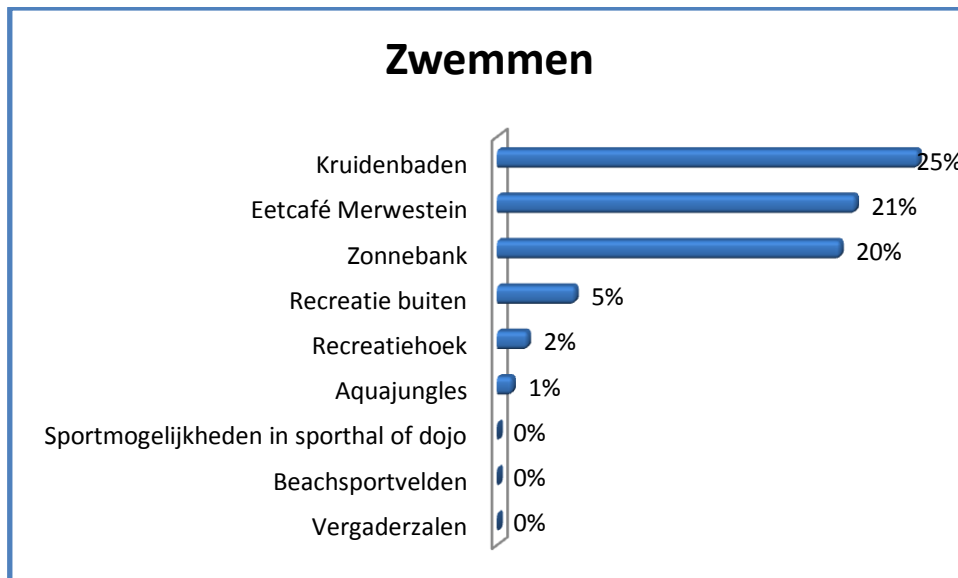
3.2.9 Extra faciliteiten

Zowel het fitnesscentrum als het zwembad beschikken over extra faciliteiten. Fitnessers met een Premium Plus abonnement hebben zelfs de mogelijkheid om te gaan zwemmen in het zwembad als extra faciliteit. Andersom is er geen 'luxer' kaartje waarmee de zwemmers een uurtje kunnen fitnessen. De overige faciliteiten zijn, net als de variabele type sport, niet met elkaar te vergelijken, omdat ze verschillen. Of deze verschillen significant zijn, is op de variabele niet van toepassing. Hieronder zal daarom kort aangegeven van welke faciliteiten het meest gebruik gemaakt wordt. Bij het invullen van deze vraag was het mogelijk om meerdere antwoorden te geven, daarom is bij de dataverwerking elke afzonderlijke faciliteit als een ja/nee vraag behandeld. Daarom is het totaal van de percentages niet 100%. Na het fitnessen wordt er vooral gebruik gemaakt van het MIX Café (42%), de sauna (36%) en de zonnebank (22%). Vrouwen maken vaker gebruik van de zonnebank, de sauna en de kinderopvang. Mannen maken graag gebruik van de squashbaan en Club Fysio.

Zwemmers maken het meest gebruik van de kruidenbaden (25%), de zonnebank (20%) en Eetcafé Merwestein (21%). De scholieren en studenten maken weinig gebruik van de extra faciliteiten die het zwembad biedt. Onder de jong volwassenen zijn de zonnebank, de kruidenbaden en het eetcafé populair. De ouderen, die een belangrijke doelgroep vormen voor het zwembad, vinden het vooral fijn om nog even te blijven hangen in de kruidenbaden of het Eetcafé Merwestein. Bij het zwembad is het overigens opvallend dat er faciliteiten zijn die totaal niet gebruikt worden. Het lijkt er op dat de aquajungles, de vergaderzalen, de beachsportvelden en de sporthal/dojo een dusdanig andere doelgroep aanspreken dan de doelgroep die in dit onderzoek onderzocht is. Over het algemeen kan gezegd worden dat fitnessers meer gebruik maken van de extra faciliteiten dan de zwemmers.

Figuur 2: Frequenties; van welke faciliteiten maken bezoekers van DeMix Fitness gebruik naast het sporten

Figuur 3: Frequenties; van welke faciliteiten maken bezoekers van Merwestein gebruik naast het zwembad

3.2.10 Beeldvorming 'eigen' sport

Bijna iedereen vindt zijn of haar sport goed voor de gezondheid. Daarnaast vinden fitnessers hun sport vooral goed voor het doorzettingsvermogen, individualistisch en gezellig. Oudere fitnessers vinden hun sport daarnaast nog wel eens elitair. Niemand vindt dat fitness een typische vrouwensport is. Volgens het Rapportage Sport 2008 is fitness wel een opmars aan het maken is onder vrouwen. Als er was gevraagd of de groepslessen typisch voor vrouwen zijn, dan zou er waarschijnlijk een ander percentage naar voren gekomen zijn. Vrouwen vinden dat fitness daarnaast veel individualistischer, gezelliger en elitairder is. Op zich is het opvallend te noemen dat een sport zowel individualistisch als gezellig gevonden kan worden. De groepslessen zijn over het algemeen vaker met gezellig betiteld zijn dan de cardio. Het opleidingsniveau geeft bij de variabele beeldvorming eigen sport geen specifieke verschillen. Er is geen verband tussen het opleidingsniveau en de beeldvorming over de sport die men beoefend. Fitness wordt door 6% van de respondenten een typische mannsport gevonden, het zijn voornamelijk de mannen die dit zeggen.

Zwemmen wordt door zwemmers, naast goed voor de gezondheid, vooral benoemd als gezellig, individualistisch en goed voor het doorzettingsvermogen. Anders dan bij de fitness, wordt zwemmen wel gezien als vrouwensport en juist niet als typische mannsport. Opmerkelijk is dat ouderen zwemmen vaker goed voor het doorzettingsvermogen vinden dan jongeren. Daarnaast vinden vooral de 20-29 jarigen, maar ook de 60 plussers het zwemmen gezelliger dan de overige leeftijdscategorieën. Deze leeftijdscategorieën doen vaker met de groepslessen mee en naar aanleiding van de observaties die afgelegd zijn aan het zwembad, kan geconcludeerd worden dat aquasporten vaker samen gedaan worden en dus automatisch meer als gezellig ervaren worden.

Omdat het bij deze vraag weer mogelijk was om meerdere antwoorden in te vullen, moesten er dertien afzonderlijke testen gedaan worden om de significantie te bekijken. In de tabel is met een * aangegeven welke variabelen significant waren.

Tabel 18: Fitness en zwemmen verdeeld naar beeldvorming van eigen sport

	Goed voor de gezondheid	Goed voor het doorzettingsvermogen *	Individualistisch	Ouderwets *	Gezellig *	Een spannende actiesport	Elitair *	Een fysiek harde sport	Een typische mannsport *	Een typische vrouwsport *	Moeilijk om aan te leren	Blessuregevoelig *	Anders
Fitness	92%	39%	25%	0%	27%	1%	4%	4%	13%	0%	0%	6%	2%
Zwemmen	86%	13%	17%	6%	43%	0%	0%	1%	0%	10%	0%	0%	5%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.2.11 Beeldvorming 'andere' sport

Een van de belangrijkste vragen die gesteld is in dit onderzoek is de vraag hoe men tegen de andere sport aankijkt. Hieronder de bevindingen uit het onderzoek. Omdat dit een zodanig belangrijke vraag is, is er voor gekozen om een zeer uitgebreide tabel in de lopende tekst te verwerken. Hierin is in één oogopslag te zien waar de verschillen zitten tussen de verschillende categorieën. De totaalregel laat zien hoe de gehele groep zwemmers denkt over fitness.

Fitnessers vinden zwemmen ongeveer even goed voor de gezondheid als zwemmen, het is minder goed voor het doorzettingsvermogen, het is meer individualistisch, het is ouderwets, het is minder gezellig, het is geen actiesport, het elitaire gehalte is hoger, het is fysiek minder hard, meer een vrouwen- dan een mannsport, minder moeilijk om aan te leren en minder blessuregevoelig. Uit de paragraaf hierboven is gebleken dat zwemmen, door zwemmers, vooral gezien wordt als goed voor de gezondheid, gezellig en individualistisch. Fitnessers en zwemmers kijken dus op twee punten verschillend aan tegen dezelfde sport. De meeste fitnessers antwoordden 'neutraal' op de vraag of zwemmen beter voor de gezondheid is. Jongeren vinden zwemmen minder goed voor de gezondheid. Waar de zwemmers hun sport bestempelen als gezellig vinden de fitnessende respondenten tot 29 jaar en degenen met een opleidingsniveau havo/vwo of mbo de sport minder gezellig. Verassend om te zien is dat jongeren tot 20 jaar en lager opgeleiden veel uitgesprokener zijn in hun mening over de andere sport dan de overige categorieën. Mannen en vrouwen zijn wisselend in hun antwoorden, waar de mannen een duidelijkere mening hebben.

Tabel 19: Hoe kijken fitnessers aan tegen de sport zwemmen

	Goed voor de gezondheid	Goed voor het doorzettingsvermogen	Individualistisch	Ouderwets	Gezellig	Een spannende actiesport	Eitair	Fysiek harde sport	Mannensport	Vrouwensport	Moeilijk aan te leren	Blessuregevoelig
leeftijd												
< 19 jaar	-	-	+	--	-	-	+	-	0	++	-	--
20-29 jaar	0	0	0	+	-	0	0	0	0	+	0	-
30-39 jaar	0	0	0	+	0	-	0	-	-	+	0	-
40-49 jaar	0	-	0	0	0	-	0	-	0	0	-	-
50-59 jaar	0	-	0	+	0	-	0	0	0	+	0	-
< 60 jaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
sexe												
man	0	-	0	+	0	-	0	-	0	0	-	-
vrouw	0	0	0	0	0	-	0	0	0	+	0	-
opleiding												
lo	0	+	-	+	+	-	+	-	+	+	-	+
lbo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
mavo/mulo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
havo/vwo	+	-	+	+	-	-	+	-	0	0	-	-
mbo	0	--	+	+	-	--	0	-	0	+	-	--
hbo	0	-	0	0	0	-	0	-	0	0	0	-
wo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
totaal												
	0	-	+	+	-	0	+	-	-	+	-	-

++ = veel beter/meer

+ = beter/meer

0 = gelijk

- = slechter/minder

-- = veel slechter/minder

De zwemmers hebben ook hun eigen mening over de fitnessers. Zo vinden ze fitness beter voor de gezondheid, beter voor het doorzettingsvermogen, individualistischer, minder ouderwets, minder gezellig, gelijk qua spannende actiesport, even elitair, een fysiek hardere sport, meer een typische mannen- dan vrouwensport, moeilijker om aan te leren en blessure gevoeliger. De fitnessers benoemen op hun beurt het fitness als goed voor de gezondheid, goed voor het doorzettingsvermogen en gezellig. Dat zwemmers fitness minder gezellig vinden, wordt vooral ingegeven door de 20-29 jarigen. Na vergelijking van deze twee sporten, komt duidelijk naar voren dat de fitnessers meer een ander beeld hebben over het zwemmen dan andersom. De fitness respondenten waren veel duidelijker in hun mening met betrekking tot de andere sport.

Tabel 20: Hoe kijken zwemmers aan tegen de sport fitness

	Goed voor de gezondheid	Goed voor het doorzettingsvermogen	Individualistisch	Ouderwets	Gezellig	Een spannende actiesport	Elitair	Fysiek harde sport	Mannensport	Vrouwensport	Moeilijk aan te leren	Blessuregevoelig
leeftijd												
20-29 jaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30-39 jaar	+	0	+	-	-	0	0	0	+	0	0	+
40-49 jaar	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
50-59 jaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
< 60 jaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
sexe												
man	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
vrouw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
opleiding												
lo	0	+	0	0	0	0	0	+	0	0	+	0
lbo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
mavo/mulo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
havo/vwo	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
mbo	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
hbo	0	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	+
wo	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
totaal												
	+	+	+	-	-	0	0	+	+	-	+	+

In een eerder onderzoek uit 2009 van Van den Dool, Wisse en Breedveld genaamd “Wie zwemt er tegenwoordig” is er ook onderzoek gedaan naar het imago van zwemmen en fitness. In dat betreffende onderzoek is de bevolkingsgroep tussen de 6 en 79 jaar ondervraagd en niet specifiek zwemmers en fitnessers. Zij kwamen tot de conclusie dat Nederlanders zwemmen vooral goed voor de gezondheid en doorzettingsvermogen vinden en daarnaast individualistisch en gezellig. Volgens hen wordt zwemmen niet moeilijk en blessuregevoelig gevonden. Iets meer dan de helft van de genoemde eigenschappen vinden overeenkomst in dit onderzoek. Uit deze enquête is echter gebleken dat fitnessers het minder goed voor de gezondheid en doorzettingsvermogen vinden, minder gezellig en meer elitair.

De zwemmers uit dit onderzoek verschillen op een aantal punten van mening met de rest van de bevolking. Zij vinden fitness eveneens goed voor de gezondheid, goed voor het doorzettingsvermogen, individualistisch, niet elitair, spannend of ouderwets. Zij vinden echter niet dat fitness gezellig is, een typische mannensport is, ze vinden het wel blessuregevoelig en een fysiek hardere sport.

3.2.12 Beoefening andere sport

De reden waarom dit onderzoek onder andere gestart is, is omdat fitness en zwemmen de meest beoefende sporten van Nederland zijn, maar dat mensen die fitnessen niet zwemmen en andersom. Uit het onderzoek dat gehouden is bij DeMix Fitness en Merwestein is dit wederom naar voren gekomen. Van de fitnessers, geeft maar 20% aan dat hij of zij ook de zwemsport beoefent. Bij de vraag over de extra faciliteiten die De Mix Fitness biedt, gaf 13% aan gebruik te maken van het zwembad. Dat het percentage bij deze vraag hoger uit gevallen is, is te wijten aan het feit dat mensen niet direct via het ‘luxere’ abonnement zwemmen of dat ze niet gebruiken maken van Merwestein als zwembad. Bij de zwemmers is het percentage dat ook fitness doet iets hoger met 26%. Dat dit percentage bij de fitnessers lager is, is opmerkelijk want leden met een uitgebreid abonnement kunnen gratis gebruik maken van het zwembad. Andersom kan dit niet en toch zijn er meer zwemmers die ook fitnessen. De fitnessers die aangeven wel te zwemmen, vallen precies in de meest voorkomende categorieën onder de zwemmers; de fitnessers zijn ouder, vrouw, lager opgeleid, alleenstaand, gepensioneerd/huisman-vrouw, christelijk en links.

Dit plaatje is niet op te maken voor de fitnessers die zwemmen. Alle variabelen geven rommelige percentages en op die manier is er geen eenduidig beeld te schetsen. Het zijn met name de mannen die aangeven ook wel eens te fitnessen. Van alle 226 respondenten die ondervraagd zijn tijdens de onderzoeksperiode, is er maar 23% dat beide sporten beoefend.

Tabel 21: Frequenties; percentage sporters dat ook de andere sport beoefent

	Ja	Nee	Totaal
Fitness	20%	80%	100%
Zwemmen	26%	74%	100%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

De reden dat men de andere sport niet beoefend, is vooral het gebrek aan tijd en het feit dat men het leuker vindt om andere vrijetijdsactiviteiten te ondernemen. Zwemmers geven daarnaast opvallend vaak aan dat zwemmen de enige sport is die ze kunnen beoefenen in verband met hun gezondheid. Deze verschillen zijn, na analyses, significant gebleken.

Men beoefent vaak meerdere sport. Zowel bij de fitnessers als bij de zwemmers doet één derde van de respondenten niet aan een andere sport. Als men wel sport, is het vooral fietsen, wandelen, tennis of een teamsport. Dat er vaak teamsporten genoemd worden is enigszins treffend, omdat fitness en zwemmen juist hele individualistische sporten zijn.

Tabel 22: Frequenties; waarom kiezen fitnessers en zwemmers er voor om niet de andere sport te beoefenen

	Heb ik helemaal geen tijd voor vanwege werk/gezin *	Andere vrijetijdsbestedingen vind ik leuker *	Laat mijn gezondheid momenteel niet toe *	Ik weet niet of deze sport wel bij mij past *	Ik zie op tegen het leren van een nieuwe sport *	Ik zie op het tegen het leren kennen van nieuwe mensen *	Ik ben niet goed op de hoogte van de mogelijkheden *	Ik ken geen mensen om mee te sporten *	Anders *	Niet van toepassing, ik zwem/fitness wel *	Totaal
Fitness	22%	30%	2%	12%	0%	0%	3%	3%	9%	20%	100,0%
Zwemmen	14%	28%	14%	6%	3%	0%	1%	2%	6%	28%	100,0%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

Uit de paragraaf 'sportgedrag' is naar voren gekomen dat er enkele verschillen bestaan tussen de fitnessers en de zwemmers. De sportfrequentie onder fitnessers is hoger dan de sportfrequentie onder de zwemmers. Bij de fitness zijn het vooral de mannen die meerdere keren per week sporten en bij de fitness zorgen de ouderen voor een hoger gemiddelde. Ten tweede zitten er verschillen in het moment waarop de sporters sporten. De fitnessers zijn verspreid over de hele dag en de zwemmers zijn meer in de ochtend en de avond in het zwembad te vinden. Deze spreiding wordt vooral veroorzaakt door het aanwezige aanbod van beide organisaties. Vooral bij de fitness trekken de verschillende dagdelen verschillende doelgroepen aan. Uit de vraagstelling naar vervoersmiddel is gebleken dat fitnessers vaker met de auto komen. Dit kan te maken hebben met gemakzucht en het hebben van minder vrije tijd dan de zwemmers. *Uit de observaties is gebleken dat de fitnessers veel gehaaster waren. Ze komen al helemaal aangekleed in hun modieuze sportoutfit naar De Mix Fitness en gaan snel weer naar huis als ze klaar zijn. Daardoor was deze groep veel minder eenvoudig te bereiken of aan te spreken voor het afnemen van een enquête. Ze liepen snel langs, vaak met muziek in de oren, waardoor ze de buitenwereld om zich heen een beetje vergeten. De zwemmers daarentegen waren veel gemoedelijker. Ze wachten in de hal op hun zwemmaatjes en kleden zich rustig om voor het zwemmen begint. Ze waren in veel gevallen meer bereid om deel te nemen aan het onderzoek, omdat "het zo belangrijk is voor dat meisje dat ze kan afstuderen".*

3.3 Sportfaciliteiten

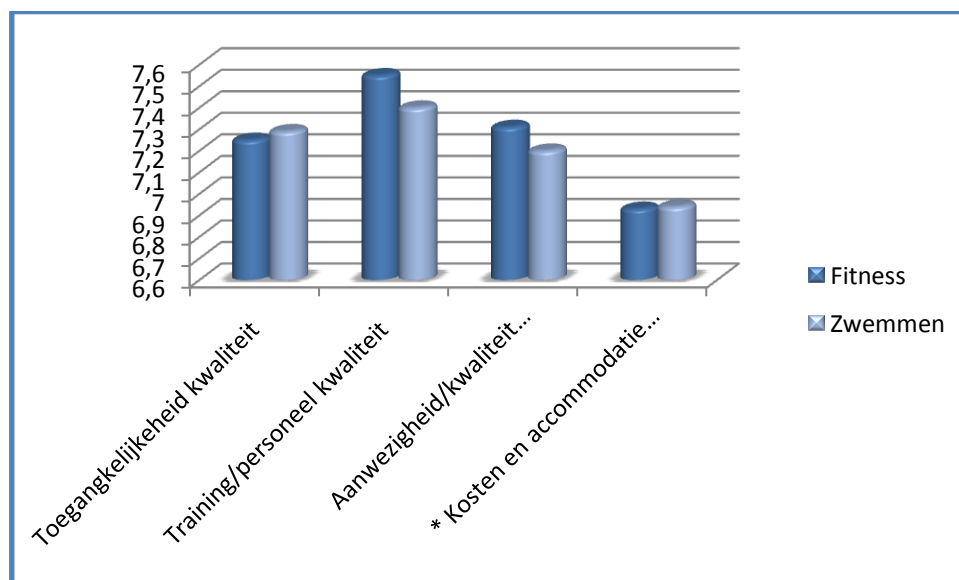
Over het algemeen zijn de fitnesssende respondenten iets meer tevreden over hun sportfaciliteit dan de zwemmers, maar de verschillen lopen niet ver uiteen. Respondenten gaven tijdens het invullen van de enquête aan dat ze het moeilijk vonden om hun faciliteit te beoordelen en er zijn een aantal missings (13 bij de fitness en 4 bij het zwemmen) geconstateerd op dit onderdeel. Veel respondenten hebben hun faciliteit een ruime voldoende gegeven en daarom zijn de verschillen niet goed te interpreteren en in de meeste gevallen niet significant.

Jonge mannen zijn over het algemeen iets meer tevreden over de sportfaciliteit dan de vrouwen. De verschillen in opleiding blijken geheel niet samen te hangen met de verschillen in waardering van de accommodatie, want binnen iedere categorie zie je dat fitnesssers meer tevreden zijn over hun accommodatie dan de zwemmers.

Fitnesssers en zwemmers zijn het er over eens dat de kosten en accommodatie het punt van verbetering is, bij beide sporten geeft meer dan de helft aan dat dit beter kan. Daarnaast geven fitnesssers aan dat de toegankelijkheid verbeterd kan worden, ze doelen hier met name op de striktheid waarmee het contract nageleefd wordt, bijvoorbeeld bij ziekte.

Driekwart van de respondenten geeft aan niet meer te willen betalen op het moment dat het verbeterpunt verbeterd wordt. Dit is logisch, omdat men vooral vindt dat de kosten een verbeterpunt is. De respondenten die wel bereid zijn om iets meer te betalen, willen dit voornamelijk doen als de toegankelijkheid en informatievoorziening verbeterd wordt.

Naast de tevredenheid over de kwaliteit, is er gevraagd naar het belang van de genoemde aspecten. Hiervoor geldt dat de verschillen niet significant waren. Waarschijnlijk omdat de respondenten het een 'moeilijke' vraag vonden. De tevredenheid met betrekking tot de kwaliteit en het belang is moeilijk te omschrijven in één cijfer. Daarom kan deze vraag beter beantwoordt worden door middel van kwalitatief onderzoek. Hier zal in de conclusie verder op worden ingegaan.

Figuur 4: cijfers gegeven aan het fitnesscentrum en het zwembad (*= sig $\alpha < 0.05$)

Tijdens het afnemen van de enquête is er, zoals al eerder benoemd, goed gekeken naar het reilen en zeilen van de organisatie. Het viel op dat bij het zwembad alles wat gemoedelijker gaat dan bij het fitnesscentrum. Dit zal voor een groot gedeelte komen door de doelgroep die de verschillende organisaties aantrekken. Daarnaast werd vaak aangegeven dat het fitnesscentrum veel zakelijker is in hun afspraken. Dit komt al heel duidelijk naar voren bij het afnemen van een abonnement, je

tekent een soort contract voor een bepaalde periode en de voorwaarden zijn strikt. Bij het zwembad mag je je naam en telefoonnummer opgeven, maar daarna kan je rustig gaan zwemmen.

3.4 Leefstijl

Leefstijl is een coherent patroon van gedragingen en activiteiten die men onderneemt. Mensen met dezelfde smaken en voorkeuren vormen samen een sociale klasse, groep of identiteit. Deze smaken en voorkeuren zorgen voor een bepaalde structuur. Mensen uit dezelfde groep laten vaak eenzelfde patroon van gedragingen zien. Dit patroon kan geïnterpreteerd worden als een leefstijl. In deze paragraaf komen de resultaten op het gebied van het vrijetijdsgedrag van de fitnessers en de zwemmers naar voren. Er is in diverse enquêtevragen gevraagd hoe men zijn of haar vrijetijd indeelt. Op de volgende pagina's zullen de verschillen tussen de zwemmers en de fitnessers op het gebied van vrijetijdsgedrag naar voren komen. In een later stadium wordt, met behulp van een factoranalyse, duidelijker in hoeverre deze gedragingen samengevoegd kunnen worden tot een coherent patroon van gedragingen zoals hierboven besproken. Welke de leefstijl van de fitnesser en de zwemmer moet laten zien.

3.4.1 Radio en tv kijken

De zwemmers kijken zowel meer tv als dat ze radio luisteren al is het verschil bij het radio luisteren minimaal. De fitnessers die meer dan vijf uur per dag naar de radio luisteren, gaven aan dat ze vooral radio luisteren tijdens het werk of in de auto naar het werk toe. Voor hen werkt het meer als achtergrondmuziek. De (oudere) zwemmers gaven aan dat ze echt gaan zitten om te luisteren naar een radioprogramma.

De zwemmers die bovengemiddeld naar de tv kijken en naar de radio luisteren, bevinden zich vooral in de oudere, vrouwelijke, lager opgeleide categorie. Bij de fitnessers komt ook naar voren dat oudere vrouwen met een lagere opleiding meer tv kijken en radio luisteren. De respondenten die echt veel radio luisteren (> 5 uur per dag) zijn de jonge, mannelijke respondenten. De verschillen bij het tv kijken waren niet significant verschillend, maar bij het radio luisteren wel.

Tabel 23: Hoe veel kijken fitnessers en zwemmers naar de televisie

	< 1 uur	1 uur	2 uur	3 uur	4 uur	5 uur	> 5 uur	gemiddeld
Fitness	14%	15%	20%	29%	19%	2%	1%	3,4 uur
Zwemmen	9%	6%	21%	37%	21%	4%	2%	3,7 uur

(* = sig $\alpha < 0.05$)

Tabel 24: Hoe veel luisteren fitnessers en zwemmers naar de radio

	< 1 uur	1 uur	2 uur	3 uur	4 uur	5 uur	> 5 uur	Gemiddeld *
Fitness	38%	27%	9%	5%	3%	3%	15%	2,8 uur
Zwemmen	29%	20%	21%	13%	6%	3%	9%	2,9 uur

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.4.2 Tijdschriften

Overall het algemeen lezen de zwemmers meer tijdschriften dan de fitnessers. De grootste verschillen liggen bij de vrouwenbladen, de opiniebladen en de tv/omroepbladen. De zwemmers lezen intellectuelere lectuur dan de fitnessers. Dit is lectuur met actuele onderwerpen en bijvoorbeeld artikelen waar een maatschappelijke discussie over is. De verschillen in leeftijd hebben samenhang met de interesse in intellectuele lectuur. Hoe ouder men is, des te meer interesse.

De enige varianten waar fitnessers meer van lezen zijn de hobby/computerbladen en de sportbladen. Omdat sportbladen meer door jongeren gelezen worden, komt het bij de fitness sterker naar voren dan bij het zwemmen. Opleiding heeft op deze variabele niet veel invloed, alleen de opiniebladen en radio/tv omroepbladen worden door een hoger opgeleid publiek gelezen. Dit kan als

verassend worden beschouwd, want deze bladen worden meer gelezen door zwemmers, terwijl het opleidingsniveau onder de fitnessers juist hoger ligt. Bij 'andere lectuur' werd, zowel bij de fitnessers als bij de zwemmers, aangegeven dat men regelmatig vakliteratuur leest.

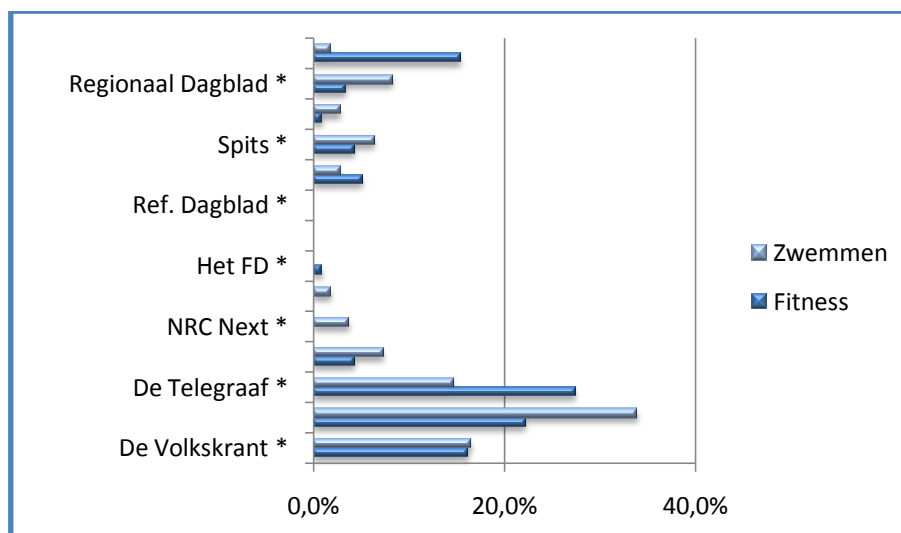
Tabel 25: Welke tijdschriften worden gelezen door de fitnessers en de zwemmers

	Percentage dat vrouwenbladen leest *	Percentage dat mannen/familiebladen leest	Percentage dat jeugd/muziekbladen leest *	Percentage dat opiniebladen leest *	Percentage dat radio/tv omroepbladen leest *	Percentage dat hobby/computerbladen leest	Percentage dat sportbladen leest *	Percentage dat andere bladen leest
Fitness	54%	37%	17%	21%	43%	39%	33%	29%
Zwemmen	65%	39%	22%	45%	57%	30%	28%	34%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.4.3 Kranten

Ook bij het leesgedrag van de kranten komt naar voren dat de zwemmers voor serieuze pers gaan dan de fitnessers. De Telegraaf is de populairste krant onder de fitnessers en deze krant, en de gratis kranten, worden over het algemeen gezien als meer commercieel en sensatiebelust dan de overige kranten. Er zijn ook meer fitnessers die helemaal geen krant lezen. De zwemmers lezen met name het Algemeen Dagblad (UN). De NRC Next en de Trouw hebben meer zwemmende lezers, dan fitnessende lezers. Het verschil in leesgedrag van kranten was wederom significant.

Figuur 5: Frequenties; keuze voor krant verdeeld naar fitnessers en zwemmers (* = sig $\alpha < 0.05$)

3.4.4 Uitgaan

Bij de variabele uitgaan is duidelijk naar voren gekomen dat fitnessers meer van lowbrow culture houden en zwemmers meer van highbrow culture. Deze termen worden gebruikt om een scheiding aan te geven tussen kunst en populaire cultuur. Highbrow culture heeft vaak de interesse van personen die verfijnd, hoog opgeleid en/of rijk zijn. De minder hoog opgeleide bevolking, de massa, voelt zich vaker aangetrokken tot lowbrow culture. Lowbrow culture wordt ook wel populaire cultuur genoemd (Levine, 1988). Het verschil tussen de highbrow culture en de lowbrow culture is dat lowbrow culture voor iedereen toegankelijk is. Voor highbrow culture heeft men over het algemeen wat meer kennis nodig. Het hebben van cultureel kapitaal bevordert de keuze voor highbrow culture. Cultureel kapitaal, bedacht door Pierre Bourdieu, is het hebben van kennis, vaardigheden en opleiding om de highbrow culture te begrijpen. Cultureel kapitaal wordt doorgegeven door de ouders, net als de interesse in highbrow culture (Turner, 1991). Hoewel de scheiding tussen highbrow culture en lowbrow culture steeds kleiner wordt, blijven er verschillen zichtbaar.

Het feit dat juist de zwemmers hier meer geïnteresseerd zijn in highbrow culture is opvallend, omdat opleidingsniveau in verband staat met highbrow culture. Het hogere opleidingsniveau is juist te vinden bij de fitnessers. De activiteiten die vallen onder highbrow culture, kunst, musea, theater, worden vaker bezocht door ouderen, omdat het rustiger is. Gezien het grote aandeel ouderen onder de zwemmers, is de voorkeur voor highbrow culture te verklaren.

Fitnessers daarentegen gaan vaker naar de discotheek, de bioscoop, een café/bar, restaurant en het casino. Zowel bij de fitnessers als bij de zwemmers gaan de jongeren het vaakst naar een discotheek, bioscoop of café. Daarnaast zijn er nog enkele andere verschillen en overeenkomsten tussen de fitnessers en zwemmers.

Bij de fitnessers komt naar voren dat vrouwen vaker uit gaan dan mannen. Mannen gaan alleen vaker naar de bioscoop en het café. Cafébezoekers zijn jonger, net zoals bij de discotheekbezoekers. Het theater en het museum worden vaker bezocht door oudere mensen met een hogere opleiding. Activiteiten zoals naar een restaurant gaan, het casino bezoeken of uit eten gaan bij familie/vrienden/kennissen kennen geen duidelijke verschillen.

Ook bij de zwemmers gaan de vrouwen vaker uit dan de mannen. Als de mannen gaan dan gaan ze vaakst uit eten bij familie/vrienden/kennissen. Als je deze categorie niet in ogenschouw neemt, dan zijn naar een restaurant gaan of het theater bezoeken de meest favoriete bezigheden. Opleiding heeft een samenhang met de interesse voor highbrow culture, zij gaan vaker naar het theater of een museum. Leeftijd heeft ook een positief verband op het bezoeken van het theater of een museum.

Voor deze variabele is gevraagd in welke mate de respondenten de verschillende uitgaansgelegenheden bezoeken. De percentages die in de onderstaande tabel weergegeven zijn, zijn alle percentages van de respondenten die wel eens een van deze gelegenheden bezoekt. Daardoor zijn de percentages cumulatief niet 100%.

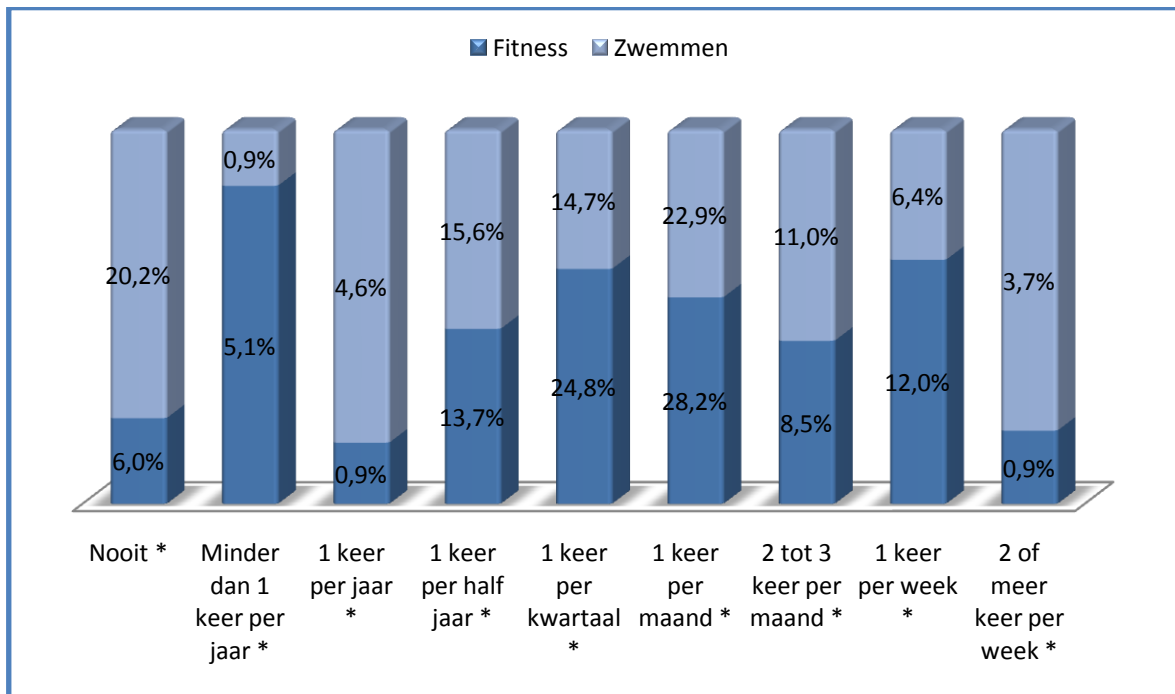
Tabel 26: Uitgaansgelegenheden die bezocht worden door fitnessers en zwemmers

	Fitness	Zwemmen
Discotheek/houseparty *	42%	26%
Bioscoop *	87%	73%
Theater *	72%	82%
Museum	58%	73%
Café/bar *	85%	36%
Restaurant	92%	88%
Speelhal/casino *	61%	33%
Uit eten	96%	95%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.4.5 Eten halen/bezorgen

Fitnessers staan makkelijker in het leven dan de zwemmers. Dit is te zien in de beschrijvende analyses die uitgevoerd zijn op de vraag of de respondent wel eens eten gaat halen of laat bezorgen. Zwemmers halen/laten bezorgen minder vaak eten dan fitnessers. Doordat de fitnessers meer werken blijft er minder tijd over om boodschappen te doen. Daarnaast heeft men misschien helemaal geen zin meer om te koken en kiest men voor het gemak. Opvallend is wel dat de meest extreme categorie (2 of meer keer in de week) vaker als antwoord gegeven is door de zwemmers als de fitnessers. Bij het fitness haalt de categorie tot 40 jaar, die fulltime werkt, het vaakst eten. Bij de zwemmers zijn het juist de ouderen die het vaakst eten halen of laten bezorgen.

Figuur 6: Frequenties; in welke mate wordt eten gehaald/bezorgd door fitnessers en zwemmers. (*= sig $\alpha < 0.05$)

3.4.6 Computergebruik

De fitnessers zijn duidelijk actiever in hun computergebruik dan de zwemmers. Dit is wederom te verklaren door de hogere gemiddelde leeftijd van de zwemmers. Zij zijn niet opgegroeid met de computer en zijn minder snel geneigd om alles op te zoeken of te kopen via de computer. Opleiding en computer gebruik hebben een positieve correlatie; hoe hoger opgeleid iemand is, des te meer hij of zij gebruik maakt van de computer. Aangezien het opleidingsniveau onder de zwemmers lager ligt, is een verminderd computergebruik te verklaren. Mannen computeren vaker dan vrouwen, bij het zwemmen is dit juist andersom. Het verschil in computergebruik is significant.

Tabel 27: Frequenties; computergebruik onder fitnessers en zwemmers

	Nooit *	1 keer per maand of minder *	1 keer per 2 weken *	1 keer per week *	Enkele dagen per week *	Dagelijks, minder dan 2 uur *	Dagelijks, 2-4 uur *	Dagelijks, meer dan 4 uur *	Totaal
Fitness	2%	2%	0%	5%	19%	37%	25%	11%	100%
Zwemmen	19%	0%	2%	6%	20%	39%	8%	6%	100%

Als zwemmers gebruik van de computer en in het bijzonder het Internet is het vooral om gericht dingen op het Internet te zoeken, zoals informatie, prijsvergelijkingen op het gebied van vakanties en dergelijke. Fitnessers zijn meer funsurfers en gaan gewoon op het Internet zitten en kijken wel wat ze tegen komen. Fitnessers hebben een gevarieerder gedragspatroon met betrekking tot de verschillende activiteiten dan de zwemmers, dit wordt vooral veroorzaakt door de jongeren.

3.4.7 Vakantie

In dit onderzoek is ook gevraagd of, en zo ja, waar men dit jaar op vakantie gaat. De fitnessers zijn over het algemeen wat avontuurlijker als het gaat om hun vakantiebestemmingen. Hoewel bij beide sporten de meeste mensen binnen Europa hun vakantie vieren, gaan de fitnessers vaker buiten Europa op vakantie. Een kleine meerderheid van de fitnessers die buiten Europa op vakantie gaat, heeft geen kinderen. De rest van de respondenten heeft kinderen die ouder zijn dan 6 jaar. Daarnaast is het zo dat 63% van alle mensen die Azië, Afrika, Australië of Noord- of Zuid Amerika bezoekt, een baan heeft die meer dan 35 uur per week van hun tijd in beslag neemt. Deze mensen hebben logischerwijs meer geld te besteden en kiezen daarom eerder voor een verre, buitenlandse reis. De meesten zijn tussen de 40 en 49 jaar oud en staan midden in het leven.

Bij het zwemmen, drukken vooral de 60 plussers het percentage dat buiten Europa op vakantie gaat, ze geven de voorkeur aan een reisje binnen Nederland of blijven liever thuis. Bij de data van de zwemmers komt duidelijk naar voren dat de lager opgeleiden binnen Nederland en Europa blijven en naarmate het opleidingsniveau toeneemt de reizen verder zijn. Echter de leeftijd, en daarmee opleidingsniveau, drukt te zwaar op de gegevens. Zwemmende ouders met kinderen jonger dan zes jaar gaan opvallend genoeg vaker buiten Nederland op vakantie dan binnen Nederland. Van alle zwemmers die wel buiten Europa gaat, is 16% gepensioneerd en kan dus de tijd nemen om er op uit te trekken. Overigens heeft de grootste groep wereldreizigers ook onder de zwemmers een fulltime baan. De verschillen in vakantiegedrag tussen de fitnessers en de zwemmers zijn significant.

Tabel 28: Frequenties; wat zijn de vakantiebestemmingen van fitnessers en zwemmers

	Nee *	Ja, binnen Nederland *	Ja, binnen Europa *	Ja, buiten Europa *	Totaal
Fitness	6%	2%	64%	28%	100%
Zwemmen	15%	17%	58%	10%	100%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.4.8 Levenswaarden

Een andere belangrijke vraag die gesteld is om de verschillen qua leefstijl tussen fitnessers en zwemmers te vergelijken is de vraag over hoe men in het leven staat. Fitnessers vinden het veel belangrijker om carrière te maken en een ruim inkomen te hebben, dit zijn vooral de mannen tot 50 jaar. Fitnessers willen meer meemaken en reizen, wat te koppelen is aan het feit dat ze meer van de wereld zien tijdens hun vakantie. Opvallend is dat onder de fitnessers de mannen een opwindend leven willen en de vrouwen juist een rustig leven. De jongeren vinden hun sociale contacten heel belangrijk.

Zwemmers hebben meer het idee dat ze iets goeds moeten doen voor deze wereld, deze mensen gaan ook vaker naar de kerk. Dit kan deels vanuit een christelijke overtuiging zijn. Waar fitnessers vooral een opwindend leven willen, willen zwemmers liever een rustig leven. Ook hier speelt leeftijd weer een grote rol, de oude van dagen hebben al veel meegemaakt in hun leven en zijn toe aan een rustiger leven, zonder baan of kleine kinderen. De mannelijke en vrouwelijke zwemmers hebben meer gelijke levenswaarden dan de fitnessers. De zwemmers zijn minder extreem in het geven van hun antwoorden.

De tabellen die toebehoren aan deze variabele zijn te vinden in bijlage II. Tevens zal daar te vinden zijn welke aspecten significant zijn en welke niet.

3.4.9 Vrijwilligerswerk

Zwemmers doen meer aan vrijwilligerswerk, dit komt door dat ze meer tijd hebben omdat ze minder werken en zoals hierboven beschreven graag iets goeds willen doen voor de wereld. Tevens speelt hun christelijke, linkse achtergrond een rol.

Onder de fitnessers zijn het de vrouwen die 40 jaar of ouder zijn die het meeste vrijwilligerswerk doen. Van alle fitnessers zijn de vrijwilligers hoger opgeleid en hebben het vaakst een baan die meer dan 35 uur per week van hun tijd in beslag neemt.

Ook bij de zwemmers zijn de meeste vrijwilligers vrouw. De 60 plussers en/of gepensioneerden hebben het grootste aandeel in deze variabele. Als men al kinderen heeft, dan zijn deze vaak ouder dan zes jaar. Bij de zwemmers liggen deze resultaten voor de hand, omdat de data gedomineerd wordt door oudere vrouwen. De verschillen in vrijwilligerswerk zijn significant.

Tabel 29: Participeren fitnessers en zwemmers in vrijwilligerswerk

	Ja *	Nee *	Totaal
Fitness	20%	80%	100%
Zwemmen	41%	59%	100%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

3.4.10 Vrije tijd

Als laatste is gekeken naar de hoeveelheid vrije tijd die iemand ervaart. Geen van de respondenten heeft bij het invullen van de enquête aangegeven dat hij of zij over te weinig vrije tijd beschikt. Fitnessers hebben over het algemeen wel minder vrije tijd dan zwemmers. Deze uitslag heeft wederom een aantal verklarende variabelen. Ten eerste hebben fitnessers een hogere maatschappelijke positie en blijft er minder vrije tijd over. Ten tweede speelt de leeftijd een rol, maar deze hangt samen met de maatschappelijke positie. Oudere zwemmers werken minder vaak en hebben tijd over voor leuke dingen.

Tabel 30: Hoeveelheid vrije tijd die de fitnessers en zwemmers naar hun mening hebben

	Ruim Voldoende *	Voldoende *	Matig *	Nauwelijks Voldoende *	Niet Voldoende *	Weet niet *	Totaal
Fitness	23%	29%	15%	21%	0%	12%	100%
Zwemmen	50%	15%	2%	6%	0%	28%	100%

(* = sig $\alpha < 0.05$)

Uit de analyses naar leefstijl zijn enkele opvallende verschillen naar voren gekomen die een duidelijk beeld geven van de verschillen tussen fitnessers en zwemmers. Allereerst is duidelijk geworden dat men ongeveer even veel tv kijkt en naar de radio luistert. Dit is nog een duidelijke overeenkomst, maar daarna komen de verschillen naar voren die passen in de leefstijl van de fitnessers en zwemmers. De fitnessers lezen populairdere bladen en kranten, zwemmers daarentegen kiezen voor intellectuelere lectuur. Bij de uitgaansgelegenheden kwam duidelijk naar voren dat er verschillen bestaan tussen beide groepen. Fitnessers zijn meer geïnteresseerd in de lowbrow culture en zwemmers in de highbrow culture. De variabele eten halen/bezorgen laat zien dat fitnessers zich meer luxe permitteren dan zwemmers, ze laten vaker voor zich zorgen. Fitnessers gaan meer mee met hun tijd, gezien het computer- en Internetgebruik. De zwemmers blijven hier in achter, maar zijn zeker geen digibeten. De fitnessers trekken meer de wijde wereld in dan de zwemmers, dit past in het beeld dat de fitnessers zich meer luxe en beleving permitteren. Daarnaast is gekeken naar hoe de fitnessers en zwemmers in het leven staan. Ook hier zijn duidelijke verschillen naar voren gekomen, bijvoorbeeld dat carrière maken en een ruim inkomen hebben van groot belang zijn voor de fitnessers. Hiermee kunnen ze hun luxere leven bekostigen en status is hier aan verbonden. De zwemmers vinden hun gezin belangrijker en ze willen iets goeds doen voor deze wereld. Daaraan kan

gekoppeld worden dat de zwemmers meer vrijwilligerswerk verrichten dan zwemmers, maar dat kan ook komen door het feit dat zwemmers over het algemeen van mening zijn dat ze meer vrije tijd hebben dan fitnessers.

3.5 Factoranalyse

Na de frequentie- en kruistabellen geanalyseerd te hebben, is er een factoranalyse uitgevoerd. Een factoranalyse wordt uitgevoerd om een duidelijker beeld te krijgen over de verschillende variabelen. Door middel van factoranalyse wordt het aantal variabelen terug gebracht. Uit de factoranalyse zijn twee factoren naar voren gekomen, die gezien kunnen worden als het profiel van een fitnesser en het profiel van een zwemmer. Alle achterliggende technische en statische gegevens met betrekking tot de factoranalyse zijn te vinden in bijlage III. Onderstaande tabel is een versimpelde versie van de factoranalyse en laat zien welke variabelen bij elkaar clusteren in het profiel van de fitnesser en de zwemmer.

Tabel 31: Versimpelde output factoranalyse

	Fitness	Zwemmen
Opiniebladen		0,357
Radio/tv omroepbladen		0,317
Andere bladen		0,302
Discotheek		-0,683
Bioscoop	0,396	-0,322
Theater		0,436
Museum/tentoonstelling		0,419
Café/bar	0,464	
Restaurant	0,457	
Speelhal/casino		-0,574
Gebruik computer thuis	0,517	
Carrière maken	0,639	-0,329
Ontspanning/hobby's	0,321	
Veel meemaken/reizen	0,647	
Mijn gezin		0,616
Sociale contacten	0,311	
Een ruim inkomen	0,760	
Iets goed doen voor de wereld		0,651
Mezelf ontwikkelen	0,796	
Een opwindend leven	0,703	
Een rustig leven		0,536

Coefficiënten > 0,3 weergegeven

De factoren laten zien dat fitnessers moderner zijn, ze houden meer van lowbrow culture en hebben andere waarden in het leven zoals een carrière en een ruim inkomen. Fitnessers zijn meer op status gericht, dit is te zien aan het vakantiegedrag; “been there, done that, got the t-shirt” (Kaufman, 1996 in Hannigan, 1998:69).

Zwemmers streven een rustiger leven na en zijn meer geïnteresseerd in highbrow culture. Dit is een resultaat dat eerder al naar voren gekomen is en als opmerkelijk bestempeld is, omdat highbrow culture vaak in verband wordt gebracht met opleidingsniveau en dit nu juist bij de zwemmers lager is. Deze factoranalyse geeft aan dat de meeste zwemmers niet houden van de discotheek, de bioscoop, het casino en carrière maken onbelangrijk vinden.

3.5 Logistische regressieanalyse

Een logistische regressieanalyse wordt uitgevoerd als de afhankelijke variabele dichotoom is. Normaal zou je een lineaire regressieanalyse uitvoeren om te bekijken welke variabele het grootste effect heeft op de afhankelijke variabele. Met een dichotome variabele is dit wel mogelijk, maar de schattingen van de effecten zullen niet helemaal juist zijn. De schattingen zijn niet juist, omdat de normaliteitsassumptie en de assumptie van homoscedasticiteit geschonden worden (Sieben, 2002).

In dit onderzoek is de afhankelijk variabele 'sport', met de categorieën zwemmen (=0) en fitness (=1). Bij een logistische regressieanalyse wordt gekeken hoe groot de kans is dat iemand fitness of zwemt. Bij het uitvoeren zijn de variabelen leeftijd, sexe, opleiding, maatschappelijke positie en politieke voorkeur gebruikt als onafhankelijke variabelen. De variabelen leeftijd, sexe en politieke voorkeur zijn significant in het model (sig. $\alpha < 0.05$). Er is gekozen voor deze variabelen, omdat deze de grootste verschillen vertoonden in de frequentietabellen. Deze variabelen kunnen niet in een factoranalyse, omdat de meeste categorisch zijn en zodoende niet zullen clusteren in een profiel. Omdat de overige variabelen al duidelijke verschillen hebben laten zien in de factoranalyse is voor de logistische regressieanalyse gekozen voor de overige variabele om de verschillen duidelijk te maken.

Leeftijd heeft een negatief effect op de kans dat men fitness. Elk jaar dat iemand ouder wordt neemt de kans met 0,5% af dat men fitness. Sexe heeft een negatief effect op de kans dat men fitness. Vrouwen hebben 12% minder kans om te fitnessen. Opleidingsniveau heeft, opmerkelijk, een negatief effect op de fitnesskans. Bij elk niveau dat de respondent stijgt qua opleidingsniveau, neemt de kans met 0.5% af dat men fitness. De variabelen hebben waarschijnlijk toch enige invloed op elkaar, waardoor deze analyse een ander beeld geeft dan de vorige analyses. Maatschappelijke positie heeft een positief effect. Als men meer werkt, neemt de kans dat men fitness met 0,5% toe. Als laatste is gekeken naar de politieke voorkeur; rechtse stemmers hebben 9% meer kans om te fitnessen dan te zwemmen.

Al deze uitkomsten zijn alleen mogelijk onder constanthouding van de overige variabelen. Alle achterliggende technische en statische gegevens met betrekking tot de logistische regressie analyse zijn te vinden in bijlage IV.

4. Conclusie en aanbevelingen

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de verschillen qua leefstijl van mensen die fitnesssen of zwemmen, teneinde aanbevelingen te kunnen doen voor verder onderzoek en beleid van het fitnesscentrum en het zwembad zodat zij de intensiteit van fitnesssers die ook zwemmen en vice versa kunnen verhogen. De verschillen die gevonden zijn leveren aanbevelingen op die verderop genoemd zullen worden. De resultaten uit de analyses dragen bij in het onderzoek naar verschillen in leefstijlen van mensen die een bepaalde sport beoefenen. Hoewel er duidelijke verschillen naar voren zijn gekomen, zal verder onderzoek noodzakelijk zijn. Wel kan dit onderzoek daarvoor zeker als basis dienen.

Uit het literatuuronderzoek is naar voren gekomen dat de verschillende persoonskenmerken invloed hebben op de keuze om te gaan fitnesssen of zwemmen. In het literatuuronderzoek waren er twee belangrijke auteurs die hier eerder onderzoek naar gedaan hebben. Ten eerste was er Bourdieu, die sprak over het economisch, sociaal, cultureel en symbolisch kapitaal dat mensen bezitten en verwerven. Volgens hem kunnen deze kapitalen bijdragen in de keuze van een bepaalde leefstijl en, voornamelijk, vrijetijdsgedrag. Later kwam Knulst met het algemene gedragsmodel. Dit model is uitgebreider, maar ook hij stelt dat er hulpbronnen zijn die bijdragen in het vervullen van een behoefte. Ook in dit specifieke onderzoek is naar voren gekomen dat deze hulpbronnen een belangrijke rol spelen in het feit dat iemand fitnessst of zwemt. In de volgende alinea's zullen de verschillende hulpbronnen, die vertaald zijn naar een conceptueel model, besproken worden.

Bij de persoonskenmerken is in dit onderzoek naar voren gekomen dat fitnesssers en zwemmers verschillen in leeftijd, sexe, opleidingsniveau, maatschappelijke positie, kerkbezoek en politieke voorkeur. De gemiddelde leeftijd is onder de zwemmers hoger en dit verklaart een groot deel van de verschillen in de andere persoonskenmerken. Het opleidingsniveau van de fitnesssers ligt hoger en daardoor hebben ze vaker een hogere maatschappelijke positie, ze werken vaker en meer uren per week. Een ander opvallend verschil was hun politieke voorkeur, de fitnesssers zijn rechtser dan de zwemmers. De logistische regressieanalyse heeft laten zien dat de persoonskenmerken van invloed zijn op de kans dat men fitnessst of zwemt. Daarmee wordt duidelijk dat de variabelen die genoemd zijn in het conceptueel model daadwerkelijk van invloed zijn op de fitnesssen danwel het zwemmen. Zowel Knulst als Bourdieu zijn van mening dat bepaalde kenmerken (hulpbronnen of kapitalen) van samenhangen met de leefstijl die iemand heeft of de keuzes die iemand maakt. Uit de resultaten is gebleken dat bepaalde voorkeuren met elkaar clusteren en deze activiteiten gezien kunnen worden als leefstijl. Bepaalde keuzes zorgen voor een grotere kans dat iemand fitnessst of zwemt. In deze wordt de gevonden theorie bevestigd in dit onderzoek.

Tevens zijn er verschillen gevonden in de overige achtergrondeterminanten, zoals beeldvorming, sportgedrag en vrijetijdsparticipatie. De sportfrequentie onder fitnesssers is hoger dan de sportfrequentie onder de zwemmers. Ten tweede zitten er verschillen in het tijdstip waarop men sport. De fitnesssers sporten gedurende de hele dag en de zwemmers zijn meer in de ochtend en de avond in het zwembad te vinden. Deze spreiding wordt vooral veroorzaakt door het aanwezige aanbod van beide organisaties. Vooral bij de fitness trekken de verschillende dagdelen verschillende doelgroepen aan. Uit de vraagstelling naar vervoersmiddel is gebleken dat fitnesssers vaker met de auto komen. Dit heeft maken hebben met gemakzucht en het hebben van minder vrije tijd van de fitnesssers in vergelijking met de zwemmers. Daarnaast zijn er verschillen in het vrijetijdsgedrag van de fitnesssers en de zwemmers. De fitnesssers lezen populairdere bladen en kranten, zwemmers daarentegen kiezen voor intellectuelere lectuur. Ook bij de uitgaansgelegenheden kwam duidelijk naar voren dat er verschillen bestaan tussen beide groepen. Fitnesssers zijn meer geïnteresseerd in de lowbrow culture en zwemmers in de highbrow culture. Deze variabele is in tegenspraak met de geldende literatuur op dit gebied. Over het algemeen wordt highbrow culture meer gewaardeerd en bezocht door mensen met een hogere opleiding, cultureel kapitaal en leeftijd. Gezien het feit dat de eigenschappen die horen bij een highbrow culture liefhebber (hoog opgeleid, hoge leeftijd) verspreid

zijn over de beide sporten, is het te verklaren dat de theorie met betrekking tot highbrow en lowbrow culture niet bevestigd wordt. De hoger opgeleide zaten in dit onderzoek bij de fitnessser en de hogere leeftijd kwam meer voren onder de zwemmers. Tevens laat de variabele eten halen/bezorgen zien dat fitnessers zich meer luxe permitteren dan zwemmers, ze laten vaker voor zich zorgen. Fitnessers gaan meer mee met hun tijd, gezien het computer- en Internetgebruik. De fitnessers trekken meer de wijde wereld in dan de zwemmers, dit past in het beeld dat de fitnessers zich meer luxe en beleving veroorloven. Daarnaast is gekeken naar hoe de fitnessers en zwemmers in het leven staan. Ook hier zijn duidelijke verschillen naar voren gekomen, bijvoorbeeld dat carrière maken en een ruim inkomen hebben van groot belang zijn voor de fitnessers. Hiermee kunnen ze hun luxere leven bekostigen en ook status is hier aan verbonden. De zwemmers vinden hun gezin belangrijker en ze willen iets goeds doen voor deze wereld. Daaraan gekoppeld kan worden dat de zwemmers meer vrijwilligerswerk verrichten dan fitnessers. Dit kan echter komen door het feit dat zwemmers over het algemeen van mening zijn dat ze meer vrije tijd hebben dan fitnessers.

In dit onderzoek is er vanuit gegaan dat men fitnessst of zwemt, omdat het past in hun leefstijl. Zwemmen of fitnesssen past binnen het coherente patroon van gedragingen wat door Ganzeboom gezien wordt als leefstijl. De patronen van gedragingen die uit de factoranalyse naar voren zijn gekomen, komen vaak voor. In de factoranalyse is de combinatie van activiteiten van personen bekeken, waardoor men spreekt van interpersoonlijke diversiteit, welke eerder is uitgelegd in het literatuuronderzoek. Deze interpersoonlijke diversiteit of vrijetijdspatronen kunnen gezien worden als een bepaalde leefstijl. De factoranalyse heeft laten zien dat er inderdaad een coherent patroon van gedragingen is en dat deze verschilt tussen de fitnessers en de zwemmers.

Naar aanleiding van dit onderzoek kan er gezegd worden dat fitnessers personen zijn die meer gericht zijn op het maken van een carrière, waarmee ze een bepaalde status kunnen verwerven. Ze zijn meer consumptie- en vermaakgericht en daardoor materialistischer. Doordat ze internationaler gericht, impulsiever en avontuurlijker zijn, zien ze meer van de wereld, waarmee ze tegelijkertijd weer (sociale) status verwerven. Ze zijn meer gehecht aan hun vrijheid, wat verklaart waarom ze vaker geen kinderen hebben. Gezien het feit dat fitnessers zich meer richten op lowbrow culture is te verwachten dat fitnessers meer te vinden zijn in pretparken, festivals en popconcerten. Tevens zullen ze vaker een dvd'tje huren in de videotheek. Omdat fitnessers meer gebruik maken van de computer en het Internet, zullen ze nieuwe trends eerder oppakken dan de zwemmers. Hierdoor blijven de fitnessers de zwemmers altijd een stapje voor. Deze conclusies zijn getrokken naar aanleiding van de resultaten en het lezen over verschillende leefstijlen. De persoonskenmerken die genoemd worden passen binnen het plaatje wat geschetst is door de enquête en de analyses.

Zwemmers daarentegen zijn meer sociaal en maatschappelijk betrokken en streven een rustig en harmonieus leven na. Ze houden van orde en regelmaat in het leven en zijn gedisciplineerder dan de fitnessers. Ze houden van passief vermaak, wat in de diverse analyses terug te vinden is in het feit dat ze van theater en musea houden, in plaats van de discotheek. Door de keuze voor meer rustige vrijetijdsactiviteiten zullen zwemmers eerder lid zijn van de bibliotheek en vaker bezoeker zijn van natuurparken, het bos en vaker een camping bezoeken in de rustige Provence. Het gezin tenslotte is zeer belangrijk en ze nemen minder risico's in het leven dan de fitnessers. Het feit dat ze minder risico's nemen, vertaald zich terug in hun vrijetijdsgedrag.

Om de algemene onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zijn er verschillende analyses uitgevoerd. Hieruit is naar voren gekomen dat leeftijd, sexe, opleidingsniveau, maatschappelijke positie en politieke voorkeur van invloed zijn op de keuze om te gaan zwemmen of fitnesssen. Bepaalde persoonskenmerken en vrijetijdsuitingen clusteren beter bij het fitness al bij het zwemmen en andersom. Er kan niet gezegd worden dat het man zijn of het hebben van een hoge opleiding direct resulteert in het feit dat iemand fitnessst. De resultaten hebben voornamelijk twee profielen geschetst die het best passen bij een fitnessser en een zwemmer. Feit is dat de verschillende groepen zich erg goed laten segmenteren en dat deze verschillen duidelijk terug te vinden zijn in de leefstijl,

die gezien wordt als een verzameling van de voorkeuren van alle activiteiten die men onderneemt in zijn vrije tijd. Deze verschillende leefstijlen zijn in de bovenstaande alinea's naar voren gekomen. Concluderend kan gezegd worden dat fitnessers moderner zijn, zich meer luxe veroorloven en zich richten op lowbrow culture. Zwemmers daarentegen zijn rustiger, maar niet ouderwets. Ze zijn gematigder in hun doen en laten, dit is te zien in hun voorkeur voor highbrow culture en hun levenswaarden.

Dit kwantitatieve onderzoek is uitgevoerd aan de hand van zelf opgestelde enquêtes. Het opstellen van de enquête vergde veel tijd, omdat de juiste vragen gesteld moeten worden om de juiste analyses uit te kunnen voeren en het voor iedereen begrijpelijk te maken. De theorie die van te voren bestudeerd is, heeft een grote bijdrage geleverd bij het opstellen van de enquête. De gebruikte theorie was compleet en zodanig goed te gebruiken. Na het definitief vaststellen van de enquête, is begonnen met het afnemen van de enquête. De eerste twee weken waren niet zeer succesvol, omdat het een vakantieweek was en daarnaast veel vrije dagen (Koninginnedag, 5 mei) waardoor mensen niet gingen sporten. De weken daarna ging het beter en kon begonnen worden met de analyses. De analyses die van te voren gekozen zijn, bleken de juiste te zijn om het onderzoek goed uit te kunnen voeren. Niet alle variabelen uit het conceptueel model zijn even uitvoerig behandeld in de enquête. Daarbij zijn sommige variabelen niet goed uit de verf gekomen bij het analyseren. De vragen met betrekking tot de sociale determinant zijn minimaal naar voren gekomen en ook de vragen naar de informatievoorziening, waaronder de kwaliteit van de faciliteit, bleek bij de analyses niet op de juiste manier gesteld te zijn. Al met al is er een heel duidelijk beeld naar voren gekomen, wat de verschillen zijn tussen fitnessers en zwemmers en op die manier is het onderzoek naar tevredenheid afgerond.

Dit onderzoek heeft laten zien dat sommige, al eerder geschreven, theorieën bevestigd worden en sommige ook niet. Enerzijds is er duidelijk naar voren gekomen dat fitnessers en zwemmers van elkaar verschillen op het gebied van hun voorkeuren als het gaat om vrijetijdsactiviteiten. Anderzijds zijn sommige beweringen die in de literatuur beschreven worden genuanceerd. Een voorbeeld hiervan is de strikte scheiding van highbrow en lowbrow culture en hun publiek.

De gebruikte literatuur en conceptuele model hebben laten zien ze goed bruikbaar zijn geweest voor dit onderzoek. Gezien het feit dat er duidelijke verschillen naar voren zijn gekomen aan de hand van dit model, kan deze gebruikt worden in verder onderzoek naar leefstijl en sport. Het onderzoek heeft laten zien dat sporten die op elkaar lijken al een heel ander publiek aan trekken. Mogelijke consequentie van dit onderzoek kan zijn dat ook bij andere sporten meer gekeken kan worden naar leefstijl en hoe deze te gebruiken in verder beleid. De aanbevelingen die hieronder beschreven worden, zijn vooral gericht op hoe de fitnesscentra en zwembaden hun beleid aan kunnen passen om meer bezoekers van 'de andere partij' te trekken.

Naar aanleiding van het onderzoek kunnen er enkele aanbevelingen door mij als onderzoeker gedaan worden. Ten eerste is verder onderzoek wenselijk voor het verder uitdiepen van de verschillen tussen fitnessers en zwemmers. De keuze voor een kwalitatief onderzoek ligt hier voor de hand, zodat er meer achterliggende gedachten naar voren kunnen komen. Vooral de motivatie om te sporten en de ander sport niet te beoefenen, de beeldvorming van de andere sport en het belang van bepaalde aspecten binnen de organisatie kan beter onderzocht worden door middel van een interview of paneldiscussie. Hierdoor wordt het mogelijk om door te vragen naar aanleiding van antwoorden van de respondenten. Als een respondent zegt dat hij/zij de kwaliteit van het personeel matig vindt, kan er gevraagd worden waarom dat zo en hoe de respondent verwacht dat het zou moeten zijn.

Er kunnen ook enkele praktische aanbevelingen gedaan worden. Het fitnesscentrum en het zwembad moeten zich afvragen in hoeverre het mogelijk is om 'de andere partij' aan te trekken, nu gebleken is

dat deze doelgroepen zo van elkaar verschillen. Willen zij echter wel deze uitdaging aan gaan, dan zijn er twee mogelijkheden.

Eenzijds kunnen de organisaties zich richten op de overeenkomsten die er bestaan tussen de fitnessers en de zwemmers. Mond tot mond reclame is altijd belangrijk voor de verspreiding van goede ervaringen, maar zeker bij de fitness en het zwemmen. Want naast dat de meeste mensen zelf met de sport beginnen, is er een groot deel dat gaat fitnessen of zwemmen, omdat kennissen, vrienden, collega's of familie al lid is van de organisatie. Men zou veel goede verhalen moeten vertellen aan fitnessende/zwemmende kennissen, vrienden, collega's of familie om op deze manier de 'andere partij' binnen halen. Daarnaast kunnen de organisaties zich richten op de overeenkomstige motivatie die fitnessers en zwemmers hebben om te gaan sporten. Beide sporten worden vaak beoefend, omdat het goed is voor de gezondheid. In een promotiecampagne kunnen het fitnesscentrum en het zwembad zich concentreren op deze link. Men moet laten zien dat ook de andere sport goed is voor de gezondheid en dat deze sporten goed te combineren zijn.

Anderzijds kunnen De Mix Fitness en Merwestein zich richten op de verschillen die er bestaan tussen de fitnessers en de zwemmers. Het fitnesscentrum kan zich op de volgende manier richten op de zwemmers. Zwemmende respondenten hebben aangegeven dat ze regelmatig zwemmen op advies van de arts of fysiotherapeut. Ook gaven ze aan dat ze niet fitnessen, omdat hun gezondheid dit niet toe laat. De Mix Fitness kan zich meer gaan richten op het medisch fitness, bij De Mix Fitness genaamd Club Fysio. Bij medisch fitness wordt er, onder begeleiding van een fysiotherapeut, getraind met als doel te kunnen fitnessen ondanks de beperkingen die iemand heeft. Momenteel wordt er door de fitnessers weinig gebruik gemaakt van deze extra faciliteit, de zwemmers zijn vaak niet op de hoogte van deze mogelijkheden. Tevens zal de prijs van het fitnessen omlaag moeten om zwemmers aan te trekken. Een idee voor het fitnesscentrum is om, net als bij het zwembad, een 10-ritten kaart te introduceren. Deze kaart is een bepaalde tijd geldig, maar de mensen zijn niet verplicht om elke week te komen. Het is vrijblijvender dan het normale abonnement dat bij de fitness afgesloten moet worden. De vrijblijvende mogelijkheden passen bij de sfeer die men nu bij het zwembad ervaart. De Mix Fitness kan de zwemmers trekken door promotiemateriaal, zoals flyers en advertenties op de juiste plekken te verspreiden. Flyers kunnen neergelegd worden in de bibliotheek en het theater, omdat de zwemmers meer geïnteresseerd zijn in highbrow culture. Omdat zwemmers meer betrokken zijn bij de maatschappij, zullen veel zwemmers de plaatselijke krant lezen. Hier kan een advertentie in geplaatst worden waar vooral gewezen wordt op de mogelijkheden die De Mix Fitness biedt voor de oudere zwemmer.

Zwembad Merwestein kan zich richten op de fitnessers door een nieuw concept aan te bieden. Een redelijk percentage van de fitnessende respondenten heeft aangegeven dat ze fitnessen via de werkgever. Fitness wordt vaker door bedrijven ingezet als middel om hun werknemers meer te laten sporten. Werknemers kunnen dan 's ochtends voor het werken of in de namiddag sporten. Zo vermijden ze de files en kunnen ze gezond bewegen. Het zwembad kent een dergelijk concept niet, terwijl er toch redelijk veel bedrijven zijn rond de locatie waar Merwestein gelegen is. Het zwembad zou een soort bedrijfszwemmen kunnen ontwikkelen. Hoewel het zwemmen al een stuk goedkoper is dan de fitnessen, kunnen de bedrijven een deal sluiten met Merwestein om de helft van de kosten te laten betalen door het bedrijf en de helft van de kosten te laten betalen door de werknemer. Merwestein kan hier in een rol spelen door een groepskorting aan te bieden bij een minimaal aantal deelnemers. Uit het onderzoek is gebleken dat de fitnessers van nu weinig gebruik maken van het zwembad. Als een fitnesser een Premium Plus abonnement afneemt, kan er extra gewezen worden op de mogelijkheid om te zwemmen. Zwembad Merwestein moet zich met een promotiecampagne richten op een andere doelgroep dan die ze nu bereiken. Zij zullen zich in de kijker moeten spelen bij bedrijven, als ze zich willen profileren als sport die ontspannend is na een lange dag werken. Daarnaast kunnen er flyers en ander advertentiemateriaal uitgedeeld worden bij de bioscoop en de

discotheek. Omdat de fitnessers veel gebruik maken van het Internet, is de inzet van social media zoals Hyves en Facebook aan te raden.

Hoewel fitness en zwemmen verschillen qua imago en de deelnemende doelgroepen, zijn er mogelijkheden om de 'andere partij' aan trekken. Het imago van beide sporten zal enigszins veranderd moeten worden. Dit is een lastig punt, omdat een imago vaak wordt bepaald door emoties, meningen en indrukken. Het imago kan veranderd worden als de organisaties weten wat de (toekomstige) klant het belangrijkste vindt. Over het algemeen zijn er een aantal factoren die doorslaggevend zijn voor het imago. Hierbij is te denken aan service, prijsniveau, inrichting, gemak, sfeer, tevredenheid etcetera (Verhage, 2004). Om de 'andere partij' aan trekken, moet er dus geschaafd worden aan bepaalde aspecten. Dit kan gedaan worden door de verschillen in leefstijl goed te begrijpen en toe te passen in de promotiecampagne. Het fitnesscentrum en het zwembad moeten echter niet te veel veranderen, want dan bestaat de kans dat het nieuwe imago te ver af staat van het imago waar de huidige klant zich prettig bij voelt en zich vervolgens gaat vervreemden van de organisatie.

Literatuurlijst

Baest, L. J. A. M. van (2008) *MTO-01-Pre-master: Technieken voor causale analyse*. Universiteit van Tilburg, Faculteit Sociale Wetenschappen, Vrijtijdswetenschappen.

Breedveld, K. (september 2009) *Mulier Institute Reseach Programme; UVT Research projects MI 2009 2010.pdf* [powerpointpresentatie]. Den Bosch: Mullier Instituut. Opgehaald van http://edubb.uvt.nl/webapps/portal/frameset.jsp?tab_id= 2_1&url=%2Fwebapps%2Fblackboard%2Fexecute%2Flauncher%3Ftype%3DCourse%26id%3D_7858_1%26url%3D op 19 november 2009

Breedveld, K., Kamphuis, C. & Tiessen-Raaphorst, A. (2008) *Rapportage Sport 2008*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau / W.J.H. Mulier Instituut

Bryman, A. (2008) *Social Research Methods*. New York: Oxford University Press

Hannigan, J. (1998) *Fantasy City; pleasure and profit in the postmodern metropolis*. Abingdon: Routledge

Klink, A, Rosenmöller, P en Polder, J (2008). Het economisch gewicht van overgewicht. *Economisch Statistische Berichten*, 93 (4533), 228-231.

Kraaykamp, G. (1996) Ontwikkelingen in de sociale segmentering van vrijetijdsbesteding: toenemende exclusiviteit of evenredige participatie? In Ganzeboom, H. & Ultee, W. C. (red.) *De sociale segmentatie van Nederland in 2015* (pp. 171-204) Den Haag: SDU

Levine, L. W. (1988) *Highbrow/Lowbrow: The Emergence of Cultural Hierarchy in America*. Harvard: Harvard University Press

Mittelhaeuser, M. (2010) SPSS Helpdesk, Universiteit van Tilbrug, april-juni 2010

Nederstigt, A. T. A. M., & Poiesz, Th. B. C. (2006) *Consumentengedrag*. Groningen-Houten: Wolters-Noordhoff

Pallant, J. (2007) *SPSS Survival Manual*. Berkshire: Open University Press

Pels, D. (1992) *Opstellen over smaak, habitus en het veldbegrip*. Amsterdam: Van Gennep.

PVV grote winnaar Scholierenverkiezingen (8 juni 2010) opgehaald van <http://www.nu.nl/nieuws/2265286/pvv-grote-winnaar-scholierenverkiezingen.html> op 13 juni 2010

Richtlijnen voor publieksonderzoek (2007) Universiteit van Tilburg: Vrijtijdswetenschappen

Sanderse, C. en Harbers, M. M. (2008). *Zijn er verschillen tussen Nederland en andere landen?* In: Volksgezondheid Toekomst Verkenning, Nationaal Kompas Volksgezondheid. Opgehaald van http://www.rivm.nl/vtv/object_document/o5259n21021.html op 11 juni 2010

Sieben, I. (2002) *Logistische regressieanalyse: een handleiding*. Opgehaald van <http://www.ru.nl/socialewetenschappen/rtog/naslagwerk/onderdelen/logistische/#1> op 16 juni 2010

Swanborn, P. G. (1996) *Case-study's; wat wanneer en hoe?* Amsterdam/Meppel: Boom

Turner, J. H. (1991) The desire of the new. In: S. Silverstone & E. Hirsch (red.) *Consuming Technologies* (pp. 48-64) London, New York: Routledge.

Van den Dool, R., Wisse, E. & Breedveld, K. (2009) *Wie zwemt er tegenwoordig? Een beschrijving van actueel zwemgedrag en de attitude over zwemmen. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.*

Van der Linden, K. (2010) Een oriënterend gesprek met de marketing en eventmanager van zwembad Merwestein.

Van Eijk, K. (2009) *Bachelorthesis/Onderzoekspracticum Vrijtijds participatie.* Universiteit van Tilburg, Faculteit Sociale Wetenschappen, Vrijtijds wetenschappen

Verhagen, B. (2004) *Grondslagen van de marketing.* Groningen-Houten: Wolters-Noordhoff

Von Heijden-Brinkman (2009) *Curusboek Consumptie en vrijetijdsbesteding.* Universiteit van Tilburg, Faculteit Sociale Wetenschappen, Vrijtijds wetenschappen.

www.demixnieuwegein.nl bezocht op 28 januari 2010

www.merwestein.nl bezocht op 28 januari 2010

www.mulierinstituut.nl bezocht op 2 februari 2010

www.tno.nl bezocht op 1 februari 2010

<http://www.wynneconsult.com/root/HomePageKB012.htm> bezocht op 5 augustus 2010

Databestand AVO/NSO 2003

Bijlage I: Enquête

PERSOONSKENMERKEN

Hieronder zullen enkele vragen gesteld worden betreffende uw persoonskenmerken.

Wat is uw leeftijd?

.....

Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw

Wat is uw hoogst voltooide opleiding?

- Geen of minder dan lager onderwijs
- Lager onderwijs
- Lbo
- Mavo/mulo
- Havo/vwo
- Mbo
- Hbo
- Wo

Wat is uw gezinssituatie?

- Woon thuis
- Alleenstaand
- Samen
- Anders, namelijk.....

Hebt u kinderen? (leeftijd jongste kind)

- Ja, leeftijd tot 6 jaar
- Ja, leeftijd vanaf 6 jaar
- Nee

Maatschappelijke positie

- Scholier/student
- Werkend; < 12 uur per week
- Werkend; 12-23 uur per week
- Werkend; 24-35 uur per week
- Werkend; >35 uur per week
- Huisvrouw/man
- Werkeloos/arbeidsongeschikt
- Gepensioneerd
- Anders, namelijk.....

Wat is uw beroep?

.....

Hebt u een huur- of een koopwoning?

- Huurwoning
- Koopwoning

In wat voor type woning woont u?

- Vrijstaand
- Hoekwoning/twee onder één kap
- Tussenwoning
- Flat, etagewoning
- Woning in bedrijfsgebouw
- Tehuis of inrichting
- Anders, namelijk.....

Gaat u wel eens naar de kerk/moskee/synagoge/etc?

- Ja
- Nee

Stelt u zich voor dat u vandaag zou moeten stemmen voor de Tweede Kamerverkiezingen, op welke politieke partij zou u dan stemmen?

- CDA
- PvdA
- VVD
- D66
- Groen Links
- SGP Christen Unie
- SP
- Partij voor de Vrijheid
- Trots op Nederland
- Partij voor de dieren
- Andere partij
- Zou niet stemmen
- Wil geen partij noemen
- Weet niet/mag niet stemmen

SPORTGEDRAG

Allereerst zullen er vragen gesteld worden over de zwemsport. Daarna zullen er wat vragen gesteld worden over fitness.

Hoe vaak zwemt u?

- Minder dan 1 keer per maand
- 1 keer per maand
- 2 keer per maand
- Wekelijks
- 2 keer in de week
- Dagelijks

Op welke dag(en) van de week zwemt u meestal?

- Maandag
- Dinsdag
- Woensdag
- Donderdag
- Vrijdag
- Zaterdag
- Zondag

Op welk moment van de dag zwemt u meestal?

- Ochtend
- Middag
- Avond

Met welk vervoermiddel gaat u meestal naar de accommodatie? Wanneer u meer dan één vervoersmiddel (fiets, openbaar vervoer) gebruikt kiest u dan het vervoersmiddel waarmee u de langste afstand overbrugt) (*Eén antwoord mogelijk*)

- Lopen
- Fiets
- Auto
- Openbaar vervoer
- Wisselend
- Anders

Hoeveel minuten wilt u maximaal aan de heenreis kwijt zijn om een sport te beoefenen?

..... minuten

Hoeveel geld (in hele euro's) heeft u per maand over voor een zwemabonnement?

€

Op welke leeftijd bent u met zwemmen begonnen?

Op jaar

Hoe bent u in eerste instantie in aanraking gekomen met zwemmen? *Meer antwoorden mogelijk*

- Zelf mee begonnen/geprobeerd
- Deed het af en toe met kennissen, vrienden, collega's, familie
- Via school
- Via bedrijf/werkgever
- Via een proefles, clinic
- Kennissen, vrienden, collega's, familie zaten/gingen bij zwemvereniging
- Zelf aangemeld bij organisatie
- Via werving van een sportclub/instelling
- Via media (televisie, krant, internet)

Wat zijn voor u de belangrijkste redenen de zwemsport te beoefenen? *Meer antwoorden mogelijk*

- Lichaamsbeweging/gezondheid
- Advies opvolgen van arts/fysiotherapeut
- Afslanken
- Opbouw van conditie, kracht en/of lenigheid
- Prestatie, jezelf verbeteren
- Leren nieuwe vaardigheden
- Leuke activiteit/plezier
- Uitlaatklep voor dagelijks leven/ontspanning
- Gezelligheid/sociale contacten
- Weinig/geen reistijd nodig
- Niet duur
- Aanzien/status

Wat doet u vooral als u gaat zwemmen? *Meer antwoorden mogelijk*

- Trainen voor wedstrijdzwemmen, waterpolo, synchroonzwemmen of schoonspringen
- Onder water duiken (met luchtflessen) of daarvoor trainen/oefenen
- Aquajoggen, aquafitness, aquaspinning of andere oefenvorm
- Baantjes zwemmen

Maakt u naast het zwembad nog gebruik van andere faciliteiten die Merwestein biedt? *Meer antwoorden mogelijk*

- Zonnebank
- Eetcafé Merwestein
- Kruidenbaden
- Recreatiehoek met badbar
- Recreatie buiten (ligweide, terras e.d.)
- Aquajungles
- Beachsportvelden buiten
- Sportmogelijkheden in sporthal of dojo
- Vergaderzalen

Zwemmen is... *Meer antwoorden mogelijk*

- Goed voor de gezondheid
- Goed voor het doorzettingsvermogen
- Individualistisch
- Ouderwets
- Gezellig
- Een spannende actiesport
- Elitair
- Een fysiek harde sport
- Een typische mannensport
- Een typische vrouwensport
- Moeilijk om aan te leren
- Blessuregevoelig
- Anders.....

Beoefent u naast het zwemmen ook fitness?

- Ja (volgende pagina)
- Nee (volgende vraag)

Kunt u toelichten waarom u niet fitnessst? *Meer antwoorden mogelijk*

- Heb ik helemaal geen tijd voor vanwege werk en/of gezin
- Andere vrijetijdsbezigheden vind ik leuker
- Laat mijn gezondheid momenteel niet toe
- Ik weet niet of deze sport wel bij mij past
- Ik zie tegen het leren van een (nieuwe) sport op
- Ik zie tegen het leren kennen van nieuwe mensen op
- Ik ben niet goed op de hoogte van de mogelijkheden
- Ik ken geen mensen om mee te sporten
- Anders, te weten:
- Niet van toepassing

Als u kijkt naar de sport fitness in vergelijking met zwemmen, in hoeverre zijn de volgende eigenschappen meer of minder van toepassing? (1 = heel veel minder, 2 = minder, 3 = neutraal, 4 = meer, 5 = heel veel meer)

	1	2	3	4	5
Goed voor de gezondheid	0	0	0	0	0
Goed voor het doorzettingsvermogen	0	0	0	0	0
Individualistisch	0	0	0	0	0
Ouderwets	0	0	0	0	0
Gezellig	0	0	0	0	0
Een spannende actiesport	0	0	0	0	0
Elitair	0	0	0	0	0
Een fysiek harde sport	0	0	0	0	0
Een typische mannensport	0	0	0	0	0
Een typische vrouwensport	0	0	0	0	0
Moeilijk om aan te leren	0	0	0	0	0
Blessuregevoelig	0	0	0	0	0

Beoefent u nog andere sporten?

- Fietsen
- Voetbal
- Tennis
- Hardlopen
- Wandelen
- In-line/rolschaatsen
- Zeilen/roeien/kanoën/surfen
- Schaatsen
- Anders
- Nee

SPORTFACILITEITEN

Hieronder zal gevraagd worden naar de faciliteiten van zwembad Merwestein.

Kunt u de volgende aspecten een rapportcijfer (1-10) geven? Gevraagd wordt naar wat u nu van de kwaliteit vindt en hoe belangrijk u dit aspect vindt.

	<i>Kwaliteit</i>	<i>Belang</i>
<i>Toegankelijkheid/informatie</i>
<i>Training/personeel</i>
<i>Aanwezigheid/kwaliteit aanbod</i>
<i>Kosten en accommodatie</i>

Welk aspect ziet u het liefst verbeterd worden?

- Toegankelijkheid
- Training/personeel
- Aanbod
- Kosten en accommodatie

Bent u bereid om meer te betalen voor zwemen als er sprake zou zijn van een verbetering van één van de bovengenoemde aspecten?

- Ik ben niet bereid meer te betalen
- Dan zou ik wel iets meer willen betalen
- Dan wil ik duidelijk meer betalen

LEEFSTIJL

Als laatste onderdeel van deze enquête zullen enkele vragen over uw vrijetijdsbesteding gesteld worden.

Hoeveel uur per dag kijkt u gemiddeld naar de televisie?

- Minder dan 1 uur per dag
- 1 uur per dag
- 2 uur per dag
- 3 uur per dag
- 4 uur per dag
- 5 uur per dag
- Meer dan 5 uur per dag

Hoeveel uur per dag luistert u gemiddeld naar de radio?

- Minder dan 1 uur per dag
- 1 uur per dag
- 2 uur per dag
- 3 uur per dag
- 4 uur per dag
- 5 uur per dag
- Meer dan 5 uur per dag

Hoe vaak leest u een tijdschrift? (1 = nooit, 2 = minder dan één keer per maand, 3 = 1 keer per maand, 4 = 2 à 3 keer per maand, 5 = 1 keer per week, 6 = enkele keren per week, 7 = dagelijks)

	1	2	3	4	5	6	7
Vrouwenbladen	0	0	0	0	0	0	0
Mannen / familiebladen	0	0	0	0	0	0	0
Jeugd- /muziekbladen	0	0	0	0	0	0	0
Opiniebladen	0	0	0	0	0	0	0
Radio/tv omroepbladen	0	0	0	0	0	0	0
Hobby/computer	0	0	0	0	0	0	0
Sportbladen	0	0	0	0	0	0	0
Andere bladen	0	0	0	0	0	0	0

Kunt u aangeven welke van deze dagbladen u thuis of ergens anders weleens leest of inziet? *Meer antwoorden mogelijk.*

- De Volkskrant
- Algemeen Dagblad
- De Telegraaf
- NRC Handelsblad
- NRC Next
- Trouw
- Het Financiële Dagblad
- Nederlands Dagblad
- Reformatorisch Dagblad
- Metro
- Spits
- De Pers
- Regionaal dagblad
- Geen dagblad

Kunt u aangeven hoe vaak u de volgende vrijetijdsactiviteiten bezoekt? (1 = nooit, 2 = 1 keer per jaar, 3 = 1 keer per half jaar, 4 = 1 keer per maand, 5 = wekelijks)

	1	2	3	4	5
Discotheek / houseparty	0	0	0	0	0
Bioscoop	0	0	0	0	0
Toneel, concert, opera, cabaret of musical	0	0	0	0	0
Museum of tentoonstelling	0	0	0	0	0
Café/bar	0	0	0	0	0
Restaurant	0	0	0	0	0
Speelhal/casino	0	0	0	0	0
Uit eten gaan bij familie/vrienden/kennissen	0	0	0	0	0

Bij welke supermarkt doet u uw meeste boodschappen?

- Albert Heijn
- C1000
- Jumbo
- Super de Boer
- Plus
- Dirk van den Broek
- Lidl

Hoe vaak haalt u eten af of laat u eten bezorgen (Chinees, pizza, patat e.d.)?

- Nooit
- Minder dan 1 keer per jaar
- 1 keer per jaar
- 1 keer per half jaar
- 1 keer per kwartaal
- 1 keer per maand
- 2 tot 3 keer per maand
- 1 keer per week
- 2 of meer keer per week

Kunt u aangeven in welke mate u thuis gebruik maakt van een computer?

- Dagelijks, meer dan 4 uur
- Dagelijks, 2-4 uur
- Dagelijks, minder dan 2 uur
- Enkele dagen per week
- 1 keer per week
- 1 keer per 2 weken
- 1 keer per maand of minder
- Nooit

Als u gebruik maakt van het Internet, wat doet u dan? *Meer antwoorden mogelijk.*

- Gericht informatie zoeken op internet
- Funsurfen
- E-mailen
- Nieuwsgroepen
- Chatten/chatboxen
- Hyves, Linked In, Facebook
- Bijhouden van een weblog
- Reageren op weblog van anderen, op nieuwsgroep, etc.
- Downloaden van muziek / streaming audio / film
- Online gaming
- Telebankieren
- Teleshoppen (aankopen via internet)
- Kaartjes (voor bioscoop, museum, concert etc.) reserveren

Gaat u dit jaar op vakantie?

- Nee
- Ja, binnen Nederland
- Ja, binnen Europa
- Ja, buiten Europa

De volgende vragen gaan over hoe u in het leven staat. Kunt u aangeven hoe belangrijk u de volgende aspecten vindt? (1 = heel onbelangrijk, 2 = onbelangrijk, 3 = nog belangrijk, nog onbelangrijk, 4 = belangrijk, 5 = heel belangrijk)

	1	2	3	4	5
Carrière maken	0	0	0	0	0
Ontspanning, hobby's	0	0	0	0	0
Veel meemaken, reizen	0	0	0	0	0
Mijn gezin	0	0	0	0	0
Sociale contacten	0	0	0	0	0
Een ruim inkomen	0	0	0	0	0
Iets goeds doen in deze wereld	0	0	0	0	0
Mezelf ontwikkelen, mijn talenten benutten	0	0	0	0	0
Een opwindend leven	0	0	0	0	0
Een rustig leven	0	0	0	0	0

Verricht u in uw vrije tijd vrijwilligerswerk?

- Ja
- Nee

Vindt u dat u over voldoende vrije tijd beschikt?

- Ruim voldoende
- Voldoende
- Matig
- Nauwelijks voldoende
- Niet voldoende
- Weet niet

Bijlage II: Levenswaarden

Tabel 32: Levenswaarden van fitnessers en zwemmers

		Fitness	Zwemmen
Een ruim inkomen *	1	0%	13%
	2	3%	16%
	3	28%	25%
	4	44%	33%
	5	26%	14%
Sociale contacten	1	0%	0%
	2	3%	0%
	3	7%	8%
	4	44%	55%
	5	47%	37%
Mijn gezin	1	8%	3%
	2	9%	6%
	3	16%	21%
	4	24%	32%
	5	44%	39%
Veel meemaken, reizen *	1	2%	10%
	2	2%	8%
	3	19%	23%
	4	43%	38%
	5	35%	21%
Ontspanning, hobby's	1	0%	0%
	2	0%	1%
	3	7%	7%
	4	56%	67%
	5	37%	25%
Carrière maken *	1	5%	27%
	2	21%	19%
	3	28%	26%
	4	25%	17%
	5	21%	12%

		Fitness	Zwemmen
Een rustig leven	1	12%	10%
	2	26%	13%
	3	39%	47%
	4	17%	18%
	5	5%	12%
Een opwindend leven *	1	2%	11%
	2	7%	16%
	3	38%	41%
	4	33%	20%
	5	20%	12%
Mezelf ontwikkelen, mijn talenten benutten	1	3%	5%
	2	10%	18%
	3	30%	28%
	4	40%	39%
	5	17%	10%
Iets goed doen in deze wereld	1	4%	2%
	2	13%	7%
	3	40%	29%
	4	33%	46%
	5	10%	16%

- 1 = heel onbelangrijk
2 = onbelangrijk
3 = noch belangrijk, noch onbelangrijk
4 = belangrijk
5 = heel belangrijk

Bijlage III: Factoranalyse

Op diverse variabele is geprobeerd factoranalyse uit te voeren. Hier is het gecombineerde databestand voor gebruikt om te kijken of er twee factoren te herleiden waren die bij de leefstijl van een fitnesser of zwemmer passen. Uiteindelijk zijn er 30 variabele gebruikt die onderdeel kunnen zijn van een bepaalde leefstijl. Het zijn voornamelijk vrijetijdsactiviteiten en waarden in het leven. Allereerst is gekeken of de variabelen geschikt waren voor factoranalyse. De correlatie matrix liet veel coëfficiënten zien die boven de 0,3 waren. The Kaiser-Meyer-Oklin was 0,772, wat boven de aanbevolen 0,6 ligt (Pallant, 2007). Daarnaast was de Bartlett's Test of Sphericity significant (0,000), wat de mogelijkheid om factoren te maken groter maakt. De eerste factoranalyse liet zien dat er acht factoren waren met een eigenvalue hoger dan 1. Dit zou betekenen dat er acht factoren gevormd zouden worden. Omdat de leefstijl van zowel de fitnessers als de zwemmer onderzocht wordt, is er besloten om SPSS te forceren tot twee factoren en deze te interpreteren als zijnde factor fitnesser en factor zwemmer.

De twee componenten oplossing verklaart 27,161% van de variantie, waarbij factor 1 voor 18,498% meetelt, factor bepaalt voor 8,663% de totale variantie. Om de factoren beter te kunnen interpreteren is de factoranalyse uitgevoerd met een oblimin rotatie. De geroteerde oplossing bleek geen simpele structuur te vertonen, maar er komt wel een duidelijk beeld naar voren over de verschillen tussen fitnessers en zwemmers. Er is een zwakke correlatie geconstateerd tussen de twee factoren ($r = -.103$).

Pattern and Structure Matrix voor Principal Axis Factoring met Oblimin Rotatie met twee factoren

Item	Pattern coëfficiënten		Structure coëfficiënten		Communalities
	Factor 1	Factor 2	Factor 1	Factor 2	
Vrouwenbladen	0,084	-0,001	0,084	-0,010	0,007
Mannen/familiebladen	0,095	0,035	0,092	0,025	0,010
Jeugd/muziekbladen	0,009	-0,122	0,022	-0,123	0,015
Opiniebladen	-0,114	0,357	-0,151	0,369	0,149
Radio/tv omroep bladen	-0,043	0,317	-0,075	0,321	0,105
Hobby/computerbladen	-0,073	-0,028	-0,070	-0,021	0,006
Sportbladen	-0,027	-0,285	0,002	-0,282	0,080
Andere bladen	0,106	0,302	0,075	0,291	0,096
Discotheek/houseparty	0,286	-0,683	0,356	-0,713	0,589
Bioscoop	0,396	-0,322	0,429	-0,362	0,286
Theater	0,146	0,436	0,102	0,421	0,199
Museum/tentoonstelling	0,069	0,419	0,026	0,411	0,174
Café/bar	0,464	-0,537	0,519	-0,585	0,554
Restaurant	0,457	0,009	0,456	-0,038	0,208
Speelhal/casino	0,242	-0,574	0,301	-0,598	0,416
Uit eten gaan bij familie	0,253	0,068	0,246	0,042	0,065
Eten bezorgen/halen	0,239	-0,201	0,260	-0,225	0,107
Gebruik computer thuis	0,517	-0,173	0,535	-0,226	0,316
Carrière maken	0,639	-0,329	0,673	-0,394	0,559
Ontspanning/hobby's	0,321	0,005	0,320	-0,028	0,103
Veel meemaken/reizen	0,647	-0,050	0,653	-0,117	0,428
Mijn gezin	0,198	0,616	0,135	0,595	0,393
Sociale contacten	0,311	0,110	0,300	0,078	0,102
Een ruim inkomen	0,760	-0,168	0,777	-0,246	0,631
Iets goed doen	0,191	0,651	0,125	0,631	0,435
Mezelf ontwikkelen	0,796	0,174	0,770	0,092	0,635
Een opwindend leven	0,703	-0,289	0,732	-0,361	0,619
Een rustig leven	-0,124	0,536	-0,179	0,548	0,316

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,772
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	2377,497
	df	378
	Sig.	,000

Communalities

	Initial	Extraction
Vrouwenbladen	,383	,007
Mannen/familiebladen	,335	,010
Jeugd/muziekbladen	,365	,015
Opiniebladen	,401	,149
Radio/tv omroepbladen	,392	,105
Hobby/computerbladen	,274	,006
Sportbladen	,283	,080
Andere bladen	,270	,096
Discotheek/houseparty	,663	,589
Bioscoop	,429	,286
Toneel, concert, opera, cabaret of musical	,510	,199
Museum of tentoonstelling	,512	,174
Café/bar	,634	,554
Restaurant	,441	,208
Speelhal/casino	,492	,416
Uit eten gaan bij familie/vrienden/kennissen	,316	,065
Hoe vaak wordt er eten bezorgd	,231	,107
Gebruik computer thuis	,511	,316
Carrière maken	,652	,559
Ontspanning/hobby's	,512	,103
Veel meemaken/reizen	,561	,428
Mijn gezin	,498	,393
Sociale contacten	,454	,102
Een ruim inkomen	,671	,631
Iets goeds doen voor deze wereld	,478	,435
Mezelf ontwikkelen/mijn talenten benutten	,693	,635
Een opwindend leven	,620	,619
Een rustig leven	,432	,316

Extraction Method: Principal Axis Factoring.

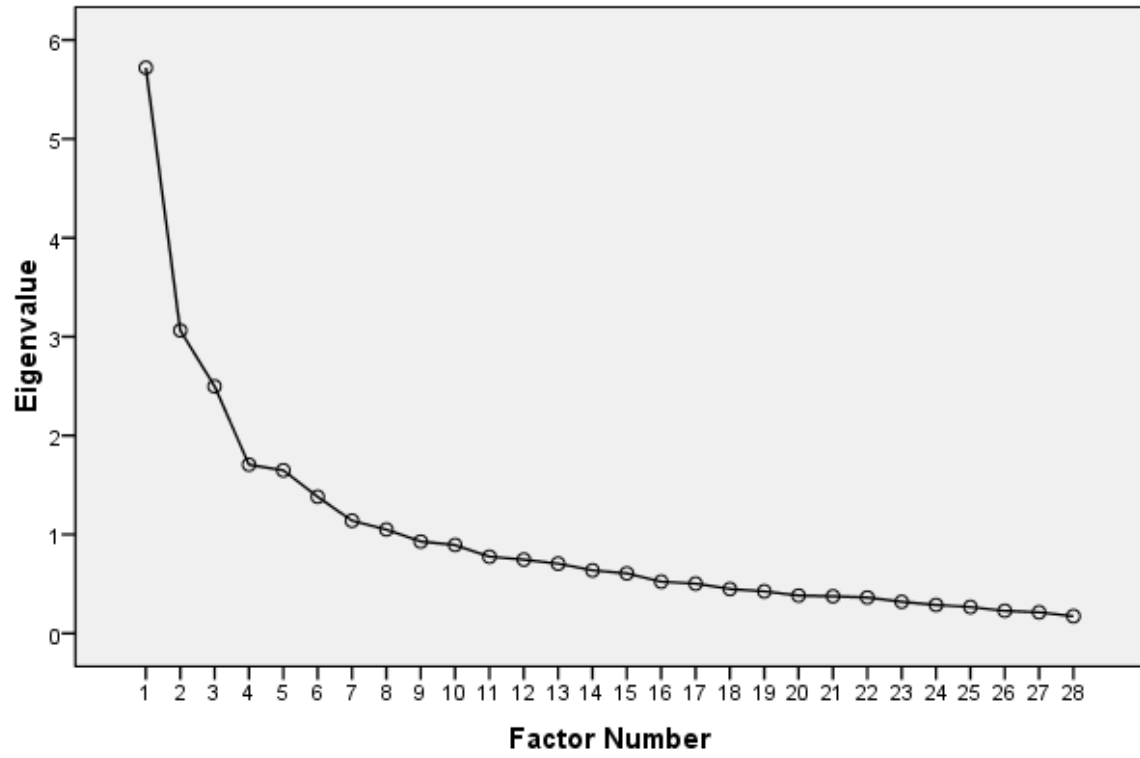
Total Variance Explained

Factor	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings ^a
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total
1	5,720	20,427	20,427	5,179	18,498	18,498	4,240
2	3,063	10,941	31,368	2,426	8,663	27,161	3,641
3	2,498	8,920	40,288				
4	1,706	6,093	46,381				
5	1,649	5,888	52,269				
6	1,381	4,933	57,202				
7	1,139	4,069	61,271				
8	1,049	3,747	65,018				
9	,928	3,315	68,333				
10	,894	3,192	71,525				
11	,775	2,769	74,294				
12	,746	2,663	76,957				
13	,705	2,518	79,475				
14	,637	2,275	81,750				
15	,607	2,167	83,917				
16	,523	1,866	85,783				
17	,503	1,795	87,579				
18	,449	1,602	89,181				
19	,425	1,517	90,698				
20	,383	1,367	92,064				
21	,374	1,336	93,400				
22	,363	1,296	94,697				
23	,318	1,136	95,832				
24	,287	1,025	96,858				
25	,266	,952	97,809				
26	,228	,813	98,622				
27	,212	,759	99,381				
28	,173	,619	100,000				

Extraction Method: Principal Axis Factoring.

a. When factors are correlated, sums of squared loadings cannot be added to obtain a total variance.

Scree Plot

Factor Matrix^a

	Factor	
	1	2
Vrouwenbladen	,069	,048
Mannen/familiebladen	,054	,082
Jeugd/muziekbladen	,089	-,086
Opiniebladen	-,330	,200
Radio/tv omroepbladen	-,245	,212
Hobby/computerbladen	-,040	-,064
Sportbladen	,168	-,229
Andere bladen	-,115	,288
Discotheek/houseparty	,686	-,344
Bioscoop	,535	-,009
Toneel, concert, opera, cabaret of musical	-,171	,412
Museum of tentoonstelling	-,222	,353
Café/bar	,733	-,131
Restaurant	,365	,274
Speelhal/casino	,577	-,288
Uit eten gaan bij familie/vrienden/kennissen	,160	,199
Hoe vaak wordt er eten bezorgd	,327	-,010
Gebruik computer thuis	,535	,172
Carrière maken	,737	,128
Ontspanning/hobby's	,257	,191
Veel meemaken/reizen	,559	,341
Mijn gezin	-,248	,576
Sociale contacten	,179	,264
Een ruim inkomen	,728	,318
Iets goeds doen voor deze wereld	-,277	,598
Mezelf ontwikkelen/mijn talenten benutten	,531	,595
Een opwindend leven	,762	,194
Een rustig leven	-,457	,328

Pattern Matrix^a

	Factor	
	1	2
Vrouwenbladen	,084	-,001
Mannen/familiebladen	,095	,035
Jeugd/muziekbladen	,009	-,122
Opiniebladen	-,114	,357
Radio/tv omroepbladen	-,043	,317
Hobby/computerbladen	-,073	-,028
Sportbladen	-,027	-,285
Andere bladen	,106	,302
Discotheek/houseparty	,286	-,683
Bioscoop	,396	-,322
Toneel, concert, opera, cabaret of musical	,146	,436
Museum of tentoonstelling	,069	,419
Café/bar	,464	-,537
Restaurant	,457	,009
Speelhal/casino	,242	-,574
Uit eten gaan bij familie/vrienden/kennissen	,253	,068
Hoe vaak wordt er eten bezorgd	,239	-,201
Gebruik computer thuis	,517	-,173
Carrière maken	,639	-,329
Ontspanning/hobby's	,321	,005
Veel meemaken/reizen	,647	-,050
Mijn gezin	,198	,616
Sociale contacten	,311	,110
Een ruim inkomen	,760	-,168
Iets goeds doen voor deze wereld	,191	,651
Mezelf ontwikkelen/mijn talenten benutten	,796	,174
Een opwindend leven	,703	-,289
Een rustig leven	-,124	,536

Extraction Method: Principal Axis Factoring.

Rotation Method: Oblimin with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 9 iterations.

Structure Matrix

	Factor	
	1	2
Vrouwenbladen	,084	-,010
Mannen/familiebladen	,092	,025
Jeugd/muziekbladen	,022	-,123
Opiniebladen	-,151	,369
Radio/tv omroepbladen	-,075	,321
Hobby/computerbladen	-,070	-,021
Sportbladen	,002	-,282
Andere bladen	,075	,291
Discotheek/houseparty	,356	-,713
Bioscoop	,429	-,362
Toneel, concert, opera, cabaret of musical	,102	,421
Museum of tentoonstelling	,026	,411
Café/bar	,519	-,585
Restaurant	,456	-,038
Speelhal/casino	,301	-,598
Uit eten gaan bij familie/vrienden/kennissen	,246	,042
Hoe vaak wordt er eten bezorgd	,260	-,225
Gebruik computer thuis	,535	-,226
Carrière maken	,673	-,394
Ontspanning/hobby's	,320	-,028
Veel meemaken/reizen	,653	-,117
Mijn gezin	,135	,595
Sociale contacten	,300	,078
Een ruim inkomen	,777	-,246
Iets goeds doen voor deze wereld	,125	,631
Mezelf ontwikkelen/mijn talenten benutten	,778	,092
Een opwindend leven	,732	-,361
Een rustig leven	-,179	,548

Extraction Method: Principal Axis Factoring.

Rotation Method: Oblimin with Kaiser Normalization.

Factor Correlation Matrix

Factor	1	2
1	1,000	-,103
2	-,103	1,000

Extraction Method: Principal Axis
Factoring.

Rotation Method: Oblimin with
Kaiser Normalization.

Bijlage IV: Logistische regressieanalyse

Allereerst is er gekeken of er geen hoge inter-correlaties waren tussen de voorspellende (onafhankelijke) variabelen. In het ideale geval is de onafhankelijke variabele sterk gecorreleerd aan de afhankelijke variabele, maar juist niet sterk gerelateerd met elkaar. Daarom is er een test gedaan naar multicollineariteit. Normaal gesproken kan dit niet bij logistische regressieanalyse en daarom is er gebruik gemaakt van de testen van de lineaire regressieanalyse. Er waren geen tolerances die lager waren dan 0.1 en daardoor konden alle variabelen in het model blijven (Pallant, 2007)

Er is een logistische regressieanalyse uitgevoerd om te kijken hoe groot de impact is van bepaalde factoren ten opzichte van de fitnessen of het zwemmen. Het model heeft vijf variabelen (leeftijd, sexe, opleiding, maatschappelijke positie en politieke voorkeur). Het volledige model met de vijf onafhankelijke variabelen is statistisch significant $\chi^2(5, N=193) = 44,777, p < 0.001$, wat aangeeft dat het model goed kan aangeven wanneer iemand fitnessst en wanneer iemand zwemt. Het model als geheel licht tussen de 20,7% (Cox and Snell R square) and 27,6% (Nagelkerke R squared) van de variantie in sportstatus toe. Het model deelt 50,8% van de gevallen goed in. Zoals te zien is in de onderstaande tabel, zijn er drie variabelen die een statistisch significante bijdrage heeft aan het model (leeftijd, maatschappelijke positie en politieke voorkeur). De overige variabelen hebben in dit onderzoek wel een bijdrage, maar zijn niet generaliseerbaar naar de populatie.

Als we het model als geheel meenemen, dan is politieke voorkeur de sterkste voorspeller, met een odds ratio van 2,584. Dit betekent dat respondenten die rechts stemmen bijna 2,5 keer meer waarschijnlijkheid hebben om te fitnessen, onder constanthouding van de overige variabelen. Als iemand rechts stemt in plaats van links, is de kans 9% groter dat iemand fitnessst.

Leeftijd verkleint de kans dat iemand fitnessst met 0.960 odds ratio. Het model zegt dus eigenlijk dat hoe ouder iemand wordt, de kans groter is dat iemand zwemt. Elk jaar dat iemand ouder wordt neemt de kans met 1% af dat iemand fitnessst.

Vrouwen hebben ook meer kans om te zwemmen dan te fitnessen, gezien de odds ratio van 0.517. In de data was man=0 en vrouw=1. Als een respondent een vrouw is, neemt de kans met 12% af dat zij fitnessst.

Hoe hoger iemands opleidingsniveau is des te kleiner de kans is dat men fitnessst (odds ratio 0,972). De kans dat iemand fitnessst neemt met 0,5% af voor elk opleidingsniveau dat men stijgt. Dit is een opvallend resultaat, omdat uit de eerdere analyses gebleken is de fitnessers hoger opgeleid zijn. Wellicht hebben de overige variabele invloed op de variabele opleidingsniveau.

De variabele maatschappelijke positie laat zien dat de odds ratio toeneemt naarmate men een hogere maatschappelijke positie bekleedt. De odds ratio van maatschappelijke positie is 1.115. Hoe meer iemand werkt des te groter de kans is dat hij of zij fitnessst en wel met 9 %

Case Processing Summary

Unweighted Cases ^a		N	Percent
Selected Cases	Included in Analysis	193	85,4
	Missing Cases	33	14,6
	Total	226	100,0
Unselected Cases		0	,0
Total		226	100,0

a. If weight is in effect, see classification table for the total number of cases.

Dependent Variable

Encoding

Original Value	Internal Value
0	0
1	1

Block 0: Beginning Block

Classification Table^{a,b}

Observed			Predicted		Percentage Correct
			Sport		
			0	1	
Step 0	Sport	0	0	95	,0
		1	0	98	100,0
Overall Percentage					50,8

a. Constant is included in the model.

b. The cut value is ,500

Variables in the Equation

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 0	Constant	,031	,144	,047	1	,829	1,032

Variables not in the Equation

			Score	df	Sig.
Step 0	Variables	Leeftijd	21,898	1	,000
		Sexe	6,850	1	,009
		Opleiding	1,005	1	,316
		Maatschappelijkepositie_hc	10,046	1	,002
		Politiek_LR	10,538	1	,001
	Overall Statistics		41,132	5	,000

Block 1: Method = Enter

Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	44,777	5	,000
	Block	44,777	5	,000
	Model	44,777	5	,000

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	222,731 ^a	,207	,276

a. Estimation terminated at iteration number 4 because parameter estimates changed by less than ,001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	13,930	8	,084

Contingency Table for Hosmer and Lemeshow Test

		Sport = 0		Sport = 1		Total
		Observed	Expected	Observed	Expected	
Step 1	1	14	16,069	5	2,931	19
	2	13	14,262	6	4,738	19
	3	10	13,227	9	5,773	19
	4	17	12,002	2	6,998	19
	5	13	10,497	6	8,503	19
	6	11	9,219	8	9,781	19
	7	7	7,189	12	11,811	19
	8	6	6,001	14	13,999	20
	9	3	3,756	16	15,244	19
	10	1	2,779	20	18,221	21

Classification Table^a

Observed			Predicted		Percentage Correct
			Sport		
			0	1	
Step 1	Sport	0	70	25	73,7
		1	32	66	67,3
Overall Percentage					70,5

a. The cut value is ,500

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a Leeftijd	-,041	,010	18,371	1	,000	,960
Sexe	-,660	,368	3,215	1	,073	,517
Opleiding	-,028	,122	,054	1	,815	,972
Maatschappelijke positie	,109	,052	4,361	1	,037	1,115
Politieke voorkeur	,949	,360	6,948	1	,008	2,584
Constant	1,555	1,056	2,169	1	,141	4,736

a. Variable(s) entered on step 1: Leeftijd, Sexe, Opleiding, Maatschappelijkepositie_hc, Politiek_LR.